

ZPRAVODAJ

SKÉ MUZEUM VÝCHODNÍCH ČECH V HRADCI KRÁLOVÉ

ČESKÉ VĚDY

XIII | 1-1986

ZPRAVODAJ KMVČ

Krajské muzeum východních Čech
se sídlem v Hradci Králové
SPOLEČENSKÉ VĚDY

Ročník XIII

Číslo 1 – 1986

JUBILEUM VÍTA VOKOLKA

Připomínáme si významné životní jubileum vědeckého pracovníka Krajského muzea východních Čech v Hradci Králové PhDr. Víta Vokolka, který se dne 28. května 1986 dožil 50 let.

Vít Vokolek se narodil v rodině pokrokového a známého pardubického tiskaře. Právě rodinné prostředí utvářelo jeho zájem o historickou a vlastivědnou tematiku, jež se brzy soustředila zejména na archeologii. Již jako gymnazista začal spolupracovat s pardubickým muzeem; prováděl drobné záchranné akce a o těchto akcích informoval Archeologický ústav v Praze. Od této doby trvá jeho úzká spolupráce s Archeologickým ústavem ČSAV v Praze. Bylo zcela logické, že po skončení gymnázia se stal posluchačem v semináři prof. J. Filipa na filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze. Během studií se specializoval na období kultur lužické a slezskoplatěnické. V této specializaci se projevila láska k rodnému kraji a vlastně i náznak, že po skončení studií se chce vrátit do východních Čech. Po absolvování vysokoškolských studií v roce 1959 nastoupil v královéhradeckém muzeu, kde pracuje dosud. Během působení v muzeu se jeho jméno stalo známým široké obci zájemců o archeologii zejména tím, že věnoval pozornost četným archeologickým lokalitám, na kterých prováděl převážně záchranné výzkumy. Byl to např. výzkum lužického sídliště v Opatovicích n. L., lužického mohylníku v Jeřicích, polykulturní lokality v Flo-tišťích n. L., pohřebiště lidu kultury popelnicových polí v Ostroměři, Skalici, Kostelci n. Orl., středověkého jádra v Hradci Králové a slezskoplatěnických hradišť v Topolu a v Chrudimi - Pumberkách. Mimo těchto a dalších nezmiňovaných velkých výzkumů provedl ohromné množství drobných záchranných výzkumů a průzkumů, kterými přispěl k podstatnému rozšíření našich znalostí východočeského pravěku.

Výsledky své terénní práce publikoval v četných článkách v centrálních i regionálních časopisech. Připomeňme zde jeho

moderní zpracování východočeského pravěku v publikaci "Pravěk východních Čech" z r. 1962 i jeho spoluautorství na široce koncipovaném díle českých archeologů "Pravěké dějiny Čech" (Praha 1978). Musíme rovněž vzpomenout další jeho práci "Pohřebiště a sídliště popelnicových polí v Třebešově" (Hradec Králové 1966). Skutečně přínosnou prací se jeví "Hradec Králové na počátku dějin" z r. 1975, kterou napsal dr. V. Vokolek a dr. M. Richter, CSc.

Nesmíme však opomenout i jeho činnost v oblasti vlastní muzejní práce. Je autorem scénářů a realizátorem mnoha výstav, kterými zveřejňoval výsledky práce archeologů v terénu a vykonával tak důležitou osvětovou činnost. Musíme se zmínit i o jeho bohaté přednáškové činnosti.

Všichni přátelé a spolupracovníci přejí FhDr. Vítu Vokolkovi mnoho úspěchů v tvůrčí činnosti, splnění všech jeho odborných plánů a zejména hodně zdraví, životní pohody a spokojenosti.

JIRÍ SIGL, VÍT VOKOLEK ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY V ROCE 1985

Terénní průzkum v r. 1985 se mimo jiné oblasti soustředil především na okres Chrudim. Společně s pracovníky ARÚ ČSAV v Praze J. Frolíkem a M. Vávrou pracovníci AO KMVČ v Hradci Králové věnovali pozornost povodí tří potoků - Bylanky, Žejbra a Ležáku. Navázali tak na průzkumy předešlých let, hlavně r. 1984 (viz Zpravodaj KMVČ XII 1985, 5-20). Tento systém průzkumu navazuje na průkopnické práce L. Šnajdra (Počátkové předhistorického místopisu země České, 1891) a ukázal se být velmi efektivním. Bylanka byla osídlena především na levé straně svého toku, ostatní potoky po obou stranách, a to velmi intenzivně.

Pozoruhodný je již pouhý výčet kulturně určených lokalit, zjištěných v r. 1985. Vedle nálezů středověkých, z nichž většinu můžeme datovat již do XIII. stol., které se nacházejí prakticky na všech významnějších lokalitách a tudíž na všech katastrech (36 lokalit), nejintenzivněji vystupují nálezy laténského. Z tohoto období bylo lokalizováno 12 nalezišť, z nichž 10 je zcela nových. Je možné a pravděpodobné, že tato intenzita osídlení souvisí s hospodářským zázemím keltského oppida v Českých Lhoticích. Druhou nejvýraznější složkou jsou doklady neolitického osídlení, především z období volutové keramiky (8 nových lokalit). K nim můžeme přiřadit pouze 1 novou lokalitu vypíchané keramiky a 5 nalezišť, zatím jen rámcově datovaných do neolitu. Období lidu popelnicových polí bylo proti očekávání zastoupeno jen sporadicky. Lužická sídliště, právě tak jako slezskoplatěnická, jsou nově zjištěna pouze ve 3 případech, právě tak jako sídliště z doby římské. Minimálně jsou zastoupeny kultury únětická (pouze 1x) a pozdní doba halštatská (rovněž 1x). Doba hradištní (tj. střední až pozdní) se vyskytla na 6 nových nalezištích.

Průzkum této oblasti není zdaleka ještě ukončen a na kvalitě a vypovídací hodnotu nálezů působí více faktorů, např. příznivé či nepříznivé klimatické podmínky v době sběrů, druh vegetace nebo způsob zemědělského obdělávání půdy. Proto nepřekvapí, že v 11 případech můžeme nové lokality označit pouze jako pravěké. Je tedy nutno v mnoha případech sběry opakovat.

Terénní průzkum zatím vybrané části Vč kraje ukazuje nedokonalost poznání nálezového katastru pravěkých a raně středověkých lokalit. Tento průzkum je v současnosti nutností, zejména nyní, kdy jsou na území Vč kraje prováděny a plánovány rozsáhlé zemní práce. Nově získané údaje o archeologických lokalitách zkvalitní naše expertizu při posuzování projektových návrhů a mohou pozitivně ovlivnit i plánování předstihových a záchranných výzkumů. Průzkum daného území bude podle časových možností pokračovat a bude rozšířen i na další oblasti Vč kraje.

1. BENÁTKY (okr. Hradec Králové)
KULT.: lužická, mladší až pozdní d. hradištní. LOK.: nal. III, parc. č. 255, mikrolok. 1-3. OKOL.: sběr 28. X. 1985, Boček. NÁLEZ: střepy, mazanice, Fe struska ULOŽ.: KMVČ, př. č. 147-149/85.
2. BENÁTKY (okr. Hradec Králové)
KULT.: lužická, středověk. LOK.: nal. III, parc. č. 255 mikrolok. 4. OKOL.: sběr 4. XI. 1985, Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 120/85.
3. BENÁTKY (okr. Hradec Králové)
KULT.: neolit, lužická, doba římská, pozdní d. hradištní až středověk. LOK.: nal. III, parc. č. 255, 262/1, mikrolok. 5. OKOL.: sběr 30. X. 1985, 1. XI. 1985, Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 121, 131/85.
4. BENÁTKY (okr. Hradec Králové)
KULT.: pravěk. LOK.: nal. 11a, parc. č. 239. OKOL.: sběr na povrchu obj. O, Z od silnice, Kalferst. NÁLEZ: atypičtější střepy a zlomky, mazanice. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 150/85.
5. BLANSKO (okr. Chrudim)
KULT.: středověk (XIII-XIV. stol.). LOK.: nal. 2, parc. č. 564. OKOL.: sběr 11. IV. 1985, Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 86/85.

6. BOHDANEČ (okr. Pardubice)
KULT.: lužická, latén. LOK.: ppč. 1624. OKOL.: sběry při melioraci, Havlová, Šafář, Vokolek. NÁLEZ: v profitech průkopů znatelné objekty, mimo jiné polozemnice s hliněnými deskami. Nalezeny střepy, mazanice. Fe bahenní ruda a struska. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 144-146/85.
7. BOHUSLAVICE (okr. Náchod)
KULT.: lužická. LOK.: pole v blízkosti mlýna Opařiště. OKOL.: nalezl V. Drahorád, Bohuslavice, čp. 36. NÁLEZ: bronzový náramek. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 37/85.
8. BOREK (okr. Jičín)
KULT.: středověký hrádek. LOK.: ostrožna nad soutokem dvou potoků, parc. č. 192. OKOL.: průzkum a zaměření, květen 1985, Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: oválný hrádek se znatelnou fortifikací, datovací materiál nezískán. LIT.: v literatuře uváděno pod jménem Bezník, viz A. Sedláček, Hrady, zámky a tvrze ...., V, str. 129
9. BRČEKOLY (okr. Chrudim)
KULT.: slezskoplatěnická, II.-III. stupeň, latén, řím. LOK.: nal. Ia, Ib, parc. č. 315/4. OKOL.: sběr 11. IV. 1985, Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: větší množství střepů, mazanice. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 81-82/85.
10. BRČEKOLY (okr. Chrudim)
KULT.: slezskoplatěnická, latén, středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 278, 279. OKOL.: sběr 11. IV. 1985, Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 83/85.
11. BRČEKOLY (okr. Chrudim)
KULT.: doba hradištní. LOK.: nal. 3, parc. č. 104/5, 6. OKOL.: sběr 11. IV. 1985, Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: sporadické zlomky keramiky. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 84/85.
12. BRČEKOLY (okr. Chrudim)
KULT.: lužická, středověk. LOK.: nal. 4, parc. č. 395, 396. OKOL.: sběr 11. IV. 1985, Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 85/85.
13. BRTEV (okr. Jičín)
KULT.: zaniklá středověká vesnice Byšičky. LOK.: parc. č. 714 (hrbitov u kostela sv. Petra a Pavla). OKOL.: sběr Frolík, Kalferst. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č.

14. BŘEZOVICE (okr. Jičín)
KULT.: středověk. LOK.: parc. č. 494, 503. OKOL.: sběr vlastivědný kroužek v Hořicích v Podkrkonoší, 3. IV. 1985. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 69/86.
15. BYLANY (okr. Chrudim)
KULT.: volutová, středověk. LOK.: nal. 4, parc. č. 377/1, 378/1, 381/1, 382. OKOL.: sběr 2. IV. 1985, Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek. NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 44/85.
16. BYLANY (okr. Chrudim)
KULT.: středověk (XIV - XV. stol.). LOK.: nal. 5, parc. č. 384/1, 386. OKOL.: sběr 2. IV. 1985, Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek. NÁLEZ: střepy, pazourek. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 45/85.
17. BYLANY (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk. LOK.: nal. 6, parc. č. 315. OKOL.: sběr 2. IV. 1985, Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek. NÁLEZ: 2 střepy (1 x tuhový), naorané jámy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 46/85.
18. BYLANY (okr. Chrudim)
KULT.: paleolit, pravěk, středověk (XIII. stol.). LOK.: nal. 7, parc. č. 293, 284/1, 2. OKOL.: sběr 2. IV. 1985, Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek. NÁLEZ: patinovaný paz. ústěp, střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 47/85.
19. BYLANY (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk (?), středověk (XIII. stol.). LOK.: nal. 7a, parc. č. 293. OKOL.: sběr 2. IV. 1985, Vávra. NÁLEZ: zl. kam. nástroje ?, střep. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 48/85.
20. CEREKVICE NAD BYSTRICÍ (okr. Jičín)
KULT.: volutová, vypíchaná, lengyelská ?, lužická, slezskoplatěnická I. stupeň, doba římská ?, středověk. LOK.: "Na kozách", parc. č. 336. OKOL.: sběr Kalferst 15. IV. 1985, sběr Boček 28. X. 1985. NÁLEZ: střepy, mazanice, kam. nástroje, ŠI. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 113, 166/85.

21. ČÁSLAVKY (okr. Náchod)
KULT.: volutová, vypíchaná, lužická, slezskoplatěnická, doba římská. LOK.: parc. č. 74, 82, 83, 91, 92/2, 100, 110. OKOL.: na zoraném poli znatelných 86 objektů, které J. Boček ve dnech 23. - 25. III. 1984 ovzorkoval. NÁLEZ: volutová keramika - obj. 55, 57, 59, vypíchaná keramika - obj. 9, 15B, 16, 17, 18, 23, 25 - 27, 32, 35, 37, 38, 44, 64. Neolit - obj. 39, 50, 60. Lužická kultura - obj. 15A, 34, 40, 54, 84. Slezskoplatěnická kultura - obj. 2. Doba římská - obj. 1, 9 - 11, 27, 29 - 31, 41, 46, 47, 49, 52, 56, 61 - 63, 66 - 68, 71, 76 - 81, 85, 86. Ostatní objekty nedatovány (mazanice, atypické střepy). ULOŽ.: KMVČ, př. č. 1 - 59/86.
22. ČÁSLAVKY (okr. Náchod)
KULT.: starší d. římská. LOK.: parc. č. 341. OKOL.: sběr 10. IV. 1985, Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ př. č. 136/85.
23. ČERVENÁ TŘEMEŠNÁ (okr. Jičín)
KULT.: středověk (XIII. - XV. stol.). LOK.: parc. č. 303, 340, 344, 354/1. OKOL.: sběr Frolík, Kalferst 24. IV. 1985. NÁLEZ.: střepy, zlomek kachle. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 67/86.
24. ČERVENÁ TŘEMEŠNÁ (okr. Jičín)
(KULT.: zaniklá středověká vesnice (XV. stol.). LOK.: parc. č. 446, 449, 471, 480/1. OKOL.: sběr Frolík, Kalferst. NÁLEZ: střepy, zlomek kachle. ULOŽ.: KMVČ př. č. 68/86.
25. DOBEŠ (okr. Jičín)
KULT.: středověk. LOK.: poloha "Na hradě", SV okraj obce, za čp. 14, parc. č. 36, 37/1, 2, 39. OKOL.: povrchový průzkum tvrziště, srpen 1985, Kalferst. NÁLEZ: kruhové tvrziště s výrazným příkopem a částí ně patrným valem, na jeho vnější straně. Povrch tvrziště zatrávněn. Val poškozen stavbou domu a zahrádkou

26. DOBŘENICE (okr. Hradec Králové)
KULT.: KNP, slezskoplatěnická, latén. LOK.: parc. č. 272/1, JZ část. OKOL.: sběr Šafář, 9. XII. 1985. NÁLEZ: střepy, ŠI (1 ks). ULOŽ.: KMVČ, př. č. 85/86.
27. DOLANY (okr. Náchod)
KULT.: doba římská, střední až mladší doba hradištní. LOK.: nal. VIII, parc. č. 633, 634, 643. OKOL.: sběr 10. IV. 1985, Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 132/85.
28. DOLANY (okr. Náchod)
KULT.: pravěk, středověk (XII. - XIII. stol.). LOK.: nal. IX. parc. č. 458/1, 2 - 462. OKOL.: sběr 10. IV. 1985, Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 133/85.
29. DOLANY (okr. Pardubice)
KULT.: slezskoplatěnická (I. stupeň), střední d. hradištní. LOK.: parc. č. 602, 606 a kat. území Bohdaneč, pp. č. 1677. OKOL.: sběr při hloubení meliorací - Šafář, záchr. akce 30. X. 1985 Vokolek, Havlová. NÁLEZ: zaměřeno 7 objektů, 1, 2 - slezskoplatěnická k., 3 střední d. hradištní, 4 slezskopl. k., 5 patrně hradištní (pouze kameny nebo ruda), 6, 7 střední d. hradištní. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 138-143/85.
30. DOLNÍ DOBRÁ VODA (okr. Jičín)
KULT.: slezskoplatěnická. LOK.: parc. č. 238/2, 240, 243/1 - 3, 247. OKOL.: sběr Kalferst 28. III. 1985. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 157/85.
31. DOLNÍ DOBRÁ VODA (okr. Jičín)
KULT.: mladší d. hradištní. LOK.: parc. č. 135. OKOL.: sběr 28. III. 1985, Kalferst. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 158/85.
32. DOUBRAVA (okr. Jičín)
KULT.: středověk. LOK.: parc. č. 111, 114, 115, 201, 207, 290/1, 296. OKOL.: sběr vlastivědný kroužek v Hořicích v Podkrk. 3. IV. 1985. NÁLEZ: celkem atypické střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 70/86.

33. DOUBRAVA (okr. Jičín)
KULT.: středověk. LOK.: parc. č. 134/1, 139, 147, 149. OKOL.: sběr vlastivědného kroužku v Hořicích v Podkr. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 71/86.
34. DOUBRAVA (okr. Jičín)
KULT.: mladší paleolit, středověk (zaniklá vesnice Bukovina). LOK.: parc. č. 153, 157, 163/1 (paleolit), 163/2. OKOL.: sběr vlastivědného kroužku v Hořicích v Podkrk. 3. IV. 1985. NÁLEZ: ŠI, střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 72/86.
35. DŘENICE (okr. Chrudim)
KULT.: volutová, středověk. LOK.: nal. I, parc. č. 252. OKOL.: sběr 15. IV. 1985 Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 66/85.
36. DŘENICE (okr. Chrudim)
KULT.: volutová, latén, d. římská, středověk. LOK.: nal. II, parc. č. 133/1, 134, 139, 140, 141, 142. OKOL.: sběr 15. IV. 1985 Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy, kam. otloukač, mazanice. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 67, 68/85.
37. DŘENICE (okr. Chrudim)
KULT.: volutová, středověk. LOK.: nal. V, parc. č. 148. OKOL.: sběr 15. IV. 1985, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 69/85.
38. DŘENICE (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk. LOK.: nal. Va, parc. č. 148, 153/1, 154/1. OKOL.: sběr 15. IV. 1985, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: několik atypických střepů. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 70/85.
39. DŘÍTEČ (okr. Pardubice)
KULT.: slezskoplatěnická, latén, středověk (XV. stol.). LOK.: nal. Ia, parc. č. 819 (S část), nal. Ib, parc. č. 933, nal. II, parc. č. 819 (střední část). OKOL.: sběr 4. IV. 1985 Sigl, Vokolek. NÁLEZ: nal. Ia - slezskoplatěnická, středověk, nal. Ib - pravěk, novověk, nal. II - latén, středověk (XV. stol.). Střepy, mazanice. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 82 - 84/86.

40. HAJNICE (okr. Trutnov)
KULT.: středověk (XIV. stol.). LOK.: čp. 159 (tvrz).
OKOL.: zjišťovací výzkum 8. VI. 1985. NÁLEZ: střepy,
zl. železa. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 81/86.
41. HOLOHLAVY (okr. Hradec Králové)
KULT.: volutová, d. římská. LOK.: nal. 5, parc. č.
245/3, 8, 245/24 - 28. OKOL.: sběr 5. IV. 1985 Kalferst,
Vokolek. NÁLEZ: ŠI, KN, střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č.
109 - 110/85.
42. HOLOHLAVY (okr. Hradec Králové)
KULT.: neolit, lužická, středověk. LOK.: nal. 6, parc.
č. 23, 24. OKOL.: sběr 5. IV. 1985 Kalferst, Vokolek.
NÁLEZ: střepy, zl. kam. nástrojů. ULOŽ.: KMVČ, př. č.
111/85.
43. HOŘINĚVES (okr. Hradec Králové)
KULT.: volutová, lužická, středověk. LOK.: parc. č.
226, 229, 230, 234, 235, kat. území Račice, parc. č.
729, 728/1, 727/1, 726/1, 724/1. OKOL.: sběr 1. IV.
1985 Boček. NÁLEZ: střepy, mazanice, zlomek hliněného
kadlubu, ŠI, BKN. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 159/85.
44. HROCHŮV TÝNEC (okr. Chrudim)
KULT.: lužická. LOK.: nal. 1, parc. č. 1000/1. OKOL.:
sběr 12. IV. 1985 Frolík, Kalferst, Vokolek. NÁLEZ:
střepy, mazanice. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 38/85.
45. HROCHŮV TÝNEC (okr. Chrudim)
KULT.: latén ?, středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 998/2.
OKOL.: sběr 12. IV. 1985 Frolík, Kalferst, Vokolek.
NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 39/85.
46. HROCHŮV TÝNEC (okr. Chrudim)
KULT.: neolit ?, středověk. LOK.: nal. 3, parc. č. 941.
OKOL.: sběr 12. IV. 1985 Frolík, Kalferst, Vokolek.
NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 40/85.
47. HROCHŮV TÝNEC (okr. Chrudim)
KULT.: doba římská, středověk (XII.- XIII. stol.). LOK.:
nal. 4a, parc. č. 33, 909. OKOL.: sběr 12. IV. 1985, Si-
gl, Vávra. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 41/85.

48. HROCHŮV TÝNEC (okr. Chrudim)
KULT.: volutová, d. římská. LOK.: nal. 4b, parc. č.
909. OKOL.: sběr 12. IV. 1985 Sigl, Vávra. NÁLEZ:
střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 42/85.
49. HROCHŮV TÝNEC (okr. Chrudim)
KULT.: neolit ?. LOK.: nal. 5b, parc. č. 899. OKOL.:
sběr 12. IV. 1985 Sigl, Vávra. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.:
KMVČ, př. č. 43/85.
50. HRUŠOVÁ (okr. Ústí n. Orlicí)
KULT.: středověk (XIII. stol.). LOK.: nal. 3, Z silni-
ce Hrušová Vysoké Mýto (Spálenec), na S okraji katastru.
OKOL.: sběr Kv. Dušek, předáno 24. V. 1985. NÁLEZ: stře-
py. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 87/86.
51. CHOUSTNÍKOVO HRADIŠTĚ (okr. Trutnov)
KULT.: lužická, střední d. hradištní. LOK.: nal. 1a,
1b, parc. č. 247/1, 261/1. OKOL.: sběr 6. XII. 1984
Boček. NÁLEZ: střepy, přepálený pazourek, zl. tříku.
ULOŽ.: KMVČ, př. č. 134/85.
52. CHOUSTNÍKOVO HRADIŠTĚ (okr. Trutnov)
KULT.: mezolit (?), doba římská, mladší d. hradištní.
LOK.: nal. 3, parc. č. 1063/2. OKOL.: sběr 6. XII.
1984 Boček. NÁLEZ: 1 ks ŠI, střepy. ULOŽ.: KMVČ. př.
č. 135/85.
53. CHRUDIM
KULT.: vypíchaná ker., slezskoplatěnická (I. st.),
středověk. LOK.: rozšiřování silnice na parc. č. 1195.
OKOL.: záchranná akce 2. a 12. IX. 1985 Sigl, Vokolek.
NÁLEZ: zaměřeny 3 objekty (4-6) a získán datovací ma-
teriál. Obj. 4, 5 - vypíchaná ker., obj. 6 slezskopla-
těnická, ze sběru slezskoplatěnická k. a středověk.
ULOŽ.: KMVČ, př. č. 122 - 126/85. KOM.: pokračování
sídliště, zjištěného při rozšiřování Olbrachtovy ulice.
54. JAROMĚŘ (okr. Náchod)
KULT.: starší d. římská. LOK.: parc. č. 2713, 2719,
2762. OKOL.: sběr 7. IV. 1985 Boček. NÁLEZ: střepy.
ULOŽ.: KMVČ, př. č. 137/85.

55. JENÍKOVICE (okr. Hradec Králové)
KULT.: pravěk. LOK.: parc. č. 1088/2-6, kat. území Polánky, parc. č. 512/3-6. OKOL.: sběr 6. X. 1985 Boček. NÁLEZ: atypické střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 164/85.
56. KONECCHLUMÍ (okr. Jičín)
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: parc. č. 556/1-8, "Pod hůrou". OKOL.: sběr Kalferst 3. IV. 1985. NÁLEZ: atypické střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 64/86.
57. KONECCHLUMÍ (okr. Jičín)
KULT.: neolit. LOK.: "Na obecnici", parc. č. 268/3-12, 21. OKOL.: sběr Kalferst 3. IV. 1985. NÁLEZ: střepy, ŠI. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 63/86.
58. LÁNY (okr. Chrudim)
KULT.: středověk (XIII. stol.). LOK.: nal. 2, parc. č. 306-308. OKOL.: sběr 2. IV. 1985 Frolík, Kalferst, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 101/85.
59. LÁNY (okr. Chrudim)
KULT.: hradištní, středověk. LOK.: nal. 4, parc. č. 88. OKOL.: sběr 2. IV. 1985 Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 102/85.
60. LÁNY (okr. Chrudim)
KULT.: neolit, LOK.: nal. 5a, parc. č. 532, 535/1. OKOL.: sběr 2. IV. 1985 Sigl, Vávra. NÁLEZ: střep a zl. kam. nástroje. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 103/85.
61. LÁNY (okr. Chrudim)
KULT.: latén. LOK.: nal. 5b, parc. č. 497/2, 503. OKOL.: sběr 2. IV. 1985 Sigl, Vávra. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 104/85.
62. LÁNY (okr. Chrudim)
KULT.: latén. LOK.: nal. 6a, parc. č. 481/1, 2, nal. 6b, parc. č. 448, 451. OKOL.: sběr 2. IV. 1985 Sigl, Vávra. NÁLEZ: střepy, br. náramek. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 105/85, 106/85.

63. LÁNY (okr. Chrudim)
KULT.: středověk. LOK.: nal. 7, parc. č. 232. OKOL.: sběr 2. IV. 1985 Vávra. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 107/85.
64. LÍPA (okr. Hradec Králové)
KULT.: slezskoplatěnická. LOK.: parc. č. 207, 210, 217, 219, 228, 229, 234. OKOL.: sběr 1. IX. 1985 Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 165/85.
65. LÍPA (okr. Hradec Králové)
KULT.: slezskoplatěnická (I. st.), hradištní (Ix). LOK.: parc. č. 181, 185, 187, 189. OKOL.: sběr 2. XII. 1984 Boček. NÁLEZ: střepy, mazanice. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 118/85.
66. LÍPA (okr. Hradec Králové)
KULT.: mezolit (?), slezskoplatěnická (I. a III. st.). LOK.: parc. č. 193, 195. OKOL.: sběr Boček 1. IX. 1985. NÁLEZ: 2 ks ŠI, střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 117/85.
67. LÍSKOVICE (okr. Jičín)
KULT.: středověk. LOK.: SZ okraj obce, čp. 50, parc. č. 4/1, 2, 5/1, 2. OKOL.: povrchový průzkum v místě původní tvrze, srpen 1985, Kalferst. NÁLEZ: tvrziště zničeno zástavbou. LIT.: A. Sedláček, Hrady, zámky, tvrze .... V., str. 314.
68. LITOBŮR (okr. Náměd)
KULT.: XV. - XVI. stol. LOK.: tvrz Turýň, čp. 1, předpolí tvrze. OKOL.: nalezl F. Vondráček v 60. letech. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 80/86. LIT.: A. Sedláček, Hrady, zámky a tvrze .... V., str. 52.
69. MEDLEŠICE (okr. Chrudim)
KULT.: únětická, středověk. LOK.: nal. 3, parc. č. 120/6, 7. OKOL.: sběr 15. IV. 1985, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 59/85.
70. MEDLEŠICE (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk (neolit ?), středověk. LOK.: nal. 4a, parc. č. 183, 184, 190, 195, 201, 206, 208, 211/2. OKOL.: sběr 15. IV. 1985, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 60/85.

71. MEDLEŠICE (okr. Chrudim)
KULT.: únětická, středověk (XIII. stol.). LOK.: nal. 4b, parc. č. 246/1, 2, 249/1, 2, 250, 251/1, 2, 252.
OKOL.: sběr 15. IV. 1985 Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy.
ULOŽ.: KMVČ, př. č. 61/85.
72. MEDLEŠICE (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 5, parc. č. 152/2, 153, 154, 155. OKOL.: sběr 15. IV. 1985 Sigl, Vokolek.
NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 62/85.
73. MEDLEŠICE (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk. LOK.: nal. 5a, parc. č. 156, 157. OKOL.: sběr 15. IV. 1985 Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULCŽ.: KMVČ, př. č. 63/85. KOM.: Patrně jde o nálezy z roztroušených slezskoplatěnických střepů, viz Zpravodaj XI/1984, 8.
74. MEDLEŠICE (okr. Chrudim)
KULT.: únětická, středověk (XIII. stol.). LOK.: nal. 6, parc. č. 152/2, 154, 155. OKOL.: sběr 15. IV. 1985 Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 64/85.
75. MLÁZOVICE (okr. Jičín)
KULT.: středověk. LOK.: tvrziště u kostela sv. Trojice, parc. č. 76. OKOL.: kontrola stavu lokality, srpen 1985, Kalferst. NÁLEZ: vlastní pahorek tvrziště částečně zničen výstavbou zahradního domku s rozsáhlou terasou. Objekt zabudován do příkopu. LIT.: A. Sedláček, Hradý, zámky, tvrže ..... V, str. 136.
76. NOVÉ SMRKOVICE (okr. Jičín)
KULT.: středověk (XIII. stol.). LOK.: parc. č. 34/7.
OKOL.: sběr 10. IV. 1985 Kalferst, Vokolek. NÁLEZ: střep.
ULOŽ.: KMVČ, př. č. 167/85.
77. OHNIŠŤANY (okr. Hradec Králové)
KULT.: starší d. římská, střední d. hradištní. LOK.: nal. IA - parc. č. 112, IB - parc. č. 109/1, 209, 210, 211/1 - starší d. římská, střední d. hradištní. Nal. IC - parc. č. 211/2, 219 - d. římská. Nal. ID - parc. č. 965/1 - pravěk, nal. IE - parc. č. 99, 101 - doba římská, středověk. OKOL.: sběr 10. IV. 1985 Kalferst, Vokolek.
NÁLEZ: střepy, ořezaný paroh, mazanice. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 51 - 55/85.

78. OHNIŠŤANY (okr. Hradec Králové)
KULT.: pravěk. LOK.: nal. II, parc. č. 976. OKOL.: sběr 10. IV. 1985 Kalferst, Vokolek. NÁLEZ: střepy.
ULOŽ.: KMVČ, př. č. 56/85.
79. OSTROMĚŘ (okr. Jičín)
KULT.: střední d. hradištní. LOK.: hradiště, parc. č. 734/2. OKOL.: záchr. výzkum 22., 27. III. 1985 Kalferst, Sigl. NÁLEZ: sídlištní objekt se střepy, Fe struskou, zv. kostmi a mazanicí. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 49, 50/85.
80. OSTROMĚŘ (okr. Jičín)
KULT.: slezskoplatěnická, hradištní, středověk. LOK.: "Stará hůra", parc. č. 530/1, 2, 538 - 541. OKOL.: sběr Kalferst 3. IV. 1985. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 61/86.
81. POČAPLY (okr. Pardubice)
KULT.: latén, doba římská, středověk. LOK.: parc. č. 406/1, 5. OKOL.: sběr 3. IV. 1985 Vokolek. NÁLEZ: na povrchu naorávaných objektů nalezeny střepy, mazanice, kam. brousek a přeslen. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 112/85.
82. PODLAŽICE (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. Ia - parc. č. 205/1 - středověk, nal. Ib - parc. č. 213, 214 - pravěk, středověk. OKOL.: sběr 11. IV. 1985 Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 71 - 72/85.
83. PODLAŽICE (okr. Chrudim)
KULT.: slezskoplatěnická k. (I. stupeň), středověk. LOK.: nal. II, parc. č. 427. OKOL.: sběr 11. IV. 1985 Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 73/85.
84. POLOM (okr. Rychnov n. Kněžnou)
KULT.: XV. - XVI. stol. LOK.: dvůr čp. 41. OKOL.: při kopání septiku, sběr Kalferst, libotovský, Tržický 16. - 17. VII. 1985. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 78/86.

85. RAČICE (okr. Hradec Králové)
KULT.: doba římská ? LOK.: parc. č. 590/1, 2, 291, 289, 283. OKOL.: sběr 7. XI. 1985 Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 160/85.
86. RODOV (okr. Hradec Králové)
KULT.: volutová ker., latén, mladší d. hradištní. LOK.: nal. Ia, parc. č. 81/13-24, 26, 29, 35, 77/3-4. OKOL.: sběr 9. XI. 1985 Boček. NÁLEZ: střepy, ŠI, BKN, mazanice, Fe předměty (novověk ?). ULOŽ.: KMVČ, př. č. 156/85.
87. RODOV (okr. Hradec Králové)
KULT.: volutová ker. LOK.: nal. Ib, parc. č. 81/4 - 7, 9, 10. OKOL.: sběr 9. XI. 1985 Boček. NÁLEZ: střepy, BKN, mazanice. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 155/85.
88. RODOV (okr. Hradec Králové)
KULT.: lužická k., středověk. LOK.: nal. VI, parc. č. 110, 111/1, 113. OKOL.: sběr 1. IV. 1985 Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 161/85.
89. RODOV (okr. Hradec Králové)
KULT.: doba římská ? pozdní d. hradištní. LOK.: nal. VII., parc. č. 468/14, 15, 16, 24, 29, 31. OKOL.: sběr 1. IV. 1985 Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 162/85.
90. RODOV (okr. Hradec Králové)
KULT.: pravěk, středověk (XIII. stol.). LOK.: nal. VIII., parc. č. 129, 140, 143/1. OKOL.: sběr 1. IV. 1985 Boček. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 163/85.
91. ROSICE u Chrasti (okr. Chrudim)
KULT.: latén, středověk. LOK.: nal. I, parc. č. 805. OKOL.: sběr 11. IV. 1985, Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 73/85.
92. ROSICE u Chrasti (okr. Chrudim)
KULT.: pozdní d. halštatská, středověk (XIII. stol.). LOK.: nal. II, parc. č. 698, 702, 703. OKOL.: sběr 11. IV. 1985 Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 75/85.

93. ROSICE u Chrasti (okr. Chrudim)
KULT.: volutová, středověk (XIII. stol.). LOK.: nal. III., parc. č. 687, 688/2. OKOL.: sběr 11. IV. 1985, Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: př. č. 76/85.
94. ROSICE u Chrasti (okr. Chrudim)
KULT.: lužická, latén ? LOK.: nal. IV, parc. č. 575. OKOL.: sběr 11. IV. 1985 Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 77/85.
95. ROŽNOV (okr. Náchod)
KULT.: neolit. LOK.: parc. č. 291, 292. OKOL.: sběr 17. IV. 1985 Boček. NÁLEZ: 2 ks kam. nástrojů, zl. mazanice. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 119/85.
96. ŘESTOKY (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk, mladší d. hradištní až středověk. LOK.: nal. 1, parc. č. 176/12-16. OKOL.: sběr 12. IV. 1985 Sigl, Vávra. NÁLEZ: atypické pravěké střepy, větší množství raně středověkého mat. ULOŽ.: sběr KMVČ, př. č. 99/85.
97. ŘESTOKY (okr. Chrudim)
KULT.: volutová, latén, pozdní d. hradištní, středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 102, 119. OKOL.: sběr 12. IV. 1985 Sigl, Vávra. NÁLEZ: střepy, zl. kam. nástroje. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 100/85.
98. ŘÍKOV (okr. Náchod)
KULT.: pravěk (neolit ?), středověk. LOK.: parc. č. 96/1, 99/1, 104/1. OKOL.: sběr 17. III. 1984 Boček. NÁLEZ: střepy, paz. úštěp. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 74/86.
99. SEZEMICE (okr. Pardubice)
KULT.: lužické pohřebiště. LOK.: nal. 1, parc. č. 857, 860. OKOL.: sběr 3. IV. 1985 Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 127/85.
100. SEZEMICE (okr. Pardubice)
KULT.: lužické sídliště. LOK.: nal. 2, parc. č. 240/2. OKOL.: sběr 3. IV. 1985 Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 128/85.

101. SEZEMICE (okr. Pardubice)
KULT.: středověk (XIII. - XV. stol.). LOK.: nal. 3, parc. č. 815/2. OKOL.: sběr 3. IV. 1985 Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 129/85.
102. SOBČICE (okr. Jičín)
KULT.: slezskoplatěnická, středověk. LOK.: parc. č. 373/1, 2, 374/1 - 3, 375/1 - 5, 361, 362, 376. OKOL.: sběr 3. IV. 1985 Kalferst. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 62/86.
103. SOBĚTUCHY (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk. LOK.: nal. 2, parc. č. 144/1, kat. území Lány, parc. č. 371. OKOL.: sběr 2. IV. 1985 Frolík, Kalferst, Vokolek. NÁLEZ: atypické střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 108/85.
104. SYLVÁRŮV ÚJEZD (okr. Jičín)
KULT.: středověká zaniklá vesnice Vyželec (XIII. - XV. stol.). LOK.: parc. č. 122, 140, 141/1, 2, 142/1, 2, 143, 144, 146. OKOL.: sběr 28. III. 1985 Kalferst. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 65/86.
105. SYNČANY (okr. Chrudim)
KULT.: latén, středověk (XIII. stol.). LOK.: nal. 1, parc. č. 47/1. OKOL.: sběr 11. IV. 1985 Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 78/85.
106. SYNČANY (okr. Chrudim)
KULT.: slezskoplatěnická, středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 153. OKOL.: sběr 11. IV. 1985 Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 79/85.
107. SYNČANY (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 3, parc. č. 1. OKOL.: sběr 11. IV. 1985 Kalferst, Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy (2 atyp. pravěké). ULOŽ.: KMVČ, př. č. 80/85.

108. ŠÁROVCOVÁ LHOTA (okr. Jičín)
KULT.: středověk, negativní. LOK.: JZ část hospodářského dvora, parc. č. 1/1, 838/2, 829, v místě čp. 66. OKOL.: rekognoskace polohy tvrze, jejíž poslední zbytky zanikly koncem 19. stol. srpen 1985 Kalferst. NÁLEZ: původní terén zcela pozměněn stavebními zásahy. Lit.: A. Sedláček, Hrady, zámky, tvrze ... V. str. 136.
109. TROJOVICE (okr. Chrudim)
KULT.: slezskoplatěnická (III. st.), středověk
KULT.: latén, d. římská, středověk. LOK.: nal. Ia, parc. č. 221/1, nal. Ib - parc. č. 221/2, 213, 216. nal. Ic - parc. č. 198, 199, nal. Id - parc. č. 195, 196. OKOL.: sběr 12. IV. 1985, Sigl, Vávra. NÁLEZ: střepy, mazanice, kam. brousek. Nal. Ia - doba římská, nal. Ib - latén, doba římská, středověk, nal. Ic - doba římská, středověk, nal. Id - pravěk. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 87 - 90/85.
110. TROJOVICE (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 186/1, 2. OKOL.: sběr 12. IV. 1985, Sigl, Vávra. NÁLEZ: 1 střep pravěký, 2 středověké. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 91/85.
111. TROJOVICE (okr. Chrudim)
KULT.: neolit, středověk. LOK.: nal. 3, parc. č. 150 - 152. OKOL.: sběr 12. IV. 1985 Sigl, Vávra. NÁLEZ: střepy, mazanice. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 92/85.
112. TROJOVICE (okr. Chrudim)
KULT.: středověk (XIII. - XVI. stol.). LOK.: nal. 4a, parc. č. 361-364, nal. 4b, parc. č. 367-391. OKOL.: sběr 12. IV. 1985, Sigl, Vávra. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 93-94/85.

113. TROJOVICE (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk. LOK.: nal. 5, parc. č. 397-424. OKOL.: sběr 12. IV. 1985 Sigl; Vávra. NÁLEZ: 2 atypické střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 95/85.
114. TROJOVICE (okr. Chrudim)
KULT.: latén, střední d. hradištní. LOK.: nal. 6, parc. č. 480/1. OKOL.: sběr 12. IV. 1985 Sigl, Vávra. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 96/85.
115. TROJOVICE (okr. Chrudim)
KULT.: pravěk, středověk (XIV. stol.). LOK.: nal. 7, parc. č. 474 - 476. OKOL.: sběr 12. IV. 1985 Sigl, Vávra. NÁLEZ: atypické střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 97/85.
116. TROJOVICE (okr. Chrudim)
KULT.: slezskoplatěnická (III. stupeň), středověk. LOK.: nal. 8, parc. č. 464, 465, kat. území Řestoky, parc. č. 176/1, 29. OKOL.: sběr 12. IV. 1985 Sigl, Vávra. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 98/85.
117. TŘEBOSICE (okr. Pardubice)
KULT.: volutová, vypíchaná, středověk. LOK.: nal. 3, parc. č. 166, 167, 173, 177/4. OKOL.: sběr 11. IV. 1985 Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 114/85.
118. TŘEBOSICE (okr. Pardubice)
KULT.: hradištní až středověk. LOK.: nal. 4, parc. č. 178. OKOL.: sběr 11. IV. 1985 Sigl, Vokolek. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 115/85.
119. VELICHOVKY (okr. Náchod)
KULT.: volutová, střední d. hradištní. LOK.: parc. č. 386/1, 406, 407, 408/1, 2, 409/1, 410, 411, 412/1-3. OKOL.: sběr 13. IV. 1985 Boček. NÁLEZ: střepy, kam. nástroje, ŠI, zl. drtidla. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 75, 76/86.

120. VESTEC (okr. Náchod)
KULT.: vypíchaná, mladší d. hradištní (ojediněle). LOK.: dvůr "Nová Amerika", parc. č. 205. OKOL.: sběr 12. XI. 1984, 7. IV. 1985 Boček. NÁLEZ: střepy, ŠI, BKN, drtidla. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 116/85.
121. ŽIŽELICE (okr. Kolín)
KULT.: starší d. římská. LOK.: parc. č. 502/2. OKOL.: sběr 1984 ing. Fr. Steklý. NÁLEZ: střepy. ULOŽ.: KMVČ, př. č. 60/86.

JIRÍ KALFERST PŘEDSTIHOVÝ A ZÁCHRANNÝ VÝZKUM V BENÁTKÁCH (OKRES HRADEC KRÁLOVÉ)

V roce 1985 pokračovalo A0 K MVČ v Hradci Králové v záchranných výzkumech na stavbě k. p. BENZINA v Cerekvicích nad Bystřicí (okr. Jičín). Proti předchozímu roku (Kalferst 1985), kdy se práce zaměřily na vzorkování a dokumentaci ničených objektů, byl charakter sezóny 1985 spíše předstihový. Výzkum se zaměřil na prostor plánované přístupové komunikace, kde bylo předchozími průkopy zachyceno osídlení z období neolitu, eneolitu (?), starší doby bronzové a halštatu. V dubnu byla provedena skrývka s následnými sběry na skryté ploše. Skrývka nebyla pro poruchu stroje provedena v plánovaném rozsahu.

Vlastní výzkum proběhl ve dnech 1. VII. až 1. XI. 1985 na ploše cca 0,5 ha (úsek A) parc. č. 239/1 a menší záchranná akce na úseku B parc. č. 233, kde byla stavbou silnice zničena část slezskoplatěnického sídliště na ploše cca 20 x 40 m. V obou úsecích bylo zachyceno celkem 28 objektů. Hlavní pozornost byla zaměřena na výzkum objektu 1/85 - rozsáhlého hliníku kultury nálevkovitých pohárů. Objekt, jehož značná členitost svědčí o postupném vzniku, byl ve směru S - J dlouhý 10 m a ve směru V - Z široký přes 16 m. Ve své nejhlubší JZ části dosahoval hloubky okolo 1,8 m. Mimo jámy sloužící těžbě hlíny byly do objektu zahlobeny i mladší jámy zásobního charakteru. V severní části při okraji hliníku byla nalezena zahlobená část čtyřúhelníkové pece, orientované po svahu dolů, t. j. ve směru Z - V. Dno pece bylo v zadní části vyloženo zlomky drtídel a neopracovanými pískovcovými kameny. Objekt hliníku obsahoval značné množství keramického materiálu, mazanice, štípané industrie, zlomků drtídel a uhlíků. Broušené nástroje a zvířecí kosti byly nalézány jen ojediněle.

Objekt 2/85 představoval superpozici dvou slezskoplatěnických objektů. Obsahoval keramiku, mazanici a při skrývce bylo z jeho povrchu vyzdviženo pískovcové drtidlo.

Objekt 3/85 byla mělká oválná jáma, poměrně chudá na nálezy, která během dalšího výzkumu splynula s objektem 1/85 a tvoří jeho Z okraj.

Objekt 4/85 byla obilnice kruhového tvaru o průměru cca 2,0 m a hloubce 1,1 m. Obsahovala převážně atypický keramický materiál. Z jejího povrchu byl při skrývce získán zlomek džbánku kultury s nálevkovitými poháry.

Objekt 5/85 byl rozsáhlý přírodní útvar, druhotně zaplněný splachy a nivelizovaný obděláváním pozemku. Úzká zjišťovací sonda nezachytila žádný doklad jeho umělého původu.

Objekt 6/85 bylo obilné silo, datované podle keramického inventáře do mladšího stupně keramiky vypíchané, o průměru cca 5 m a hloubce 2,1 m (od skryté plochy). Bylo v jižní části narušeno obilnicí datovanou předběžně do mladšího pravěku.

V září 1985 byla provedena skrývka ornice na sousedním úseku budované komunikace (úsek B), při které byly nalezeny objekty 7 - 28/85, patřící okrajové části sídliště lidu popelnicevých polí. Bylo datováno převážně na základě nálezů z objektu 22/85 jako slezskoplatěnické. Hlavní kumulace objektů byla na ploše 16 x 20 m asi 50 m V od silnice Cerekvice - Benátky. Ojedinelé jámy pokračovaly západním směrem dalších 15 m. Protože se jednalo v převážné míře pouze o hliníky a stavební jámy s nízkým počtem nálezů, nebylo možné pro dokončení výzkumu v předem dohodnutém termínu (provázanost na současně probíhající stavební práce) prozkoumat celou plochu klasickým způsobem. Proto po začišťení povrchu a zaměření objektů byla většina jam protnuta mechanicky vyhloubenou rýhou. Pouze několik objektů zkoumaných v počátku záchranné akce a další vymykající se svým charakterem nebo výplní bylo vzorkováno ručně. Ručně byl rovněž dokopán objekt 28/85-soujámí dvou obilnic, na jehož dně v západní polovině objektu byla nalezena torza dvou nádob, představujících vedle bronzového náramku získaného při začišťování povrchu objektu 19A/85 nejhodnotnější nálezy z úseku B. Mimo artefakty kultury slezskoplatěnické byly z úseku B získány i ojedinělé neolitické nálezy. Broušená i štípaná kamenná industrie byla nalezena jako intruze v objektech a sbírána na skryté ploše. Lze ji datovat do mladšího stupně kultury s vypíchanou keramikou.

Výzkum na staveništi k. p. BENZINA zachytil novou lokalitu kultury nálevkovitých pohárů (baalberská fáze - výběr materiálu z obj. 1/85 viz tabulky), sídliště slezskoplatěnické kultury a část sídliště lidu s vypíchancu keramikou, které zachytil již loňský záchranný výzkum (Kalferst, Sigl 1985). Nepodařilo se zachytit objekty sídliště kultury únětické, které je rovněž známé z loňské akce. Leží patrně níže ve svahu, na parc. č. 239/1. V roce 1986 bude výzkum pokračovat dále po trase komunikace.

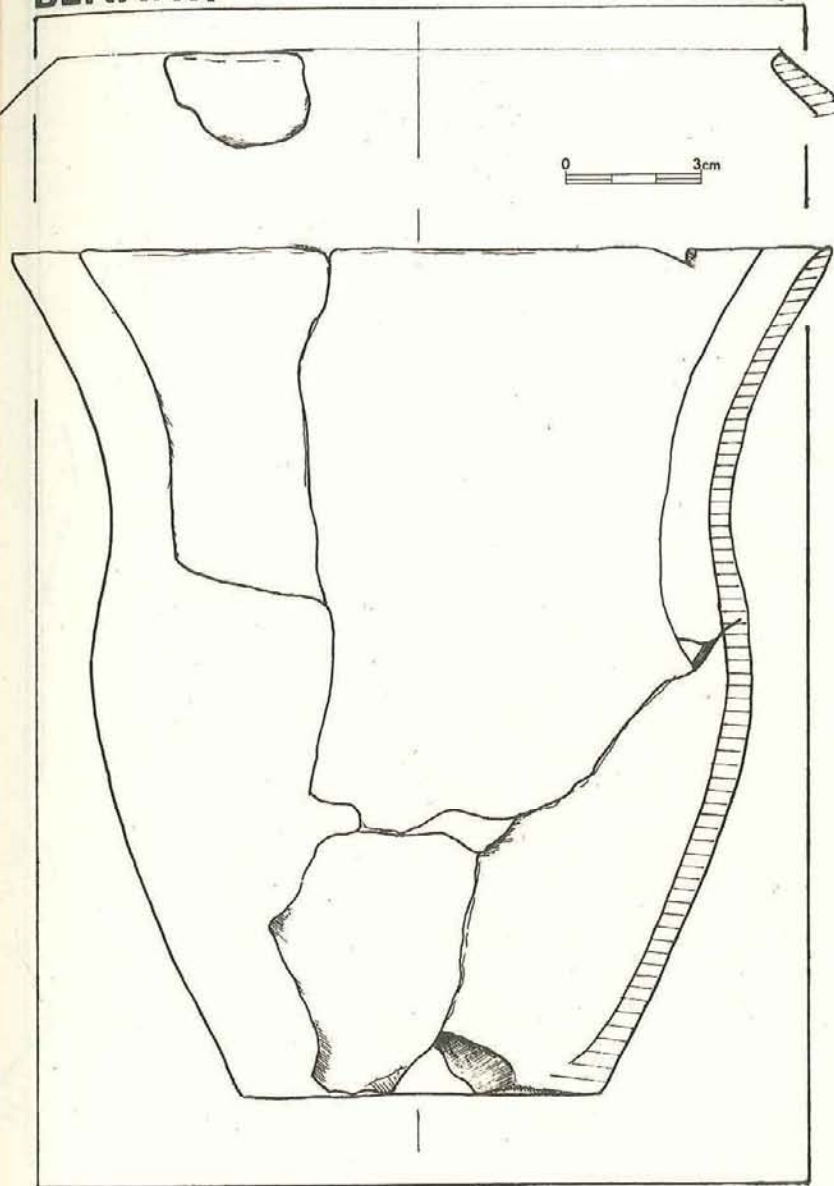
Poznámka: Obsah a kulturní zařazení objektů je pouze rámcové. Materiál výzkumu nebyl dosud laboratorně zpracován.

Literatura:

- Kalferst, J. 1985: Záchranný výzkum lengyelského sídliště na stavbě k. p. Benzina v Cerekvici nad Bystřicí, Zpravodaj KMVČ XII/1, 21 - 35, Hradec Králové
- Kalferst, J. - Sigl, J. 1985: Archeologické nálezy v r. 1984, Zpravodaj KMVČ XII/1, 5 - 20, Hradec Králové

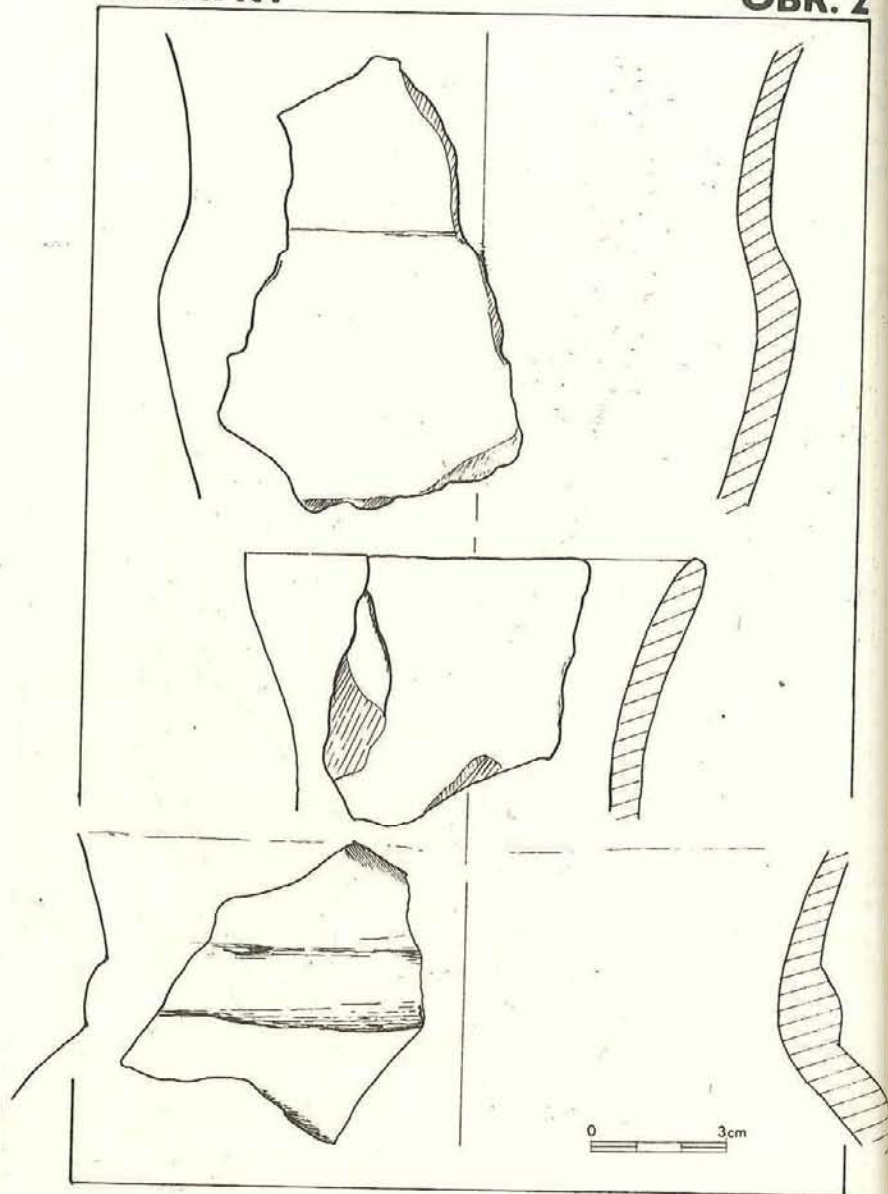
BĚNÁTKY

OBR. 1

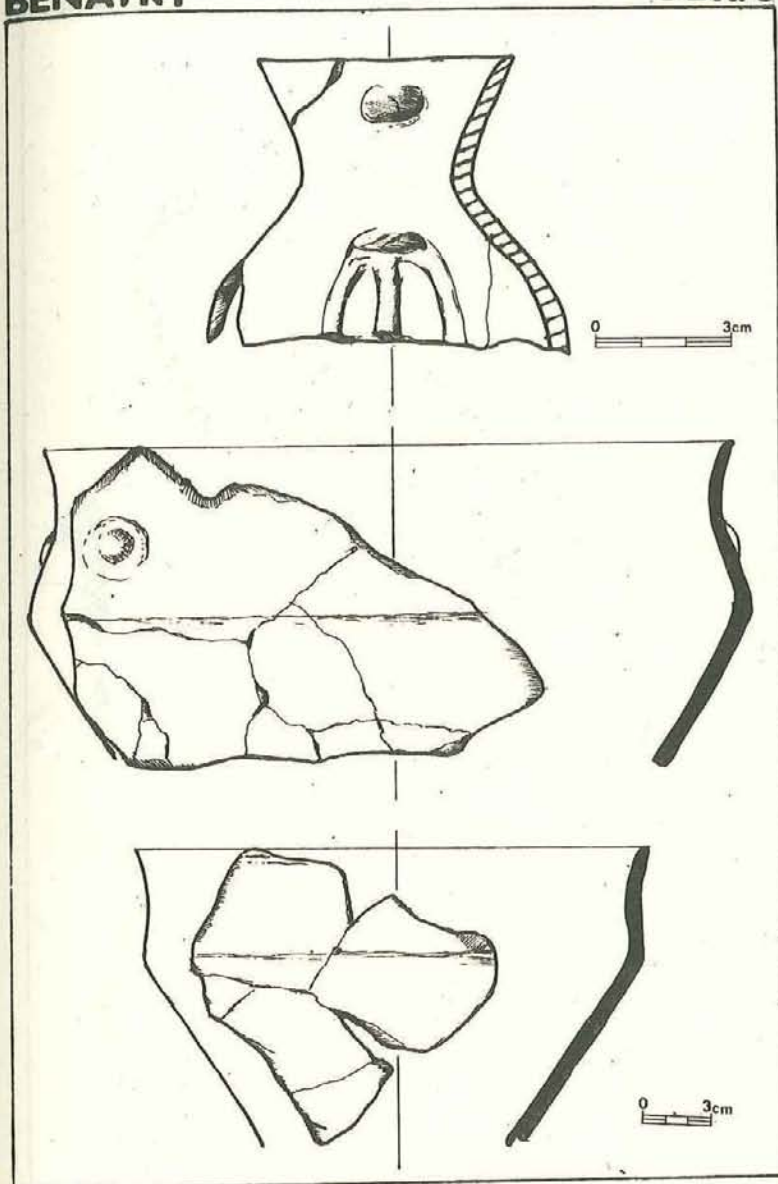
BENÁTKY

OBR. 2

BENÁTKY

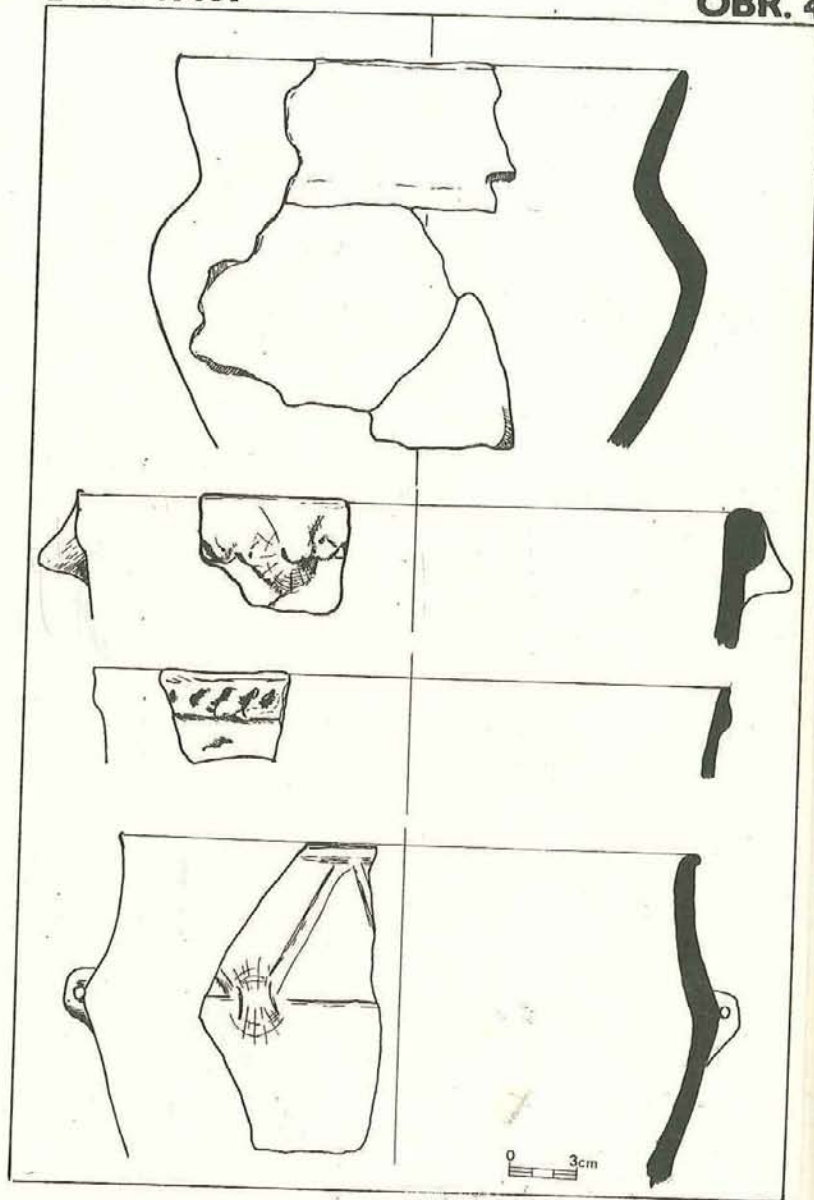
OBR. 3

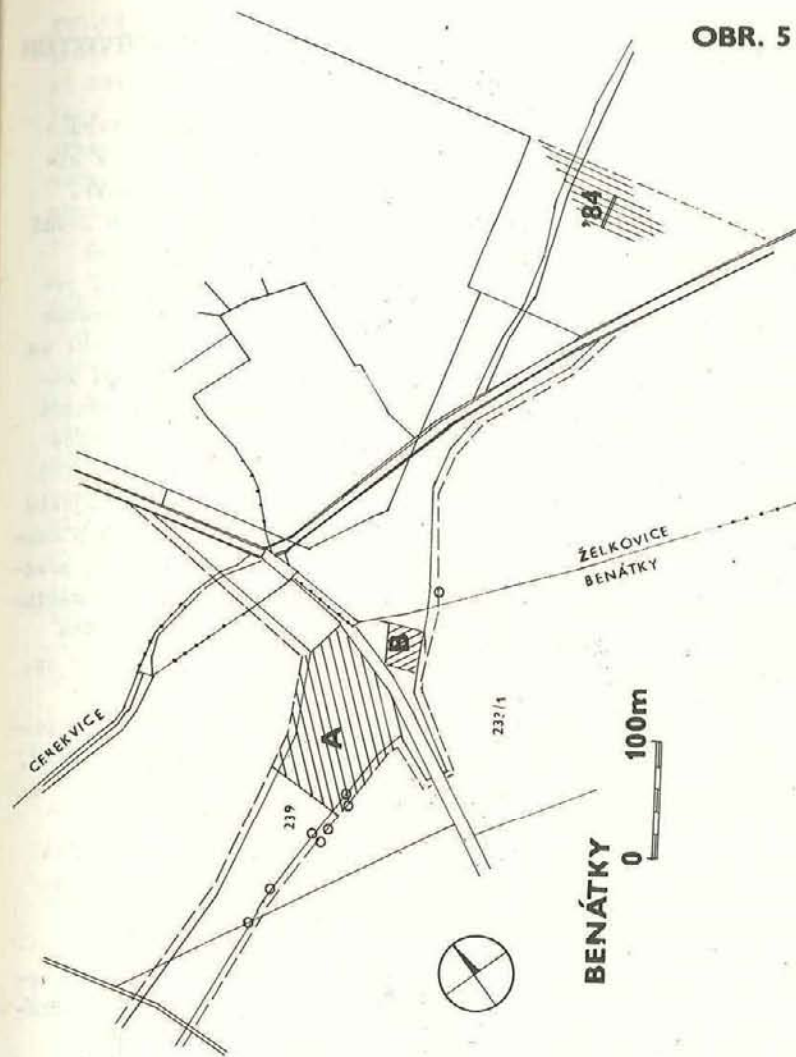

BENÁTKY

OBR. 4

OBR. 5

TOMÁŠ ČURDA ZÁCHRANNÝ VÝZKUM POHŘEBIŠTĚ KULTURY ZVONCOVITÝCH POHÁŘŮ V HROCHOVĚ TÝNCI-STIČANECH

V červenci r. 1984 bylo oznámeno KMVČ, pracovišti Pardubice, narušení pravěkých objektů těžbou cihlářské hlíny v cihelně na pomezí katastrů obcí Hrochův Týnec a Stičany (okr. Chrudim, p. č. 66/1, 623). Na místě bylo zjištěno, že se jedná o část přibližně kruhové jámy o $\varnothing$ asi 80 cm, hloubce 40 cm (objekt 1/84) a o hrobovou jámu s obdélníkovým půdorysem, jejíž dno se nacházelo v hloubce 150 cm pod stávajícím povrchem (objekt 2/84). Oba objekty byly zničeny těžbou, z obj. 1/84 se dochovala asi 1/3, z obj. 2/84 pouze JZ roh hrobové jámy. Materiál z obou objektů patřil lidu kultury zvoncovitých pohárů a byl amatérským zásahem bagristy vyjmut a položen na pražce kolejové dráhy rýpadla. Po prohlédnutí těžební hrany a jejího blízkého okolí jsem v J směru, ve vzdálenosti 40 cm od objektu 1/84, našel další objekt kruhového půdorysu o $\varnothing$ 70 cm a hloubce 40 cm (objekt 3/84). Materiál získaný z tohoto objektu představuje větší mísa (s mírně rozšířeným okrajem ukončeným sešikmenou plochou, 1 cm pod okrajem nalepenou úchytkou se dvěma vertikálními otvory, rozm. $\varnothing$ o. 290 mm, $\varnothing$ dna 87 mm, v. 67 mm, tab. IV:2), zlomek z mísy (rozm. 52 x 109 mm) a tři drobné střípky. Z ostatních nálezů lze zařadit do objektu č. 1/84 pouze mísu s okrajem ukončeným vodorovnou plochou (okraj hraněný, šikmý dovnitř, 1 cm pod okrajem dva otvory ve stěně, rozm. $\varnothing$ o. 140 mm, max. š. 144 mm, $\varnothing$ dna 60 mm, v. 57 mm, tab. IV:4). Podle výpovědi bagristy se v hrobu č. 2/84 kromě pěti zlomků lidských kostí nacházela větší mísa (okraj šikmý vně, mírně rozšířený, ukončený zaoblením, dochován fragment o rozm. 160 x 245 mm, tab. IV:1), zvoncovitý pohár (zdobený horizontálními pásy kolkovanými, pásy nezdobenými a řadou kolkovaných kosočtverců, povrch oranžovohnědý se zbytky červenohnědé, původní $\varnothing$ o. 220 mm, dochován fragment, tab. IV:5) a 3 broušené kamenné industrie (tab. II:1, 2, 3), položené v této míse. Hlína v míse a jejím okolí měla prý sytě černý, lesklý

vzhled a kyselé páchla. (B. Novotný, 1958, str. 307) Poloze kostry odpovídal směr SJ, s hlavou na sever, mísa s kamennými nástroji ležela v rohu JV a pohár v rohu JZ. Zbylé nálezy, o kterých nevíme, zda náležely do hrobu 2/84 či 1/84, prezentují dva džbánky (tab. III:2, džbánek s vyšším hrdlem, okrajem mírně šikmým vně ukonč. zaoblením, plocha dna rovná, okraj dna hraněný, šikmý, povrch hnědý až černý, 1 cm pod okrajem zbytek po napojení ouška, rozm. $\varnothing$ o. 82 mm, max. š. 83 mm, $\varnothing$ dna 40 cm, v. 66 mm; tab. III:3, džbánek s vyšším hrdlem, okraj šikmý vně ukonč. zaoblením, dno nedochované, povrch tmavě šedý až černý, 1 cm pod okrajem a 1 cm nad max. výdutí zbytky po napojení ucha, rozm. $\varnothing$ o. 77 mm, max. š. 83 mm v. 67 mm), nezdobený pohár (okraj šikmý vně ukonč. zaoblením, povrch hnědý až černý se zbytky červenohnědé, rozm. $\varnothing$ o. 110 mm, max. š. 108 mm, $\varnothing$ dna 50 mm, v. 100 mm, tab. III:1), mísa (okraj hraněný, šikmý dovnitř, ukončený mírně sešikmenou plochou, 1 cm pod okrajem dva otvory ve stěně, povrch hnědý, rozm. $\varnothing$ o. 185 mm, max. š. 192 mm, v. 56 mm, tab. IV:3), malá válcovitá nádoba (okraj mírně šikmý vně ukončený zaoblením, plocha dna rovná, okraj dna hraněný, šikmý, povrch tmavě hnědý až černý, rozm. $\varnothing$ o. 65 mm, $\varnothing$ dna 39 mm, v. 64 mm, tab. III:4), dva fragmenty nádob (tab. V:5, okraj dna zaoblený, plocha dna mírně klenutá vypuklá, povrch hnědý a tmavě šedý, rozm. 110 x 75 mm; tab. III:5, okraj šikmý vně ukonč. zaoblením, povrch tmavě hnědý až černý, rozm. 110 x 55 mm), 34 střepeň a dvě štípané industrie (tab. II:4).

V r. 1985 mělo dojít k rozšíření cihelny v JZZ směru těžby hlíny. Ke skrývce ornice, o které jsme měli být včas informováni, došlo v červnu a byla provedena do hloubky 50 cm. Na povrchu skryté plochy nebyly patrné žádné další objekty. Proto jsem se rozhodl nechat seškrábnout plochu kolovým mechanismem s radlicí, a to do hloubky 3 - 5 cm. Na takto očištěné ploše o rozloze 45 x 29 m již byly patrné jednotlivé

objekty, i když odstín skrytého povrchu byl stále velmi tmavý.

Objekty se rozprostíraly ve středu plochy, v úzkém pásu ve směru JZZ, zhruba na ploše 24 x 9 m.

Objekt 4/85

nepravdělného, obdélníkového půdorysu s výběžkem (90 x 70 cm a 30 x 20 cm), hloubka 10 cm, v černohnědé výplni na dně, asi 25 cm od SZ zaobleného rohu jámy, ležel fragment zvoncovitého poháru (B. Novotný, 1958, str. 309) (zdobený horizontálně v pásích šikmo kolkovaných, pásích nezdobených a zdobených kolkovanou klikátkou, povrch tmavěhnědý a na mnoha místech setřený, rozm. max. š. 110 mm, $\emptyset$ dna 68 mm, v. 104 mm, tab. V:1).

Objekt 5/85

kruhová jáma o $\emptyset$ 100 cm, hloubka 20 cm. Kromě několika uhlíků v tmavé výplni bez nálezu.

Objekt 6/85

kruhová jáma o $\emptyset$ 80 cm, hloubka 25 cm, tmavěhnědá výplň bez nálezu.

Objekt 7/85 ?

nezřetelná jáma oválného půdorysu o rozm. 150 x 170 cm, hloubce 30 cm, s výplní jen o odstín tmavší než okolní sterilní hlína a s plynulým odstínem přechodu okraje i dna objektu. Jediným nálezem je malá hrudka mazanice.

Objekt 8/85

hrobová jáma obdélníkového tvaru o rozm. 170 x 80 cm, orientovaná ve směru S - J a hluboká 25 cm (tab. VII:2). Na povrchu, uprostřed objektu, leželo několik střepů z mísy s rozšířeným okrajem a dva drobné zlomky s plastickým pupíkem, vložené a snad i rozbité při zásypu hrobu, nyní poškozené proběhlou skrývkou. V hnědočerné výplni se vyskytoval větší počet uhlíků. Hrob obsahoval lidskou kostru ve skrčené poloze, položenou na pravém boku, směřující hlavou k jihu a obličejem k východu. Stav dochova-

ných kostí je velmi špatný, valná část byla okolním prostředím zcela strávena. Z hlavy se dochoval chrup, z horních končetin 4 zlomky kostí, dále kousek pánve, zlomek kosti stehenní a holení. Pod nohama, u severního okraje hrobu, stála mísa (dochován fragment, okraj rozšířený, hraněný, ukončený vodorovnou plochou, okraj dna hraněný, velmi šikmý, plocha dna vypuklá, povrch hnědý, rozm. $\emptyset$ o. 30 cm, 247 x 103 mm, tab. V:2), zvoncovitý pohár (J. Ondráček, 1961, str. 150, 153 obr. 5:6) (zdobený po obvodu kombinací šikmo kolkovaných pásů a pásů nekolkovaných, povrch cihlově červený se stopami po barvě vínové, na mnoha místech setřený a odpadlý, povrch uvnitř ještě se stopami po černé, rozm. $\emptyset$ o. 125 mm, max. š. 116 mm, $\emptyset$ dna 56 mm, v. 105 mm, tab. VI:1) a džbánek s oškem (vyšší mírně kónické hrdlo, okraj ukončený zaoblením, mírně šikmý vně, 1 cm pod okrajem a v přechodu hrdla v tělo napojeno ploché páskové ucho, plocha dna neznatelně vypuklá, okraj dna zaoblený, povrch tmavě šedý a hladký, rozm. $\emptyset$ o. 96 mm, max. š. 102 mm, $\emptyset$ dna 40 mm, v. 105 mm, tab. VI:4), postavený v menší míse (okraj rozšířený, hraněný, ukončený vodorovnou plochou, okraj dna šikmý, plocha mírně vypuklá, povrch hnědý, hladký, rozm. $\emptyset$ o. 215 mm, $\emptyset$ dna 85 mm, v. 40 mm, tab. V:3), východně od obličejové části stál obdobný, ale menší džbánek, hnědočervené barvy, dochovaný pouze ve zlomcích. Z prostoru pod nohama se zachovala miniaturní ulitka jehlovky hladké (určil J. Sklenář, KMVČ, Pardubice). Západně od nedochované lebky, u okraje hrobu, se nacházel shluk bělavých dutých kůstek. Obdobný, avšak rozsáhlejší shluk těchto kůstek byl uprostřed při východním okraji hrobu, v místě, kde končily horní končetiny. Antropologickým rozbořem dr. Kocourkové z AÚ v Praze byly tyto kůstky určeny jako žárové pozůstatky asi dvouletého dítěte. Pod krkem a v oblasti klíčních kostí ležel u dna jámy větší počet jantarových kuželovitých knoflíků o $\emptyset$ od 9 mm do 16 mm a výšce vrcholu od 5 do 10 mm s vrtanými otvory ze základny do vrcholu ve tvaru obráceného V. Povrch knoflíků je tmavě žlutohnědé barvy, vni-

třek jasně červený (V. Ščerbakivskij, 1932, str. 45) sklovitého vzhledu. Většina knoflíků byla popraskána a tak se při vyjímání z hlíny rozdrobily. Nepoškozených knoflíků jsem získal celkem 21, 9 knoflíků je rozpadlých v drobné zlomky.

Objekt 9/85

Jáma obdélníkového tvaru, orientována delší osou ve směru SJ, o rozm. 115 x 65 cm, hloubce 20 cm (tab. VII:1). Při západním okraji jámy, asi 40 cm od jižního okraje, ležel téměř na povrchu červenohnědý džbán (tab. V:4) a v něm menší džbánek černé barvy (tab. VI:3, dochováno ve fragmentech a neslepených zlomcích). Hnědočerná výplň objektu obsahovala nemnoho drobných uhlíků.

Objekt 10/85

nepravidelná obdélníková jáma orientovaná delší osou ve směru JJV - SSZ o rozm. 105 x 55 cm a hloubce 20 cm (tab. VII:3). Asi uprostřed objektu, 20 cm od SV okraje jámy, stál malý džbánek (s vyšším hrdlem přecházejícím ve výduť náznakem odsazení, okraj mírně šikmý vně, ukončený zaoblením, plocha dna mírně vypuklá, okraj dna zaoblený, povrch hnědý a černý, hladký, rozm. $\emptyset$ o. 74 mm, max. š. 91 mm, $\emptyset$ dna 32 mm, v. 70 mm, dochováno ze 3/4, tab. VI:2). 10 cm od džbánu, ve směru JZ, ležel ve výplni při dně malý jantarový knoflík, rozdrobený po nárazu špachtle. Na očištěném dně objektu se ukázaly tři prohlubně nepravidelných tvarů, rozmístěné v S a Z rohu objektu a třetí asi 20 cm v JZ směru od nalezené nádoby (B. Novotný, 1958, str. 309). Hloubka prohlubní byla 4, 7 a 9 cm. Kromě několika uhlíků byl objekt bez dalších nálezů.

V JZ půlce očištěné plochy se vyskytovaly ve dvou shlucích pravděpodobně kúlové jamky kruhových či oválných půdorysů. Jamky bylo celkem 16 a lišily se v průměru (5 - 15 cm) i v hloubce (3 - 10 cm). Po zakreslení jamek do plánu nelze shledat ně-

jaký tvar, který by odhalil záměr zasazování kúlů, nutno si však uvědomit, že se zachovaly pouze jamky hlubší padesáti centimetrů.

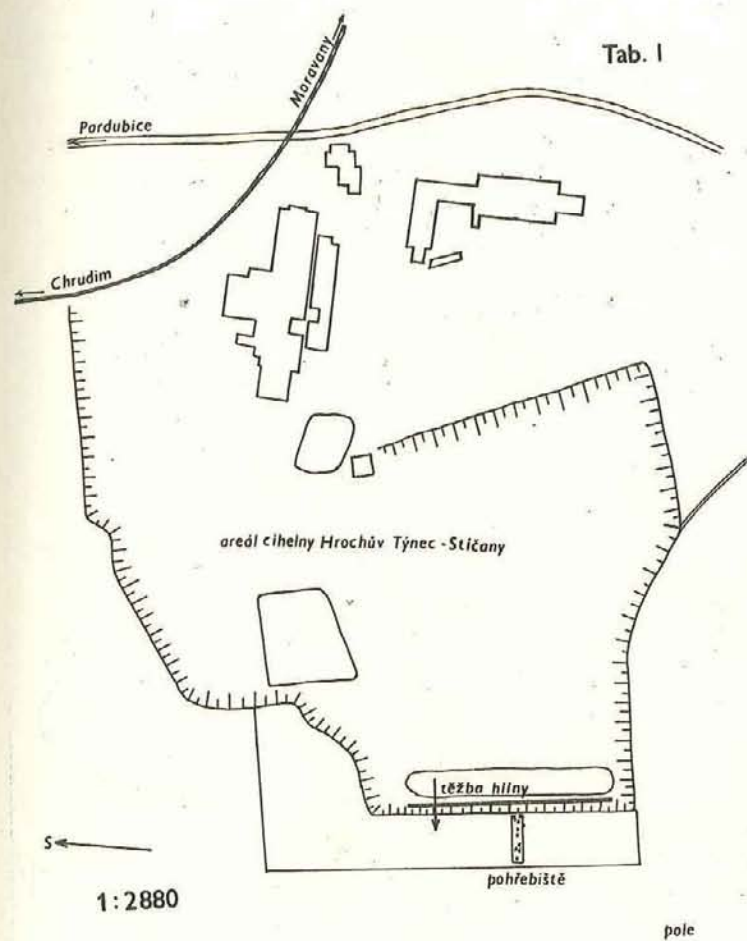
Většina nálezů, až na hrob 2/84, ležela v poměrně malé hloubce pod vrstvou ornice. Zde se nepříznivě projevovaly změny vlhkosti a hlavně chemické procesy, neboť půda byla dlouhodobě užívána pro zemědělské účely. To se projevilo v nedochování většiny koster, zvláště jednalo-li se, a tomu odpovídají menší rozměry hrobových jam, o dětské kostry. Při skrývce za deštivého června r. 1984 byla celá plocha pohřebiště vystavena velkým tlakům jednotlivých mechanismů, což mělo za důsledek rozpraskání keramiky do velkého počtu zlomů a při pozdějším vyschnutí značnou drobnost. Přestože jsem nálezy vyjímал převážně s bloky hlíny, byly mnohé sletitelné pouze ve fragmentech.

Po několikerém ručním oškrábání prozkoumané plochy o rozsahu 24 x 9 m, kde nám její SVV konec ohraničoval hrob 2/84, zcela pohlacený těžbou cihlářské hlíny, a JZZ okraj hrob 8/84, mezi kterými ležely hroby ostatní, jsem přistoupil k opakovanému seškrábnutí celé plochy o rozm. 45 x 29 m. Flošný odkryv do hloubky 5 - 10 cm provedl kolový hydraulický mechanismus s radlicí. Na této ploše, kterou zhruba v polovině protínal 9 m široký pás s prozkoumanými objekty, se již další hroby neukázaly. Vyskytovaly se zde pouze drobné tmavé skvrny nepravidelných tvarů o hloubce do 10 cm.

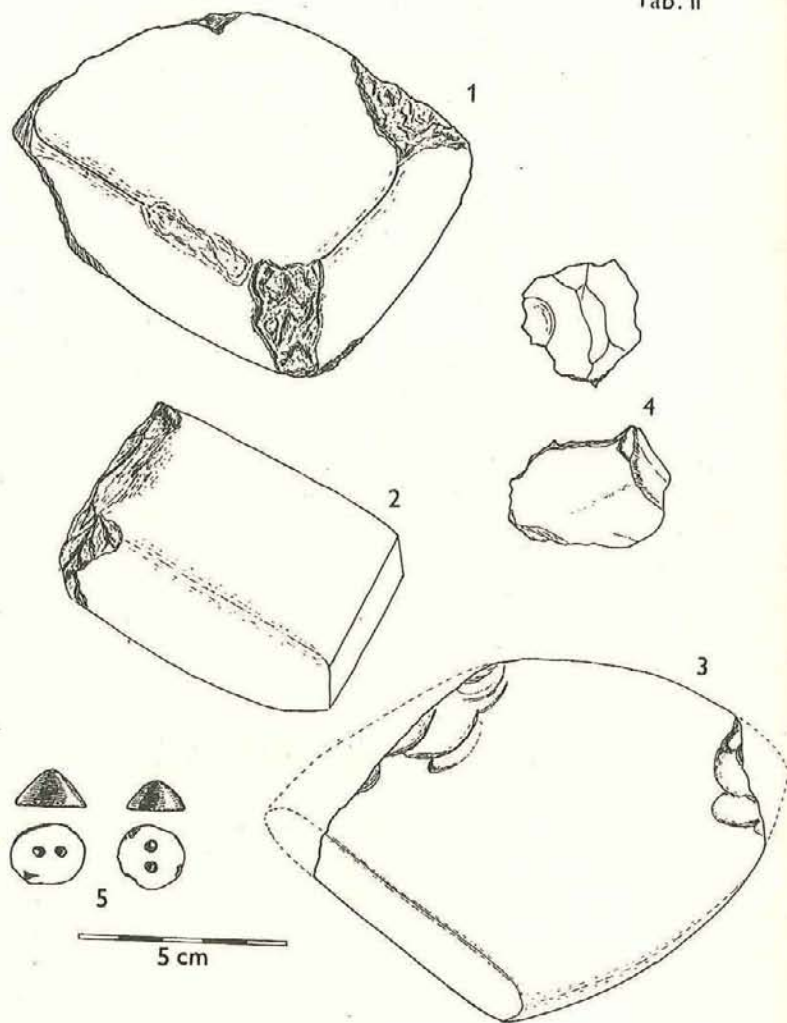
Literatura:

- Domečka, L. 1932: Nález z doby zvoncových pohárů v Svobodných Dvůrech, PA XXXVIII, 44 - 45.
Dvořák, F. 1931: Nálezy zvoncové keramiky na Kolínsku a Československu, PA XXXVII, 36 - 44.

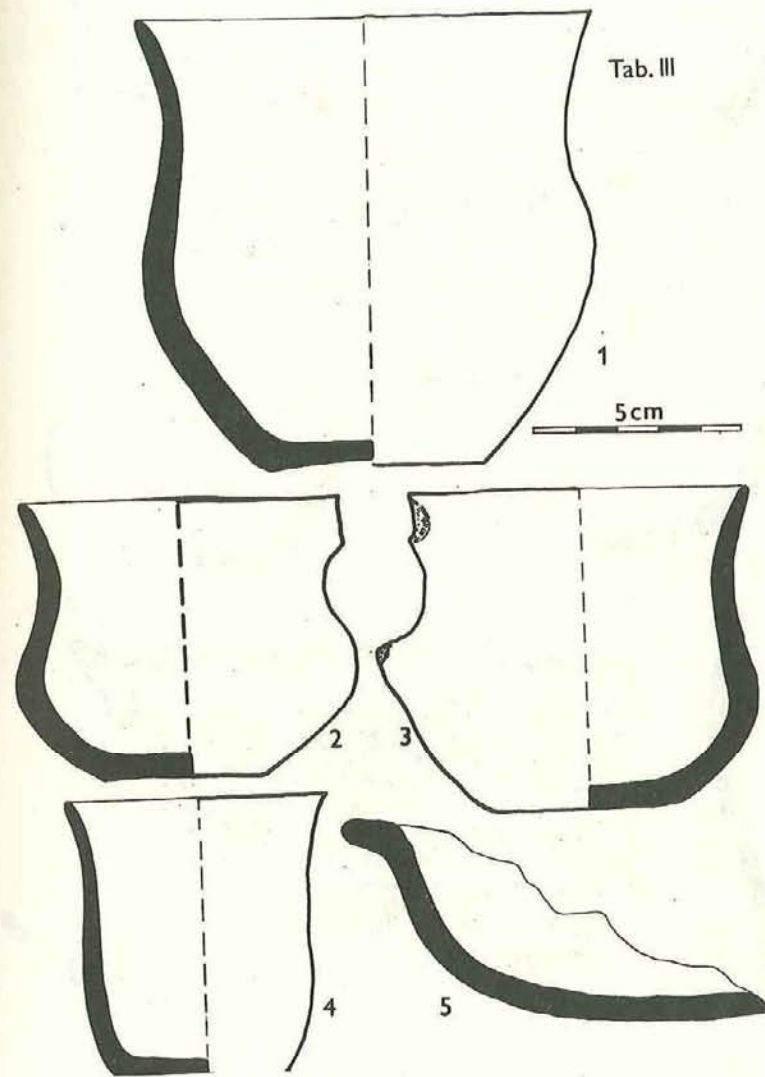
- Hájek, L. 1936-1938: Žárový hrob kultury zvoncových pohárů ze Sadské, PA XXXXI, 118.
Kulturní jámy s keramikou zvoncových pohárů, PA XXXXI, 119 - 122.
- Hájek, L. 1939-1946: Půlměsícovitá spinadla kultury zvoncovitých pohárů, PA XXXXII, 20 - 29.
- Hájek, L. 1951: Nové nálezy kultury zvoncovitých pohárů, AR III, 27-30.
- Hájek, L. 1957: Knoflíky středoevropské skupiny kultury zvoncovitých pohárů, PA XLVIII, 389-421.
- Medunová-Benešová, A. 1964: Hrob lidu s kulturou zvoncovitých pohárů z Lechovic, o. Znojmo, AR XVI, 481-497.
- Kytlicová, O. 1956: Pohřebiště zvoncovitých pohárů v Kněževsi, AR VIII, 328-356.
- Kytlicová, O. 1960: Eneolitické pohřebiště v Brandýsku, PA LI, 442-461.
- Mašek, N. 1976: Sídlištní objekt zvoncovitých pohárů v Hostivaři - Praha 10, AR XXVIII, 18 - 31.
- Měřínský, Z. - Stuchlík, S. 1980: Hroby kultury se zvoncovitými poháry a středodunajské mohylové kultury v Bulharech, okr. Břeclav, AR XXXII, 368-379.
- Novotný, B. 1958: Hroby kultury zvoncovitých pohárů u Smolína na Moravě, PA XLIX, 297-311.
- Ondráček, J. 1961: Příspěvky k poznání kultury zvoncovitých pohárů na Moravě, PA LII, 149-156.
- Píř, J. L. 1910-12: Nové hroby se zvoncovitými nádobami, PA XXIV, 1-6, tab. I-III.
- Rakovský, I. 1985: Pohřebiště kultury zvoncovitých pohárů v Holubicích, AR XXXVII, 393-400.
- Šaurová, D. 1960: Hrob kultury zvoncovitých pohárů ve Slavkově u Brna, AR XII, 484-488.
- Ščerbakivskij, V. 1932: Měď a jantar v pravěku, PA XXXVII, 45.
- Vokolek, V. 1965: Pohřebiště zvoncovitých pohárů v Rosnicích, AR XVII, 613-615.

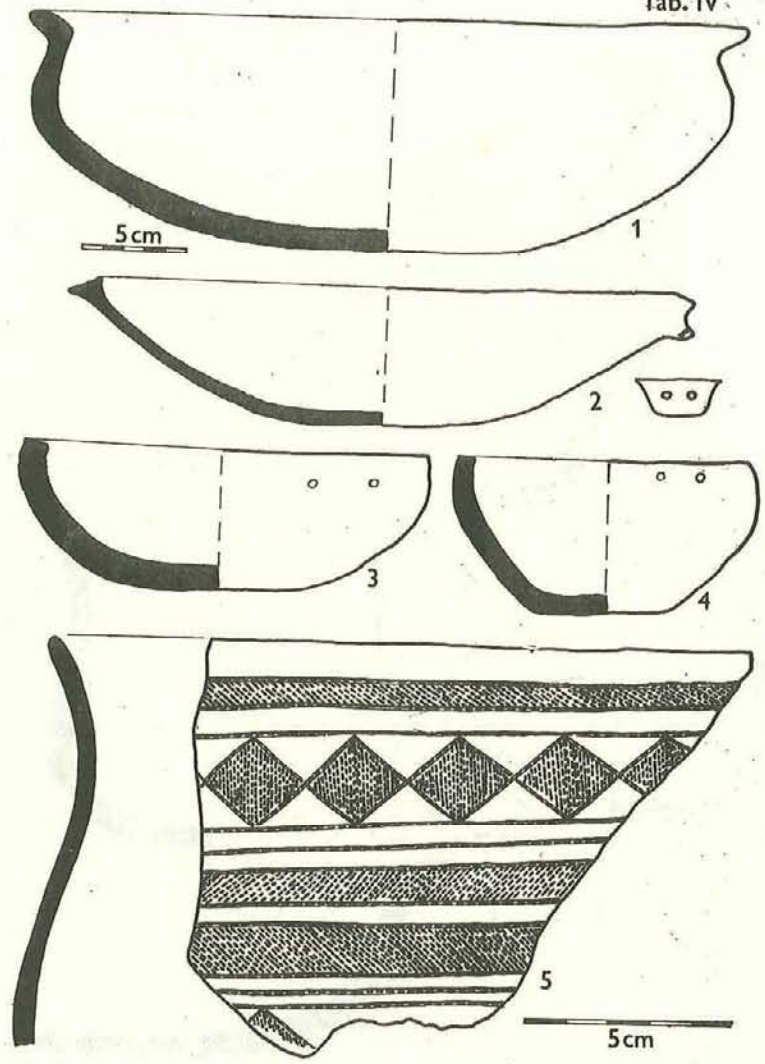
Tab. II

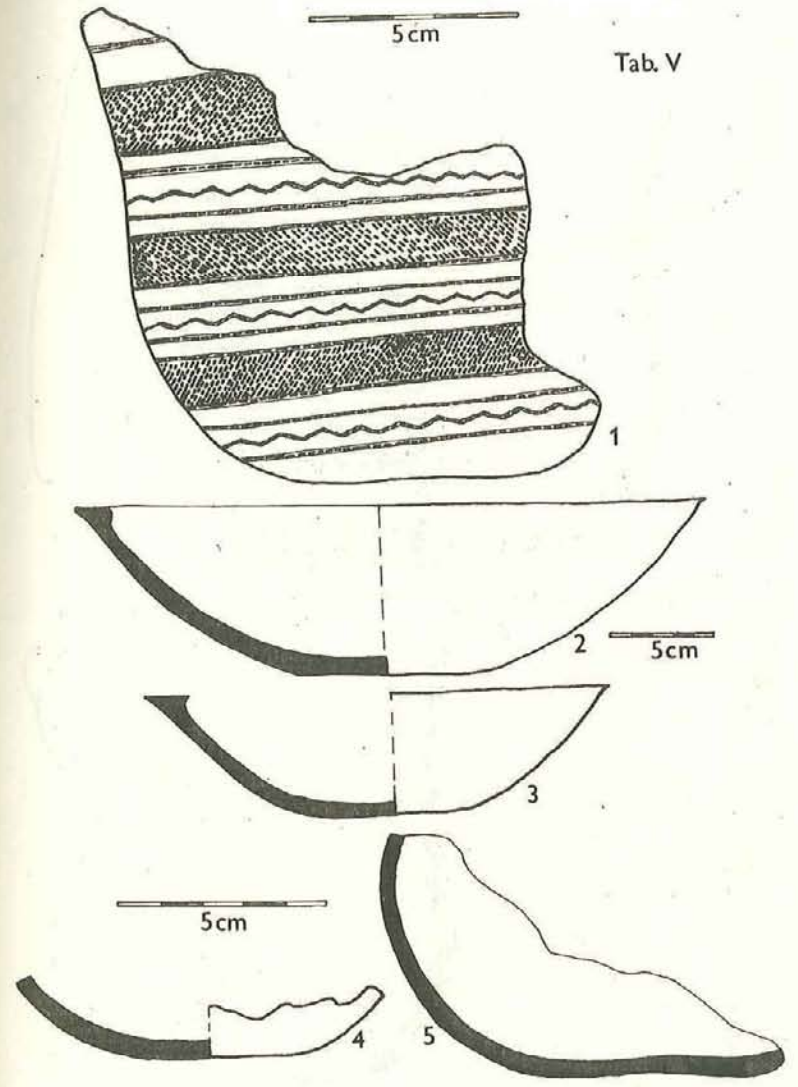
Tab. III

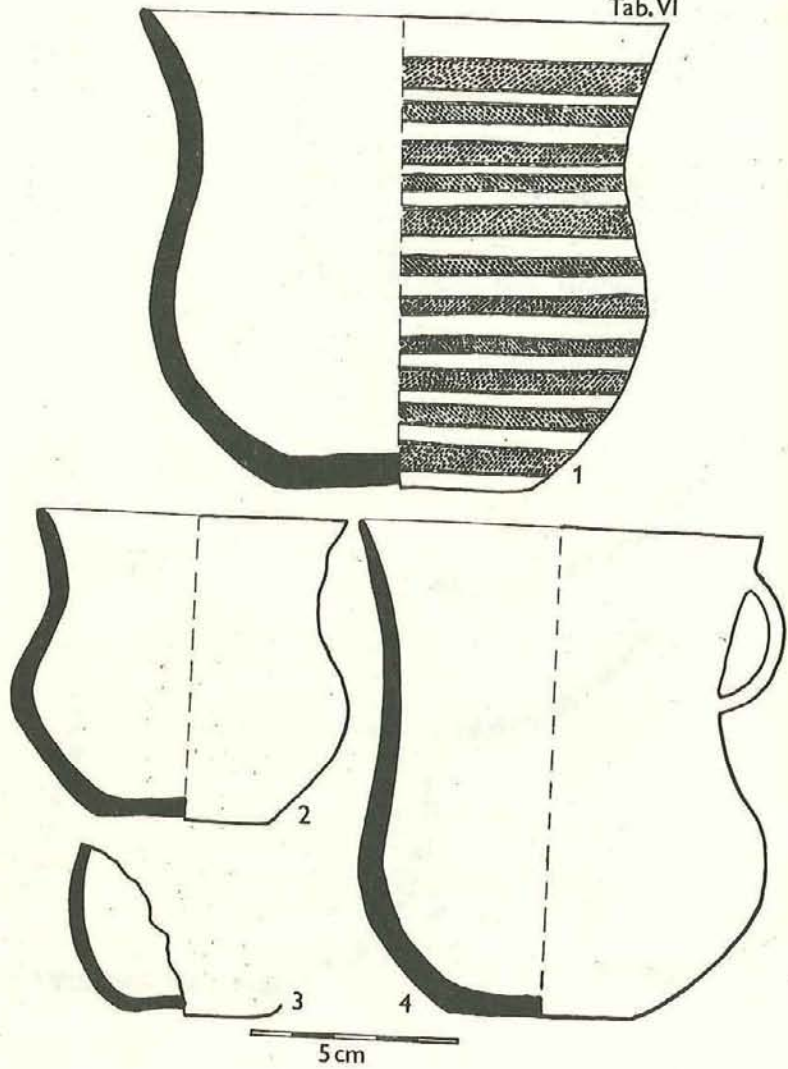
Tab. IV

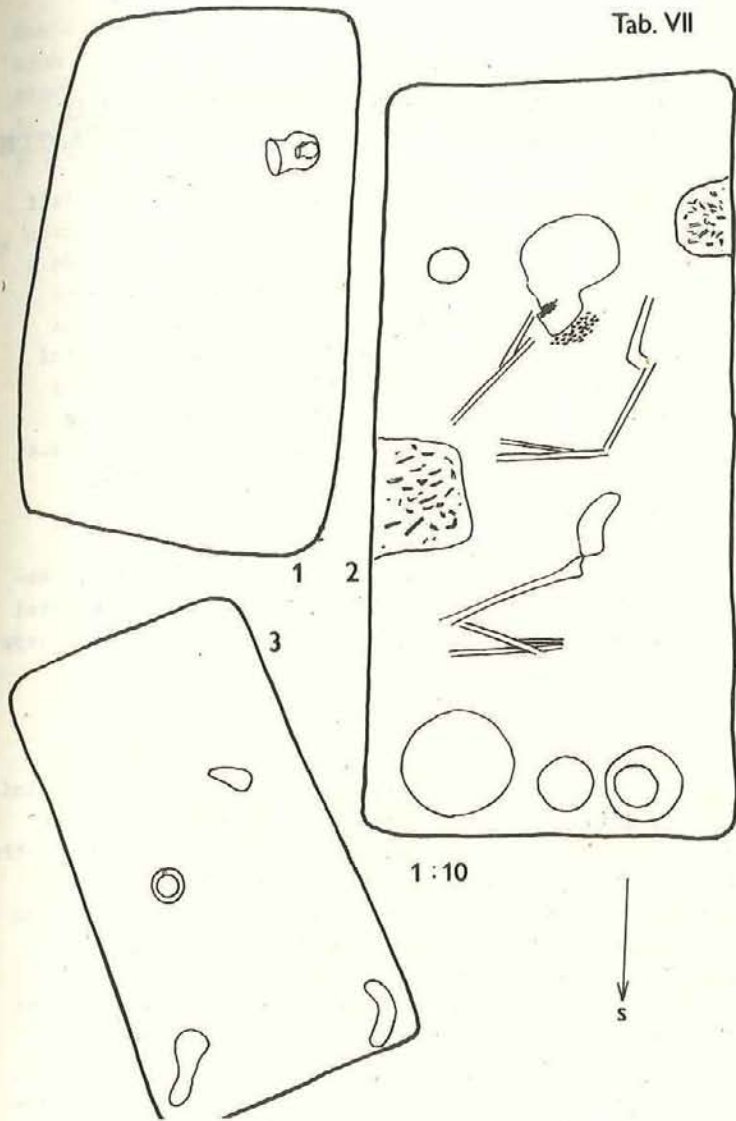
Tab. V

Tab. VI

Tab. VII

JAROSLAVA KOCOURKOVÁ
LIDSKÉ POZŮSTATKY Z HROBŮ Č. 2/84 A 8/85 KULTURY
ZVONCOVITÝCH POHÁŘŮ V HROCHOVĚ TÝNCI-STÍČANECH

Hrob č. 2/84

Předložený materiál obsahuje fragmenty dlouhých kostí distálních končetin (pravé stehenní kosti a obou holenních kostí) a pravou kost patní. Podle morfologické shody jde o pozůstatky jedné osoby. Z dochovaných fragmentů je možné posoudit, že končetinové kosti byly asi středně robustní s úměrně vytvořeným reliéfem svalových úponů. Podle patní kosti můžeme usuzovat na poměrně velké absolutní rozměry kloubních částí a kostí nohy. Na základě rekonstruované tibie je možné tělesnou výšku zkoumaného jedince odhadnout asi na 165 cm. Holenní kost je platyknemní (oploštělá v horní části těla s indexem 62,9).

Závěr: Pozůstatky patří pravděpodobně dospělému muži (věkový stupeň adultus II, 30 až 40 let) středně robustní a středně vysoké postavy s úměrně vytvořeným svalovým reliéfem.

Hrob č. 8/85

Předložený materiál obsahuje pouze zuby z horní a dolní čelisti (incisivy, caniny, premoláry i moláry). Zuby jsou poměrně velké, s dosti dlouhými a silnými kořeny. Funkční otřepní korunek zubů je na řezácích silné, na zubech třenových a stoličkách slabé. Pozůstatky patří pravděpodobně mladšímu dospělému jedinci (věkový stupeň adultus I, 20 - 30 r.). Velikost zubů odpovídá spíše muži než ženě.

Materiál dále obsahuje fragmenty spálených kostí. Mezi nimi je možno identifikovat části tenkostěnné mozkovny s otevřenými švy (zoubkování je již vytvořeno) a velmi tenkostěnné kompakty končetinových kostí (vnitřní architektika dosud nebyla vytvořena). Žárové pozůstatky byly v hrobovém prostoru uloženy na dvou místech: za hlavou a za dlaněmi.

Kosti za dlaněmi obsahovaly části mozkovny a kompaktní dlouhých kostí. V prostoru za hlavou byly uloženy pouze dva neurčitelné zlomky kostí. Žárové pozůstatky patří s největší pravděpodobností jednomu jedinci, a to dítěti, zemřelému přibližně ve věku kolem 2 let.

JITKA HRALOVÁ VÝZKUM V MILOVICÍCH V ROCE 1985

Za podpory JZD Rozkvět v Bašničích pokračovalo oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea v létě 1985 ve výzkumu sídliště v Milovicích u Hořic (okr. Jičín) na správném návrší "Nad Vorlem". Byla položena sonda 13/85 15 x 23 m zhruba v západovýchodním směru, navazující na západní straně plynovodu jižní hranou na sondu 11/83. V sondě byly zachyceny dva velké objekty, několik menších a 14 kúllových jamek.

Objekt XLIX byla vypíchaná jáma, v severojižním směru dlouhá 3,5 m, s černou poměrně sypkou výplní, obsahující množství bohatě zdobené keramiky a zlomky kamenných nástrojů (také hodně sílexových čepelek). Nálezy byly soustředěny do 30 cm pod ornicí a níž až ke dnu (100 cm pod ornicí) byla mastnější černá výplň téměř bez nálezů. Na východní straně bylo přijímání o hloubce do 20 cm.

Velký slezskoplatěnický objekt LII (jeho východní část byla zachycena už v r. 1979 při kopání polního WC) se jevil jako černá zhruba oválná plocha, orientovaná sz - jv, šikmo prořatá meliorací a dlouhá 7 m a široká 3 m. Měl jen málo profilované dno s největší hloubkou 160 cm pod ornicí a stěny zčásti stupňovité, zčásti převislé. Celá jeho jv část byla vyplněna shlukem mazanice, promíšené střepy a uhlíky (zřejmě poněkud porušen na sz při kopání meliorační rýhy). Tento shluk začínal přímo pod ornicí a v hl. 45 - 60 cm obsahoval mazanici i hojnost střepů nádob, v hl. 60 - 90 cm pak velké kusy mazanice s otisky silných dřev a méně střepů; mazanice sahala až na dno (nejhlubší místo objektu) a byly tu i zlomky s otisky prutů, jiné lícované a nabílené. Jihovýchodně od shluku v cípu pod převislým okrajem byla vrstva velkých uhlíků a mazanice s minimem střepů. Druhé hluboké místo objektu bylo poněkud severněji ve východní části, kde v hloubce od 15 do 60 cm bylo množství střepů a celý dnem vzhůru

postavený hrnek (jemný, téměř situlovitěho tvaru s prohnutým zúženým hrdélkem). Interpretace celého objektu i zařízení, jehož pozůstatkem je zřícená mazanice, je obtížná vzhledem k jeho rozsáhlosti a hloubce. Na východní straně objektu ve vzdálenosti 50 cm byla kúllová jamka (č. 150) o průměru 85 x 75 cm, hluboká 20 cm, s plochým dnem (obsahovala mazaničky, kamínek a uhlíček). Další kúllové jamky se zdály tvořit řadu v západovýchodním směru v severní části sondy a v roce 1986 bude třeba pokusit se zjistit, zda jsou součástí většího kúllového domu.

VÍT VOKOLEK VÝZKUM V CHRUDIMI-PUMBERKÁCH

V červenci a srpnu 1985 probíhal předstihový výzkum v Chrudimi na budoucím staveništi Strovovka. Staveniště zabírá i část návrší Pumberka, které se rozkládá SV od města a táhne se až k Topolu. Návrší je výrazná poloha, zvláště při pohledu z pardubické roviny. Na topolském konci tohoto návrší je mladohalštatské a lengyelské hradiště zkoumané v letech 1978 - 1983, na druhém, jižním, nad Chrudimí bylo starší hradiště, náležející slezskoplatěnické kultuře. ONV v Chrudimi požádal AO KMVČ v Hradci Králové, aby zde před započatím výstavby provedlo předstihový výzkum. Bylo rozhodnuto, že v letech 1985 - 1986 bude proveden výzkum tak, aby stavba mohla být bez obtíží zahájena v roce 1987. Výzkum byl dotován z prostředků ONV a na vedení se mimo referenta podílela M. Havlová z pracoviště Pardubice.

Ještě před zahájením výzkumu jsme provedli podrobný průzkum terénu a zjistili, že v literatuře uváděné hradiště "Švédské šance" (M. Lüssner, 1858, Fič, 1909), často považované za slovanské, bylo zcela zničeno již v prvním desetiletí tohoto století odběrem písku. Podle starých zpráv, především zápisků M. Lüssnera a podle indikační skici, bylo možné toto hradiště rekonstruovat. Bylo celkem kruhovitě s valem na V, S a J části. V Z části byl prudký sráz. Val šel na parc. č. 2459/1, 2461/12, dále na 2449/1, kde již za doby M. Lüssnera byl zničen pískovnou a potom na rozhraní parc. č. 2463/1 a 2465. Z tohoto hradiště jsou v M v Chrudimi uloženy střepy slezskoplatěnické kultury I. stupně (HB), dále ojedinělé kamenné nástroje. Údajně byla pod valem nalezena celá nádobka zvoncovitých pohárů, která patrně pochází z hrobu. K tomuto hradišti se váže i nález pazourkových hrotů, považovaných za paleolitické (Krejčí 1877, Vencl 1978). Z celého hradiště se dochoval pouze příkop na J straně, který je nyní používán jako jediná přístupová cesta na Pumberka.

Při průzkumu JV od tohoto hradiště jsme zjistili jazykovitý útvar ještě s výběžkem na J straně, který je ohraničen na V a J straně úvozovou, dnes zarostlou cestou, silně připomínající příkop. Jižní výběžek je oddělen od této části rovněž žlabovitým útvarem. Valové opevnění této doposud jediné uchované části nebylo nikde znatelné. Toto území je nyní sadem (parc. č. 2451/1) a plochy mezi stromy byly kdysi využívány jako úzká polička. Původně jsme se domnívali, že zde, alespoň ve V polovině, se mohlo dochovat předhradí slezskoplatěnického hradiště "Švédské šance". Proto zjišťovací výzkum v r. 1985 byl zaměřen právě na tuto část.

Byly vyhloubeny 4 sondy o celkové rozloze 204 m². Sonda I byla položena při samém SV okraji plochy, v místech ještě poměrně rovných. Na ní kolmo navazovala sonda II, která měla zjistit hustotu a hranici osídlení. Sonda III, souběžná se sondou I, byla zaměřena ke sledování dalšího průběhu zjištěného příkopu. Posléze sonda IV byla v podstatě hledáním vyústění příkopu ve stěně dnešního úvozu.

Sonda I byla 34 m dlouhá a do 29,50 m 2 m široká, zbytek byl široký pouze 1 m. Hned na SZ konci sondy byl zachycen příkop, jdoucí zhruba ve směru JZ-SV (obj. 1). Příkop byl vybrán v šířce 1 m v SV části. Jeho šířka byla 500 cm. Nad příkopem byly vrstvy recentní, až teprve vrstva 4 náležela výplni příkopu a tvořila ji tvrdá šedožlutá vrstva, ve které nalezeny pouze střepy pozdně lengyelské a ojediněle štípaná industrie. Nálezy se soustřeďovaly při dně, které bylo v hloubce 115 cm od povrchu. Do výplně příkopu byl zapuštěn kruhovitý objekt 1A, s největší pravděpodobností náležející slezskoplatěnické kultuře.

Ostatní objekty, mimo obj. 2, byly soustředěny v JZ části sondy, tedy ve vnitřním prostoru vymezeném příkopem (obj. 3-15). Objekty představovaly většinou menší mělké oválné jámy, které byly prakticky bez nálezů nebo obsahovaly recentní střepy. Na JV konci sondy byly odkryty 3 souběžně jdoucí zhruba 30 cm široké a mělké žláby (obj. 11-13), které mohou

představovat základy chaty. Výplň žlábků však byla bez nálezů. Stopy opevnění na JV konci sondy, která šla až k okraji bývalé úvozové cesty, jsme nezjistili.

Sonda II navazovala kolmo na sondu I ve směru SV-JZ a byla 50 m dlouhá a 2 m široká. Objekty byly zachyceny pouze v SV polovině sondy, zhruba v prvních 25 m. JZ konec byl bez nálezů, pod ornici zde vystupovalo štěrkopískové podloží, až v 46 m náhle začínala nazelenalá slínovitá vrstva. Před touto vrstvou nalezen pouze jediný objekt (44), který tvořila trojice kúlových jamek zahloubených šikmo ve směru sondy. Ostatní objekty (16-43) se hustě kumulovaly při opevnění v SV části. Zajímavé byly opět 3 souběžné žlábků (obj. 16, 22, 27) jdoucí ve směru SZ-JV v šířce 6 m, doprovázené četnými kúlovými jamkami. Jde opět o půdorys chaty, podobně jako v sondě I. Žlábků byly narušeny několika recentními vkopy, takže v žádném případě nejde o stopy orby. Dále k JZ byl další žlabovitý útvar, obloukovitě se táhnoucí ve směru SV-JZ s přerušením (vchodem?) - obj. 35, 41. I tyto žlábků byly narušeny novověkými vkopy. V těchto objektech nebyl nalezen datovací materiál. Jen ve skrývce nad nimi vedle recentního materiálu byly střepy pozdně lengyelské, které byly přimíšeny i v recentních vkopech.

Sonda III byla souběžná se sondou I a umístěna Z od ní. Byla 15 m dlouhá a opět 2 m široká, vytyčena především ke sledování dalšího průběhu příkopu. Příkop zde byl zachycen šikmo a vybrán v celé šíři. Šířka příkopu byla zhruba 600 cm ve směru JV-SZ. Stěny měl poměrně kolmé, více na SZ straně, dno zcela ploché, v hloubce 125-130 cm. Příkop byl vybírán podle přirozených vrstev a podle stratigrafického pozorování je velmi pravděpodobné, že prodělal 2 fáze. Starší příkop byl širší, mladší užší, situovaný více k JV straně, tedy blíže k předpokládanému valu. Mladší příkop byl široký pouze 360 cm (při dně). Vrstvy mladšího příkopu byly tmavší s černavou vrstvičkou se střepy a mazanicí. Uprostřed dna byla

znatelná zhruba 100 cm široká tmavší vrstva, budící dojem žlabu, která však nezasahovala do podloží. Mladší příkop je dobře datován do III. stupně slezskoplatěnické kultury (HC). V okrajových partiích příkopu, tvořených většinou zahliněnými štěrkopísky, byly ojedinělé pozdně lengyelské střepy. Podle pozorování v tomto úzkém prostoru sondy se jeví situace takto: do staršího lengyelského příkopu byl zahlouben slezskoplatěnický objekt, buď příkop nebo zahloubená chata.

Další objekty v sondě III (45-55) tvořily většinou kúlové jamky, které byly vně i uvnitř plochy vymezeném příkopem. Datovací materiál opět nebyl získán, je však možné a pravděpodobné, že tvořily součást fortifikace. Na SZ okraji sondy se zahluboval příkopovitý útvar (obj. 55), který podle recentních nálezů vznikl patrně vybíráním písku pro stavbu domků, které stojí již v bezprostřední blízkosti.

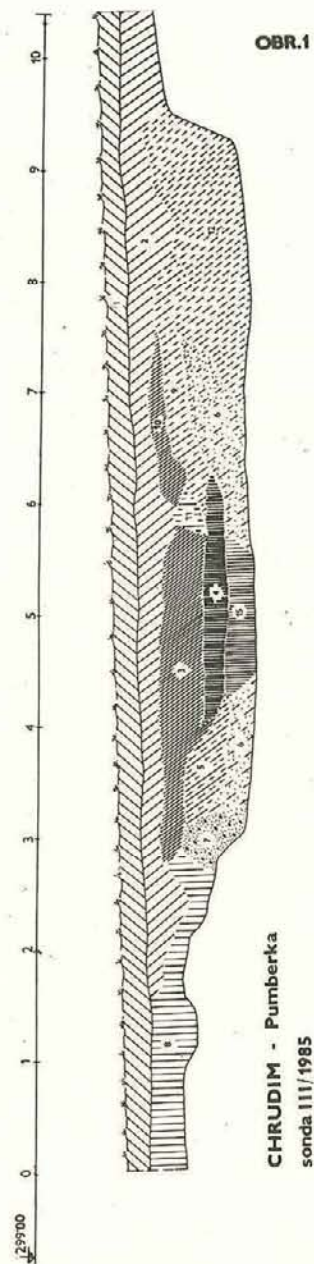
Sonda IV byla vlastně začištěním břehu úvozu v délce cca 13 m v místech předpokládaného vyústění příkopu. Plošně byla sonda ještě zkoumána zhruba 1 m do vnitřní plochy. Vyústění příkopu se nepodařilo odkrýt. Zjistili jsme však, že podél břehu úvozu šel žlab po palisádě, široký 30 - 40 cm a hluboký 15 - 20 cm. Na S konci se podařilo odkrýt zbytek druhého žlabu. Žlab byl zahlouben do vrstvy lengyelské, jeho datování však je zatím problematické. Nad žlabem v ornici nalezen mladohradištní střep.

Závěrem lze konstatovat, že původní hradiště "Švédské šance", náležející slezskoplatěnické kultuře I. stupně, bylo zcela zničeno pískovnicemi. Zachovala se z něho pouze část příkopu v podobě dnešní přístupové cesty. Při výzkumu v roce 1985 na jediné zachovalé ploše J od původního hradiště bylo zjištěno další opevnění, které se dochovalo v podobě příkopu, který se oble zatáčí proti slezskoplatěnickému opevnění. Příkop byl ověřen 2 sondami a byl široký 5 - 6 m.

V sondě I v příkopu nalezeny pouze lengyelské střepy, v sondě III do staršího příkopu byl zapuštěn mladší, datovaný do III. stupně slezskoplatěnické kultury. Osídlení se soustřeďuje pouze v nejbližším okolí příkopu, ale většina objektů je bez datovacího materiálu nebo jsou recentní. Plocha předpokládá daného nového hradiště je na V a J straně vymezena starou úvozovou cestou, která může být zbytkem příkopu. Na jeho vnitřní straně nalezeny žlábký po palisádě, které jsou však mladší než lengyelský horizont. V případě, že další výzkum potvrdí, že nejstarší příkop je pozdně lengyelský, jde o další hradiště tohoto typu na tomto návrší (první je v Topolu) a jde o nejstarší hradiště v Čechách. Výzkum bude pokračovat i v roce 1986, kdy musí být dokončen, poněvadž celá plocha bude zničena zástavbou sídliště Stromovka.

Literatura:

- Krejčí, J. 1877: Geologie čili nauka o útvarech zemských, Praha, 1019
 Lüssner, M. 1858: PA III, 45
 Pič, L. 1909: Starožitnosti země České III, 381
 Vencl, Sl. 1978: Stopy nejstarší lidské práce ve východních Čechách, Hradec Králové, 15.

MILAN PRINC
**ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM KELTSKÉHO OPPIDA
 V HRADIŠTI U Č. LHOTIC (OKR. CHRUDIM) V ROCE 1985**

Archeologický výzkum v roce 1985 se zaměřil na další průzkum předpokládaného kultovního areálu v západní části oppida jižně od jeho akropole a severně od dříve prozkoumaného výrobního areálu. Pokračoval výzkum eliptické kamenné polohy v sondě II/84 (oltáře?), v jejíž severní části jsme rozebrali kamennou štěrkovou podlahu a v její jižní části výplň uvnitř eliptického kamenného věnce.

Zjistili jsme, že štěrková kamenná podlahu spočívala na tmavohnědé až šedohnědé hlinité kulturní vrstvě a přiléhala těsně k okrajovým kamenným blokům, které ji ohraničovaly zejména na Z a S straně. Celková výška kulturní vrstvy se štěrkovou podlahou na jejím povrchu měřila cca 20 cm. V kulturní vrstvě jsme našli ojedinělé pozdnělaténské střepy. V jižní části objektu jsme nejdříve vybrali kameny ze zásypu eliptického půdorysu, abychom vymezili okrajový kamenný věnec (v němž byla v roce 1984 nalezena kamenná hlava) a potom jsme vyzvedli velký kamenný blok (100 x 100 x 40 cm), ležící v jeho středu. Zjistili jsme, že byl uložen na dno jámy vykopané přímo do hlinitopísčitého podloží, mezi ním a kamenným blokem nebyla žádná kulturní vrstva. Tu jsme našli pouze ve východní části vnitřního prostoru kamenného věnce, mezi kam. blokem a okrajovými kameny, kde obsahovala ojedinělé pozdnělaténské střepy. Celý objekt je nálezy jednoznačně datován do pozdní doby laténské.

Západně od sondy II/84 jsme položili novou sondu II/85 a jižně sondu č. I/85. V sondě I/85 jsme nejdříve museli rozebrat mchuťný násep recentní vozové cesty tvořený z hlinitého násypu, s velkým množstvím kamenných bloků v jeho tělese. Cesta byla na okrajích ohraničena opět velkými kamennými bloky. Pod násypem recentní cesty a v ploše jižně od něho jsme odkryli další laténské objekty.

Jižně od eliptické kamenné polohy v sondě II/84 jsme vy-preparovali mělkou trojlaločnou jámu orientovanou zhruba V-Z (dl. 250 cm, max. š. 100 cm, max. hl. 30 cm), obsahující pozdnělaténské střepy a ojedinělé zvířecí kosti.

Západně od ní bylo zjištěno ohniště obklopené kamenným věncem, s dnem tvořeným do červena vypálenou mazanicovou krou. Ohniště mělo průměr 70 cm. Jižně od ohniště byly prozkoumány 2 objekty interpretované jako studánky. Studánka č. I, válcovitého tvaru, o průměru 72 x 80 cm, byla na povrchu obklopena kamenným obložením, uvnitř byly její stěny vyzděny kameny. Na dně měla kamennou podlahu. Její hloubka měřila 110 cm. Zásyp byl hlinitý, silně promísený kameny a obsahoval pozdnělaténské střepy, mj. střepy z hlinitého cedníku a zvířecí kosti. Studánka č. II o průměru 70 cm měla podobný charakter jako studánka č. I. Měla rovněž na povrchu kamenné obložení, její stěny byly vyzděny kameny a na dně ležela kamenná podlahu. V hlinitém zásypu s velkými kameny byly pozdnělaténské střepy. Její hloubka byla 100 cm. V průběhu výzkumu byly obě studánky stále zaplňovány vodou ze spodních pramenů. Západně od těchto objektů jsme odkryli úzkou podlouhlou jámu ledvinovitého tvaru, dl. 245 cm s max. šíří 80 cm a max. hl. 45 cm. Ve středu jámy na jejím dně jsme vy-preparovali zbytky ohniště o $\varnothing$ 40 cm, tvořené silně navlhlou mazanicovou krou, červenohnědé barvy. Jáma byla na povrchu, zejména na jižní straně, ohraničena kameny. Výplň jámy byla hlinitá hnědošedé barvy, silně promísená uhlíky a obsahovala pozdnělaténské střepy.

Jižně od uvedeně jámy byla okrouhlá poloha vymezená plochými kameny položenými do kruhového půdorysu o $\varnothing$ zhruba 200 cm, který měl ve své jižní části kamennou podlahu. K objektu přiléhala mělká jáma na jižní straně o velikost 230 x 145 cm s max. hl. 25 cm, s tmavohnědým až šedým hlinitým zásypem, obsahujícím několik kumulací střepů pozdnělaténských nádob.

V západní části sondy jsme odkryli neúplný půdorys chaty s JZ nárožím, vymezený kúl. jamkami, dl. 255 cm, max. š. 50 cm, max. hl. 35 cm. Není zřejmé, zda byl odkryt celý půdorys objektu, protože výzkumné práce byly narušeny v měsíci srpnu dlouhotrvajícími dešti, které stále zaplavovaly sondy, a též s tím souvisejícím nedostatkem brigádníků. Dosavadní půdorys chaty má rozsah 490 x 500 cm a jeho orientace je netypická pro zdejší lokalitu, neboť chata není orientována V-Z, jako všechny doposud na oppidu odkryté objekty.

V sondě II jsme pokračovali v průzkumu jámy, pokládané původně za obilnici. Po jejím vybrání jsme od tohoto výkladu museli upustit, neboť zjištěný tvar objektu takové interpretaci neodpovídal. Jáma o průměru 120 x 130 cm na povrchu se do hl. 70 cm silně konicky zužovala na $\varnothing$ 85 x 100 cm, poté do hloubky 105 cm na $\varnothing$ 72 x 85 cm a níže byla vytesána v silně rozpadlém skalním podloží (eluviu) až do hl. 170 cm. Tmavohnědý hlinitý a částečně kamenitý zásyp obsahoval pozdnělaténské střepy. Objekt lze pravděpodobně vykládat jako studnu. Jáma byla neustále naplňovaná vodou ze spodních pramenů, kterou bylo nutno nepřetržitě odčerpávat.

V prostoru obou sond byly získány především střepy pozdnělaténských nádob. Kromě nich jsme našli zlomky přeslenů, mazanici, uhlíky, zlomky Fe strusky, Fe zlomky a fragmenty bronzových předmětů. Zvláštním nálezem byla plastika ze sklovité masy, představující plochou figurku kachničky dl. 4 cm. Kromě pozdnělaténských střepů jsme našli několik střepů nádob ze starší až střední doby hradištní, do červena vypálených, zdobených mnohonásobnou rytou vlnovkou a horizontálními rýhami. Ojedinelé se vyskytly střepy středověké.

Vzhledem k tomu, že výzkum v otevřených sondách nemohl být v sezoně 1985 ukončen pro dlouhotrvající deště zaplavující sondy v měsíci srpnu a pro nedostatek brigádníků, bude nutno výzkum v nich uzavřít v roce 1986.

Výzkum byl prováděn za účinné podpory Okresního národního výboru v Chrudimi a Jednotného zemědělského družstva v Bradle.

Literatura:

- Princ, M. 1985: Archeologický výzkum keltského oppida v Hradišti u Č. Lhotic (okr. Chrudim) v roce 1984. in: Zpravodaj KMVČ XII/1, 73-77, Hr. Králové

JIRÍ KALFERST, JIRÍ SIGL, VÍT VOKOLEK ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM HRADIŠTĚ V POLOZE VALA NA K. Ů. KAL (OKR. JIČÍN) V ROCE 1985

V květnu a červnu roku 1985 provedlo archeologické oddělení KMVČ v Hradci Králové v součinnosti s ARÚ ČSAV v Praze v rámci systematických výzkumů a průzkumů východočeských hradišť záchranný a zjišťovací výzkum hradiště v poloze Vala na katastru obce Kal (okr. Jičín).

Hradiště se rozkládá na výrazném vrchu SZ od Vřesníku obtékaném na východní straně potokem Bystrým a na západní straně jeho přítokem. Svahy na J, Z a V straně jsou velmi příkré a převýšení činí až 100 m. Pouze na S straně je svah povolnější a proto také v této části hradiště musíme předpokládat přístupovou cestu. Z tohoto důvodu bylo hradiště na S straně opevněno mohutnou fortifikací rozkládající se na parc. č. 513 a 514. Toto valové opevnění je v současné době porostlé smíšeným lesem. Vlastní hradiště má téměř kruhovitý půdorys o rozměrech 290 m (S - J) x 260 m (V - Z). Zaujímá parcely č. 502, 510 a 512, které jsou zemědělsky obdělávány, a zalesněná parc. č. 509, která se nachází v JZ části hradiště. Na této parcele je situována nejvyšší skalnatá poloha v prostoru hradiště. Do areálu hradiště patří i parcely čísla 211/1 a 2, které jsou již součástí vřesnického katastru. Také tyto dvě parcely jsou zalesněny.

Hradiště je v terénu velmi dobře patrné a vcelku intaktně zachované. Nejlépe jsou patrné valy na S straně hradiště, kde je velmi dobře patrný val a před ním několik metrů široká berma, kterou interpretujeme jako zbytek předsunutého valu. Hlavní val je vyšší západně od přístupové cesty, cca 40 m západně od cesty vedoucí na hradiště je vysoký 350 - 400 cm, měřeno od úrovně bermy, jež je vysoká 120 - 130 cm. Zhruba 80 m od cesty se val obloukovitě stáčí k jihu a šíře bermy se zvětšuje na 450 cm a její výška vzrůstá na 200 cm. Přibližně na 115 m je berma porušena starou cestou a její výška je 300 cm a šířka se zvětšuje na 850 cm. Val je v těchto

místech vysoký 200 - 250 cm. Ve vzdálenosti 150 m od cesty činí maximální šířka bermy 11,5 m a výše valu se snižuje na 150 - 200 cm. Zhruba v této vzdálenosti končí sedlo situované směrem k protější poloze Hradiště a začíná západní svah. Cca 225 m se val spojuje s bermou a val je porušen lesní cestou, která vede po jeho hraně a zhruba na 285 m z něho odbočuje. Přibližně ve vzdálenosti 300 m je val vysoký 100 cm a jeho šíře je nejistá, protože není zřejmá vnitřní pata valu. Zhruba na 350 m je JZ roh hradiště, který je obloukovitě utvářený. Val v této partii je vysoký 200 cm a je částečně poškozený. Zhruba v úseku 300 - 360 m, v prostoru východně od valu, se v lese nachází nejvyšší místo hradiště, jež je proti sousednímu terénu převyšeno o 2 - 3 m. Pro tuto část hradiště existuje pomístní jméno Na kolečku. Zhruba na 375 m je val opětovně porušen lesní cestou a na 440 m opouští val les Na kolečku. Přibližně ve vzdálenosti 515 m hlavní val přestává sledovat hranu svahu, v tomto místě je vysoký 130 - 150 cm. Val probíhá ve vzdálenosti 70 - 80 m od hrany svahu a opyše. Tato část hradiště byla v partii hrany a opyše opevněna nižším valem vysokým necelých 100 cm. Na východní části tohoto předsunutého areálu hradiště je náznak nevýrazného dvojitého opevnění, jež je obráceno východním směrem a které se na 580 a 590 m napojuje zpět na hlavní val. Zhruba na 605 m dochází k rozdělení průběhu valu a hrany údolí. Val probíhá cca 20 - 30 m od hrany údolí a jeho šířka je velmi těžko určitelná. Situace je v tomto prostoru zkomplikována i tím, že v prostoru předpokládaného valu probíhala i lesní cesta. Zhruba na 670 - 700 m je patrná příčná terénní vlna, která běží kolmo na hlavní val ve směru V - Z. Tato vlna je velmi dobře znatelná na indikační skice a na katastrální mapě a je situována mezi parc. č. 502 a 512. Není vyloučeno, že se může jednat o zbytek vnitřního členění hradiště. Ve V části hradiště val sledoval přibližně průběh hrany svahu, cca ve

vzdálenosti 865 m je SV obloukovitě utvářený roh hradiště a od této vzdálenosti můžeme opět začít pozorovat hlavní val a bermu. Přibližně na 900 m val opouští V svah a začíná sedlo situované S směrem. Hradiště má obvod zhruba 975 m. Terén hradiště je rovný, pouze v JZ části jsou nerovnosti.

O hradišti má první zmínku J. E. Wocel (1868, 423) a vychází z informace P. Kately. Popis hradiště s plánkem podal J. Nálevka (1894, 275-276). L. Šnajdr (1895, 185) při své návštěvě našel střepy slezskoplatěnické. Od J. L. Píče (1909, 373) bylo kalské hradiště považováno za slovanské (Štěpánek 1965, Turek 1957, Kudrnáč 1963, Buchvaldek - Zeman 1967). Velkou pozornost hradišti věnoval regionální badatel J. Kulháněk (1926, 136 - 137), Čeřovský - Kulháněk 1980), který vedle slovanských nálezů získal početnou kolekci slezskoplatěnických střepů, jež jsou uloženy v jeho sbírce. Archeologický výzkum hradiště v poloze "Vala" provedl pouze dr. R. Turek, DrSc z Národního muzea v roce 1954, jehož výsledky však nebyly dosud publikovány. V roce 1963 při rozšiřování cesty buldozerem byl narušen val (Vokolek 1963). Vnitřní prostor hradiště byl pracovníky AO KMVČ systematicky sledován a povrchovým průzkumem získán nečetný keramický materiál jak slezskoplatěnický, tak ze starší doby hradištní (Sigl - Vokolek 1982, 5 - 14; tíž 1984; Sigl - Kalferst 1985, 5 - 20).

Severně od polohy Vala je sedlem odděleno další návrší "Hradiště". J. L. Píč (1909, 373), zde spatřil stopy po opevnění. O této poloze se zmiňuje rovněž i R. Turek (1982, 50). Tato poloha, zabírající parcely 464, 468, 471 a 498, nemá podle našeho průzkumu žádné zřejmé stopy opevnění. Snad jedině výzkum vysoké meze na rozhraní parcel 464 a 498 by mohl do této otázky vnést světlo. V žádném případě však nemůžeme předpokládat, že obě polohy Vala i Hradiště byly osídleny současně. Z polohy Hradiště nebyl dosud získán žádný datovací keramický materiál.

V průběhu archeologického výzkumu byla provedena podrobná obhlídka terénní situace a před započatím výzkumu bylo ověřeno

několik desítek míst pedologickým vrtákem. Na základě těchto a předchozích pozorování bylo rozhodnuto o umístění jednotlivých sond. Sondy I a II byly situovány tak, aby sledovaly hlavní a předsunuté opevnění v sousedství přístupové cesty a sonda III byla umístěna do vnitřního areálu hradiště.

Sonda I/1985:

Na počátku výzkumu byl očištěn v délce 13 m V profil obnažený stávající polní cestou na parc. č. 513. Současně byla vyhloubena sonda 1 m široká až na stávající podloží. Současná destrukce valu byla široká 9 m a zachovaná do výše 120 cm. Pod slabou vrstvou lesního humusu na vnitřní, jižní straně, se nacházela světle hnědá hlinitá vrstva, na jejíž bázi, při začátku valu, byly odkryty vodorovně ložené kameny. Od této vrstvy S směrem do podloží byl upraven terén do hloubky 30 - 40 cm. Tato úprava byla téměř vodorovná. Ve vzdálenosti 240 cm od J okraje jsme mohli začistit destrukci z pískovcových kamenů, kterou způsobila poměrně dobře zachovalá zeď spadlá severním směrem. Líc této zdi, tvořené většími kameny, byla poměrně jasně pozorovatelná. Šířku této zdi můžeme odhadnout na 40 cm. Před touto zdí byla cca 100 cm široká berma a před ní byl vyhlouben 200 cm široký a maximálně 50 cm hluboký žlab. Jádro valu bylo tvořeno jílovito-písčitou značně tvrdou světle hnědou vrstvou s proplásky zahliněného jílu. Ve výplni příkopu byla šedohnědá, písčité, značně nesourodá hlína.

Sonda II/1985:

K poznání S části opevnění jsme položili sondu II, posunutou o 1 m východním směrem. Její délka byla 14 m 10 cm a šířka 1 m. Tento rozsah sondy zjistil předsunuté opevnění vzdálené 11,5 m od zdi hlavního opevnění. Terén zde byl opět upraven zahloubením do podloží cca o 30 m. V tomto zahloubení byla zjištěna destrukce kamenné zdi, ze které se však zachovaly pouze základní kameny. Před touto zdí, při začišťování podlo-

ží, nalezeny spálené dřevěné trámy uložené kolmo ke kamenné zdi. Ve vzdálenosti 400 cm od této zdi S směrem byl vyhlouben 100 cm široký a 110 cm hluboký příkop, v jehož výplni ve 2 odlišných horizontech byly zjištěny souvislejší vrstvy destrukce. Na J okraji tohoto příkopu, v omezeném prostoru sondy, byla zachycena oválná křivá jamka.

Sonda III/1985:

Tato sonda byla položena v prostoru nacházejícím se jižně od sondy I/1985 a hlavního valu na parc. č. 502. Její volba byla provedena na základě jednak pozitivního vzorku získaného pedologickým vrtákem a jednak na základě situačního náčrtu sídlištních jam, pozorovaných v areálu hradiště p. Kulhánkem z Vřesníku. Sonda měla rozměry 6 x 4 m. Podařilo se jí částečně prozkoumat sídlištní objekt, který pokračoval jižním a západním směrem mimo prostor sondy. Objekt měl pravděpodobně nepravidelný půdorys. Nacházel se pod 20 - 25 cm silnou vrstvou ornice. Výplň objektu byla černošedá hlinitá s četnými kameny, mazanicí a četnými střepy (tab. II, tab. III). Dno objektu bylo nepravidelné a nacházelo se v hl. 63 cm od dnešního povrchu. Podloží tvořila narušená břidlicová skála. Soubor keramiky, který byl v objektu nalezen, se hlásí svým charakterem do sklonku starší doby hradištní, tedy asi do 2. poloviny 8. století.

V další části tohoto informativního článku se budeme zabývat pokusem interpretovat opevnění na základě zjištěných faktů při našem výzkumu.

Rekonstrukce hlavního opevnění, sledovaného sondou I/1985, je celkem jednoznačná. Před mělkým žlabem byla vybudována zeď z pískovcových kamenů maximálně 40 cm široká, jejíž výšku výzkum zachytil v délce 100 cm. Zadní stěna hrady v šířce 200 cm byla tvořena rovněž kamennou zdí, podle dochované destrukce podstatně nižší. Z dřevěné pravděpodobně roštové konstrukce se nám podařilo zachytit jen několik našedlých vrstviček uhlíků silně poškozených recentními vkopy a kořeny stromů.

Jádro valu, jak jsme mohli pozorovat u ostatních pravěkých i slovanských hradišť ve východních Čechách, bylo tvořeno hutnou jílovitopísčitou vrstvou; prakticky do dnešních dnů zůstalo neporušeno.

Rekonstrukce předsunutého opevnění je prozatím značně hypotetická. Jisté je, že byla opět zachycena kamenná zeď, umístěná v terénní úpravě. Spálené dřevěné trámy ukazují buď na roštovou konstrukci nebo na spadlou konstrukci vrcholu hradby. Můžeme připustit dvojí výklad:

- a) kamenná zeď je zdi čelní a v tomto případě jádro hradby je široké pouze 1 m a má dřevěnou roštovou konstrukci.
- b) kamenná zeď je zadní plentou a čelo hradby je tvořeno dřevěnými kůly ve vzdálenosti 320 cm od ní S směrem.

Jádro valu tvořila hutná, šedožlutá jílovitopísčitá vrstva s četnými kaménky. V tomto případě, jak naznačuje nálezová situace, nemohla být zeď příliš vysoká, poněvadž tato vrstva spadala po spádnicí až k příkopu.

Při výzkumu valu nebyl získán žádný datovací keramický materiál. Vyspělejší konstrukci bychom podle dosavadních analogií řadili spíše do střední doby hradištní. Vzhledem k tomu, že na vnitřní ploše hradiště v poloze Vala byl terénním průzkumem a sondou III/85 dosavad zjištěn slezskoplatěnický materiál náležející 1. stupni (A, B1) a starohradištní materiál datovaný do 2. pol. 8. století, nemůžeme jednoznačně přiřknout opevnění jedné kultuře. Důvody, které nás vedou k tomuto závěru jsou tyto:

1. v období lidu popelnicových polí máme najen ve východních Čechách mohutná opevnění s kamennými a dřevěnými konstrukcemi;
2. dosavadní výsledky výzkumu nejstarších slovanských hradišť, zvláště z 8. století, mají daleko jednodušší konstrukci, především palisádovou;
3. pozoruhodné je, že při budování hradeb v Kalu nebyly nalezeny střepy staršího osídlení. Lze těžko předpokládat, že takto vyspělé a vysoce položené slezskoplatěnické sídliště nemělo speciální charakter;

4. Na druhé straně však opevnění v poloze Vala silně připomíná jen o něco mladší slovanské opevnění z Holovous (konec 8. - poč. 9. stol.) (Sigl - Vokolek 1984).

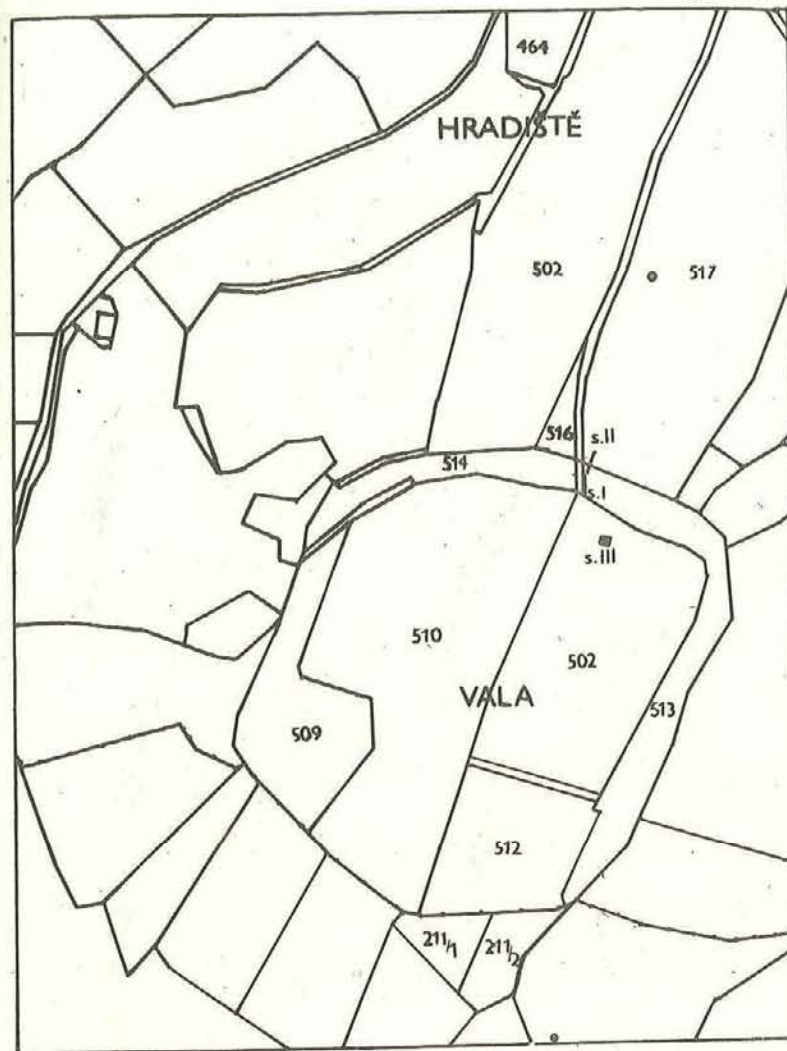
Když shrnujeme závěrem výsledky archeologického výzkumu, můžeme konstatovat, že se podařilo zjistit složité opevnění tvořené kamennými zdmi za využití dřevěných prvků. Prozatím se nepodařilo fortifikaci bezpečně chronologicky zařadit. Podle našeho názoru bylo i slezskoplatěnické sídliště opevněno. Pokud opevnění náleží slovanskému období, sledujeme velmi vyspělou konstrukci fortifikace 2. pol. 8. století. Nálezy avarsko-slovanských předmětů, jako je šipka, nákončí (Justová 1985) ukazují na význam této lokality, která byla vysunuta až na okraj osídleného území. Předchozí výzkumy neopevněného sídliště ze starší doby hradištní ve Vřesníku ukázaly, že této oblasti je v rámci sledování počátků slovanského osídlení nutno věnovat zvýšenou pozornost. K tomu by mohlo přispět i pokračování archeologického výzkumu na hradišti v poloze Vala.

Literatura:

- Axamit, J. 1887 - 1889: Z okolí Miletína, PA XIV, 669 - 670
- Havelka, J. 1925: Předhistorický člověk a stopy jeho na Hořicku, Pod Zvičinou V, 133, 145 - 148
- Justová, J. 1985: Zpráva č. j. 2103/85 v archivu ARÚ ČSAV v Praze
- Kalferst, J. - Sigl, J. 1985: Archeologické nálezy v r. 1984, Zpravodaj KMVČ XII/1 - 1985, 5 - 20
- Kudrnáč, J. 1963: Slovanský výzkum v Čechách po r. 1945, AR XV, 625 - 656
- Kulhánek, J. 1927: Památky z doby kamenné i novější na Vřesníku, Pod Zvičinou VII, 136 - 137, 152 - 153

- Kulháněk, J. - Čeřovský, J. 1980: Z historie Vřesníku, Vřesník
- Nálevka, J. 1894: ČL III, 275 - 276
- Píč, J. L. 1909: Starožitnosti země České, Praha
- Pour, J. 1957: Okres Hořice v Podkrkonoší, rukopis uložen v M. Hořice
- Sigl, J. - Vokolek, V. 1982: Archeologické nálezy v letech 1980 - 1981, Zpráva KMVČ IX/1 - 1982, 5 - 14
- Sigl, J. - Vokolek, V., 1984: Výzkumy v Čechách 1980 - 1981
- Šnajdr, L. 1985: Vala a Hrádek u Klatova, ČL IV, 165
- Štěpánek, M. 1965: Opevněná sídliště 8. - 12. století ve střední Evropě, Praha
- Turek, R. 1957: Die Frühmittelalterlichen Stämmegebiete in Böhmen, Praha
- Turek, R. 1982: Slavníkovci a jejich panství, Hradec Králové
- Vocel, J. E. 1869: Pravek země České, Praha
- Vokolek, V. 1963: BZO I
- Vokolek, V. 1965: násl. zpráva čj. 4371/65 v archivu ARÚ ČSAV v Praze
- Zeman, J. - Buchvaldek, M. 1967: Sídlíštní nálezy ze starší doby hradištní ve Vřesníku, Pa LVIII, 545 - 552

TAB. I

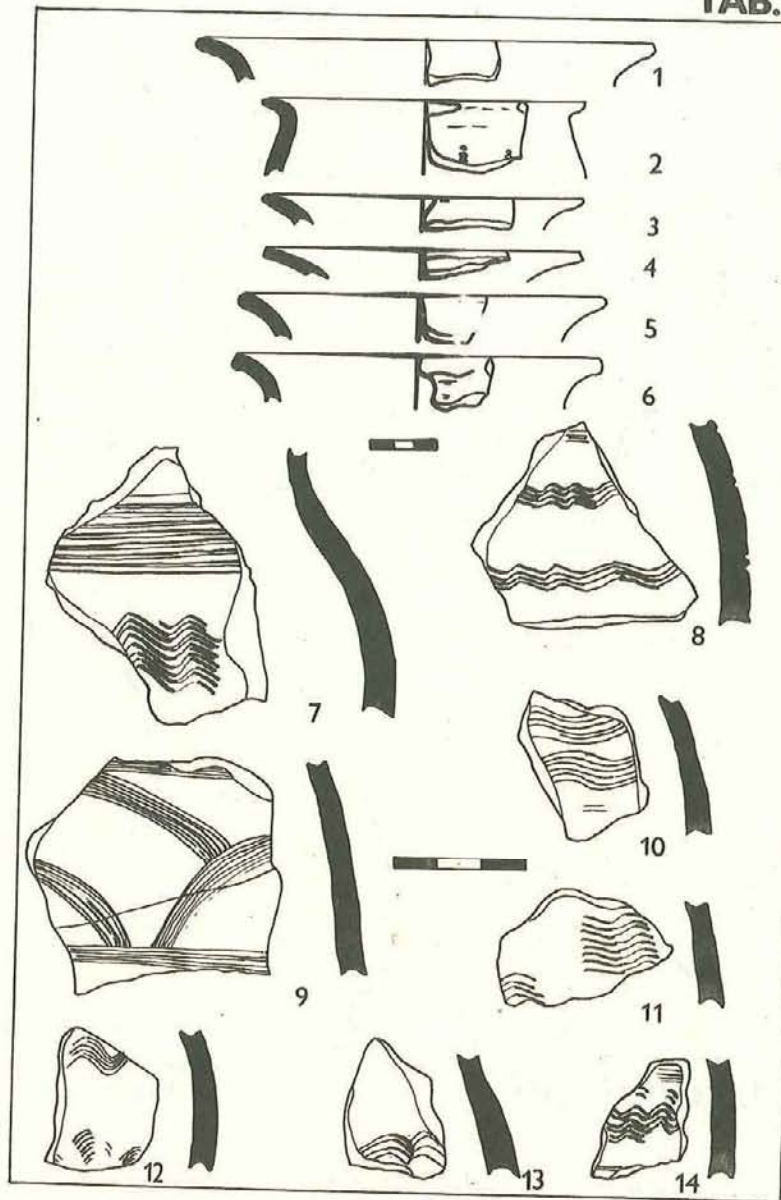

KAL okr. JIČÍN

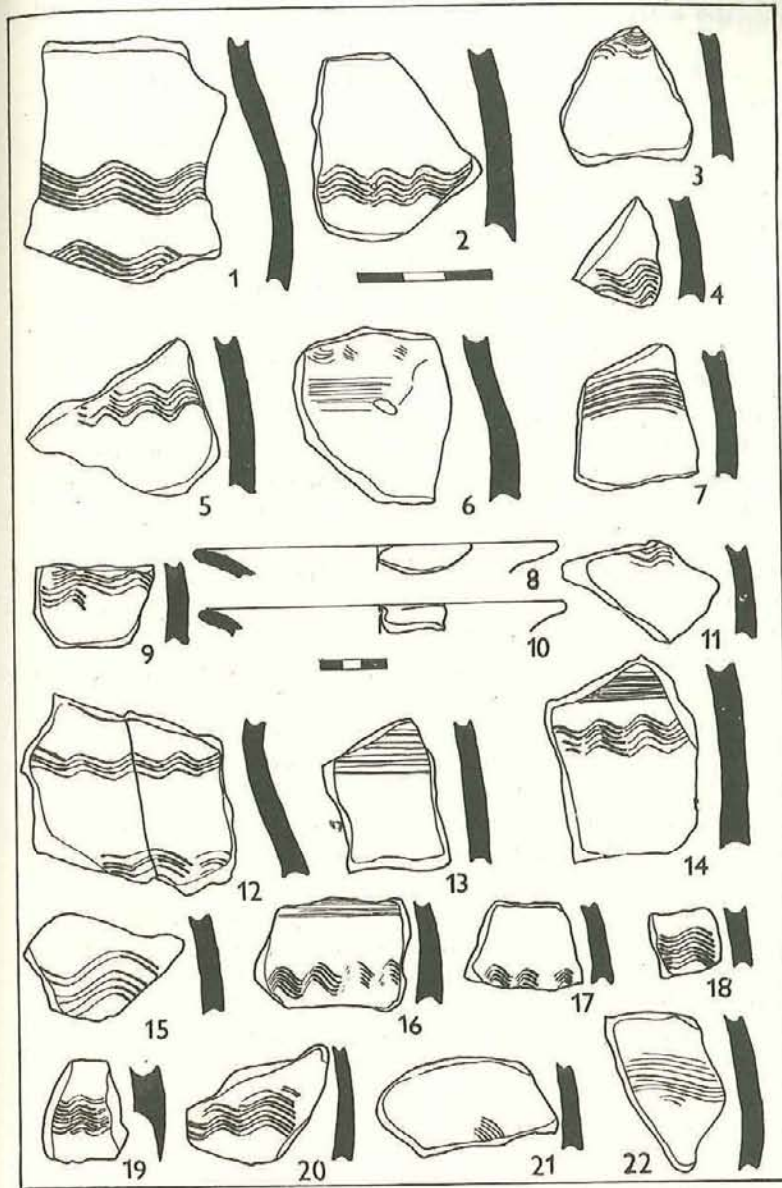
0 100 m

Tabulka I
Katastrální mapa polohy Vala, k. ú. Kal (okres Jičín)

TAB. II

TAB. III

Tabulka II—III
Výběr slovanské keramiky z obj. 1, sonda III

JIRÍ SIGL VÝZKUM SÍDLIŠTĚ U SV. KŘÍŽE V CHRUDIMI

V rámci systematického průzkumu Chrudimi, druhé nejvýznamnější středověké sídlištní aglomerace ve východních Čechách, bylo sledováno významné sídliště, rozkládající se v sousedství kostela sv. Kříže. Toto sídliště, jež hrálo v dějinách Chrudimi významnou úlohu, bylo sledováno v minulosti pouze povrchovým průzkumem, při kterém byl získán doposud malý soubor středověké keramiky (Frolík 1983, Richter 1975). V červenci a začátkem srpna 1985 proběhl na staveništi smuteční obřadní síně v Chrudimi, budované jižně od gotického kostela sv. Kříže v areálu středověkého sídliště, záchranný výzkum. Stavba obřadní síně zničila podstatnou část sídliště. Úmysl provádět stavbu nebyl konzultován se žádnou zainteresovanou institucí a na narušení se přišlo při náhodné návštěvě v zimě 1984/85 (Vokolek 1985).

Sídliště se nachází na JZ okraji městské zástavby, na parc. č. 1444/1, 1444/3 a 1445. Je situováno 145 mm od J okraje a 185 mm od Z okraje ZM 13 - 42 (Pardubice). Leží na sprašové návěži, jež překrývá terasu Chrudimky. Terén se sklání S směrem a v J části přechází v plošinu. Původní terénní situace je značně porušena městskými hřbitovy, jež se nacházejí S a V od naleziště. Přístupová cesta k oběma hřbitovům zcela zřejmě ukazuje na snížení původního terénu. Situace SZ a Z sídliště je porušena již nefungující cihelnou, která se rozkládala na parc. č. 1442/1.

Archeologická lokalita v sousedství sv. Kříže byla známa již v minulém století, jak o tom svědčí údaje M. Lüssnera (1865 - 1875, 9 - 12, 29 - 30; 1868, 495 - 506). M. Lüssner uvádí, že před zahájením opravných prací arch. Schmoranzem byl nejdříve upraven značně nerovný terén hřbitova a dále byly odkopány navážkové vrstvy u zdi kostela (Lüssner 1865 - 1875, 9). Při těchto zemních pracech se našlo větší množství mincí, z nichž nejstarší údajně náležel

la knížeti Vladislavovi I., vládnoucímu v letech 1110 - 1125 (Lüssner 1865 - 1875, 12). Na jaře r. 1865 se našly 4 esovitě záušnice a v podzimních a zimních měsících téhož roku zde bylo objeveno dalších 7 esovitých záušnic. Při hloubení výkopu u piliře na J straně kostela byla dle údajů nejspíše narušena sídlištní jáma s černou uhlíkatou výplní, jež obsahovala četný keramický materiál. Střepy nalezené v tomto objektu byly údajně černě zbarvené, obsahovaly písčitou přímes a na povrchu byly hlazené (Lüssner 1865 - 1875, 12).

V cihelně, nacházející se v sousedství zkoumaného sídliště, byl zejména v 50. letech 20. století prováděn pravidelný záchranný výzkum, při kterém byly zvláště nalézány objekty z mladšího a pozdního neolitu (Vávra - Vokolek 1981). Dále zde byly objeveny archeologické objekty náležející kulturám lužické a slezskoplatěnické (Vávra - Vokolek 1981). V prostoru bývalé cihelny se našly i ojedinělé střepy z pozdní doby hradištní (Vokolek 1956).

V roce 1954 provádělo Východočeské muzeum v Pardubicích záchranný výzkum na staveništi Konstruktivy na parc. č. 1460/1, jež se nachází SV od zkoumaného sídliště, za železniční tratí Pardubice - Havlíčkův Brod. Při tomto záchranném výzkumu byly zdokumentovány 3 sídlištní objekty, nejspíše výrobního charakteru, datované rámcově do 13. století. Dále zde bylo objeveno 6 hrobů, jež však neobsahovaly žádný doprovodný materiál, který by dovolil určit jejich chronologickou příslušnost (Vokolek 1955).

V roce 1969 byl na poli v sousedství sv. Kříže, tedy v prostoru stavěné obřadní síně a záchranného výzkumu, uskutečněn povrchový průzkum. Při něm byl získán menší vzorek středověké keramiky zdobené širšími vodorovnými rýhami (Vokolek 1969, 41 - 42). Další průzkum probíhal zejména v 70. letech (Vokolek 1971, 53; Frolík 1976 - 1977, 49; týž 1978 - 1979, 40, 41). Skutečnost, že stavba v době archeologického výzkumu dosáhla již pokročilého stádia, omezovala značně možnosti prováděného

archeologického výzkumu. Byly to zejména důvody spojené s provozem stavby, které nedovolily optimální rozmístění sond a značně limitovaly rozsah zkoumané plochy. Podstatná část sídliště byla v době našeho příchodu na lokalitu pro výzkum již zcela ztracena. Jednalo se o plochu, na které vyrostla vlastní budova obřadní síně a parkoviště situované Z od ní. Rovněž poměrně rychlý postup stavebních prací omezoval značně časové možnosti provádění archeologického výzkumu. Přes všechny výše uvedené nepříznivé faktory jsme se rozhodli přistoupit k realizaci výzkumu, neboť se zde naskytovala jedna z posledních možností provést na tomto důležitém sídlišti archeologický výzkum.

V rámci záchranného výzkumu byly J a SV od obřadní síně položeny 2 sondy. Sonda I o rozměrech 4 x 35 m, orientovaná ve směru JZ - SV, byla umístěna na S okraji parcely 1444/1. Před započítím stavby byla z tohoto prostoru odstraněna podstatná část ornice. Po vyměření sondy byl zbytek ornice skryt pomocí mechanizace. Teprve potom následovalo začištění stěn sondy a sprašového podloží. V něm se rýsovalo 8 sídlištních objektů a 12 kúlových jamek. Objekty dle keramického materiálu byly datovány z větší části do 1. stupně slezskoplatěnické kultury. Jednalo se o objekty zásobnicovitého charakteru, kruhovitěho půdorysu, jež byly hluboké 100 - 150 cm. V sondě I to byly obj. 1 a 5. Zejména v obj. 1 byl nalezen velký soubor keramických zlomků, které budou po laboratorním zpracování rekonstruovány do celých nádob. V tomto objektu byl objeven i malý zlomek bronzového srpu. Další objekty, patřící slezskoplatěnické kultuře, měly oválný či kruhovitý půdorys a obsahovaly menší soubory keramiky (obj. 2 a 3). V objektech 6 a 7 nebyly zjištěny žádné nálezy. Za důležité považujeme odkrytí obj. 4, nacházejícího se na JZ okraji sondy. Jednalo se o žlab, který obsahoval značné množství keramických zlomků, uhlíků, mazanice, zvířecích kostí a 2 kusy žernovu. Vzhledem k tomu, že v objektu byly objeveny zlomky keramiky jako např. omfalos, fragmenty mís obtáčených na hrnčířském kruhu, datujeme jež do 5. - 4. stá.

př. n. l. (Filip 1956). Jedná se o významný doklad laténského osídlení na Chrudimsku. Za významné zjištění považujeme rovněž i odkrytí několika keramických zlomků v horních vrstvách obj. 5, jež datujeme do střední doby hradištní. Jde o první doložení tohoto osídlení na nalezišti u sv. Kříže. Poslední sídlištní jáma - obj. 8 - měla nepravidelný půdorys a neobsahovala žádný keramický materiál. Není vyloučeno, že se jedná o poměrně nedávný, snad recentní vkop.

Na staveništi byly sledovány veškeré zemní práce. Průzkum rýhy hloubené pro základ betonové zdi v prostoru mezi parkovištěm a západní stěnou obřadní síně zjistil obj. 9. Objekt měl šedočerně zbarvenou výplň a i když v něm nebyly nalezeny žádné střepy, podle charakteru výplně nejspíše náležel slezskoplatěnické kultuře.

Sonda II, umístěná SV od obřadní síně, měla rozměry 1 x 15 m, sledovala průběh hřbitovní zdi. Její orientace byla ve směru SZ - JV. V sondě II, která byla skrývána ručně, se nacházela 20 - 25 cm silná vrstva ornice. Pod ní ležela 40 - 50 cm mocná vrstva, jež obsahovala střepový materiál značného časového rozsahu. V ní byly nalezeny i opracované pískovcové kvádry, použité při stavbě hřbitovní zdi. Vrstva měla vyrovnávací, navážkový charakter. V SZ polovině sondy byla zjištěna až 25 cm silná sídlištní vrstva, nejmocnější na S konci sondy, tedy směrem ke kostelu sv. Kříže. Po odstranění všech těchto vrstev se rýsovaly ve sprašovém podloží 4 sídlištní objekty, v nichž obj. 11 náležel pravěkému, nejspíše slezskoplatěnickému osídlení, a další 3 patřily ke středověkému sídlišti. Všechny objekty, které byly zjištěny v sondě II, byly prozkoumány pouze částečně. Objekt 10 měl nejspíše nepravidelný půdorys a byl poměrně mělce zahluoben. Objekt 12 obsahoval větší množství keramického materiálu, naproti tomu obj. 13 byl téměř bez nálezů. Oba předchozí objekty byly oválného či kruhovitěho půdorysu. V sondě bylo dále zjištěno 13 kúlových jamek, z nichž např. KJ 10 měla ve své výplni podstatnou část nádoby. Kúlové jamky 18, 19

a 20 vytvářely ve směru SZ - JV řadu, jež pravděpodobně tvořila hranici mezi menšími sídlištními jednotkami v rámci sídliště. Nejstarší keramické zlomky, které byly v objektech či vrstvách nalezeny; se hlásí typy okrajů, výzdobou a technologickým zpracováním do počátku 13. století.

Výsledky archeologického výzkumu můžeme předběžně shrnout do několika bodů:

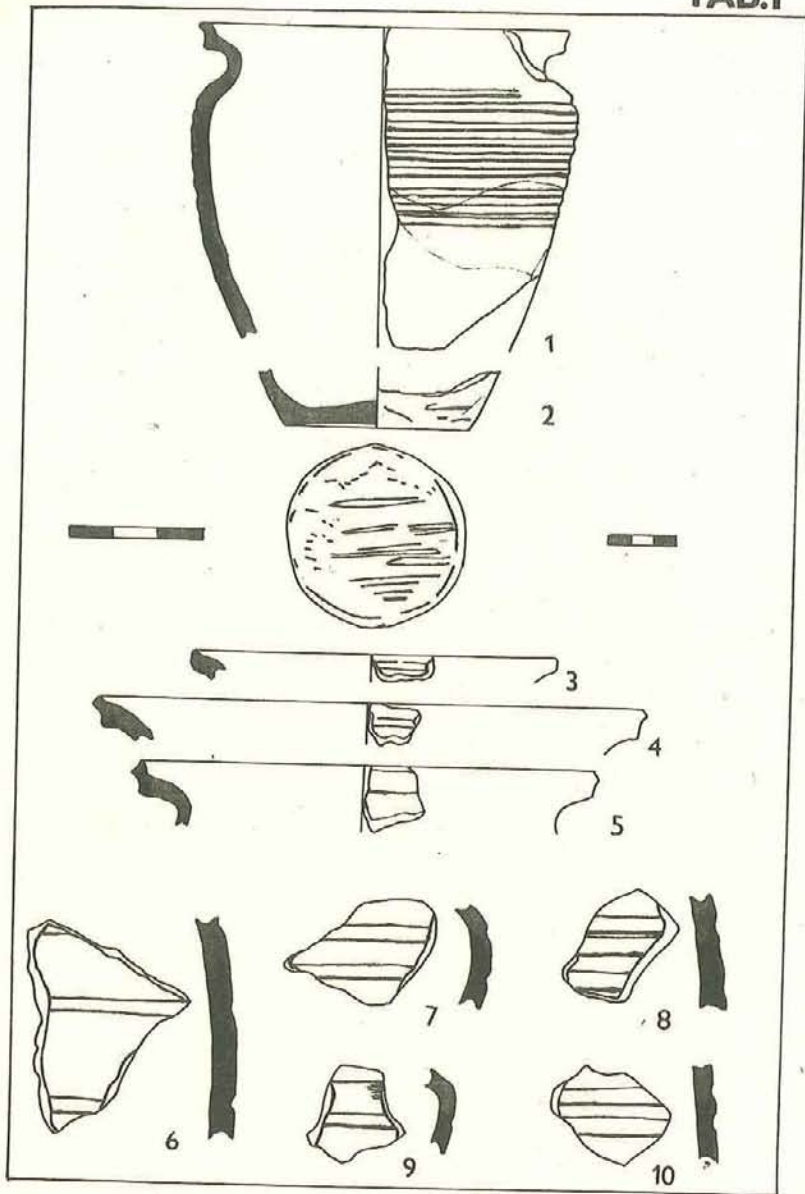
1. Archeologický výzkum prokázal pokračování slezskoplatěnického sídliště východním směrem, značně mimo rozsah zjištěný záchrannými akcemi v 50. letech v cihelně.
2. Nově doložené osídlení ze starší doby laténské (5. - 4. stol. př. n. l.). Zjištěný žlabovitý objekt byl součástí větší sídlištní jednotky, kterou za současného stavu výzkumu nemůžeme blíže specifikovat. Není vyloučeno, že se jedná o část ohrázení dvorce.
3. Výzkumem se podařilo prokázat osídlení ze střední doby hradištní, které naznačuje možnost kontinuity s mladším osídlením 12. a 13. stol.
4. Archeologickým výzkumem se prokázalo soustředění středověkého osídlení, datovaného rámcově do 1. pol. 13. stol. a do století následujících, v prostoru jižně od kostela sv. Kříže. Toto osídlení se pravděpodobně soustřeďovalo podél hrany terasy Chrudimky. Hustotu osídlení naznačuje situace v sondě II, kde jsou i náznaky vnitřního dělení sídliště. Rovněž sídlištní vrstva, zjištěná v SZ polovině sondy, ukazuje nejspíše na to, že předpokládaná největší aktivita v rámci sídliště byla vyvíjena v prostoru mezi sondou II a kostelem sv. Kříže. Náš názor je potvrzován absencí středověkých objektů v sondě I a v rýze sledované podél Z stěny obřadní síně.
5. Objekty výrobního charakteru, objevené při záchranném výzkumu v r. 1954 (Vokolek 1955), byly nejspíše součástí výrobního okrsku zkoumaného sídliště.

6. Relativně poměrně velký soubor středověké keramiky, získaný při výzkumu (jedná se asi o 700 střepů), v porovnání s předchozím stavem dovolí toto sídliště zařadit přesněji, a to jak časově tak i funkčně, do vývoje chrudimské sídlištní aglomerace.

Literatura:

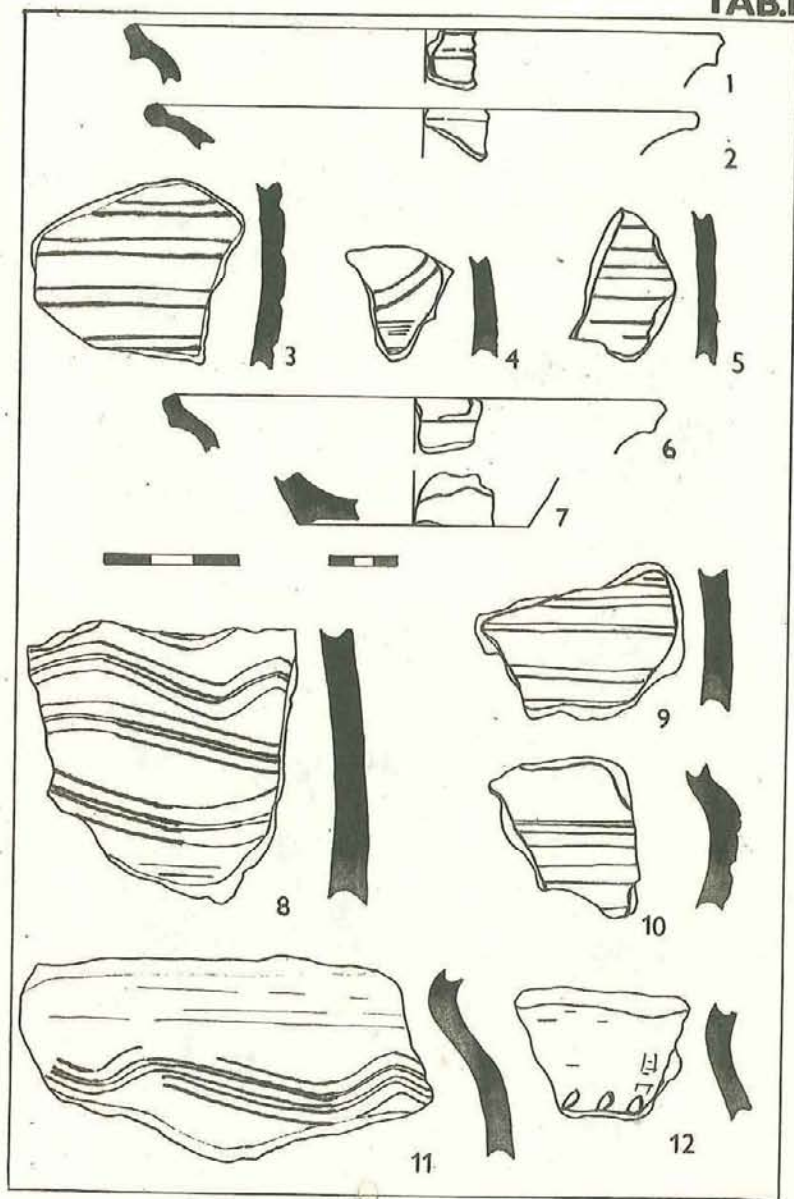
- Filip, J. 1956: Keltové ve střední Evropě, Praha
 Frolík, J. 1976 - 1977: BZO 1976 - 77, 49
 1978 - 1979: BZO 1978 - 79, 40 - 41
 1983: K počátkům Chrudimi, AR XXXV, 517 - 539
 Lüssner, M. 1865 - 1875: Collectanea archeologica et topographica, tom III, 1865 - 1875, 9 - 12, 29 - 30.
 Rukopis v archivu KMVČ v Hradci Králové
 1868: Kostel sv. Kříže v Chrudimi, PA VII, 495-506
 Richter, M 1975: České středověké město ve světle archeologických výzkumů, AR XXVII, 245 - 258
 Vávra, M. - Vokolek, V. 1981: Pozdně neolitické sídliště v Chrudimi, AR XXXIII, 241 - 257
 Vokolek, V. 1955: Nálezová zpráva č. j. 1123/55 v archivu ARÚ ČSAV
 1956: nálezová zpráva č. j. 1254/56 v archivu ARÚ ČSAV
 1969: BZO 1969, 41 - 42
 1971: BZO 1971, 53
 1985: hlášení ze dne 15. 3. 1985, archiv AÚ ČSAV v Praze

TAB.I

Tabulka I
Výběr středověké keramiky z obj. 12

TAB.II

Tabulka II
Výběr středověké keramiky z kůl. jamky 10 (1-2) a obj. 10 (3-10)

Tabulka III

Pohled na sondu I od V.

Pohled na sondu II od S.

JAN FROLÍK SÍDLIŠTĚ 13. STOLETÍ U OBCE KOČÍ (OKR. CHRUDIM)

Dne 29. 3. 1984 prováděli J. Frolík, J. Kalferst a M. Vávra povrchový průzkum v jižní části katastru obce Kočí na Chrudimsku. Dominantou krajiny je táhlé návrší s kostelem sv. Jiří. Do severní strany návrší se zařezává úžlabina s poměrně strmými stráněmi nepravidelně členěnými mezemi a plošinami. Na dně úžlabiny pramení dva drobné prameny, ústící posléze ve společnou nevelkou vodoteč. Sběr byl prováděn především na nevýrazné ostrožně mezi oběma prameny. Zlomky keramiky se koncentrovaly do tří ohraničených shluků (obr. 1/1-3). Tyto provázela šedá až tmavošedá barva půdy, odlišující se od hnědě zbarveného okolí. Objeveno bylo i jedno tmavé místo, kde sběr vyzněl negativně (obr. 1/7). Nevýrazný shluk byl objeven také na hraně úžlabiny (obr. 1/4). Zde se objevovala i keramika pravěká (obr. 1/5). Na severní straně úžlabiny nebyl průzkum dokončen, keramika byla prozatím registrována pouze na jednom místě (obr. 1/6).

Většina nalezené keramiky je hnědočervené, hnědé, světlešedé a šedé nebo černé barvy. Výpal je oxidační, ojediněle se sendvičovým efektem, doloženo je obtáčení. Ostřivem je písek s kolísající příměsí slídy. Výzdoba je tvořena rytou šroubovicí, vropy, radélkem.

Přehled nálezů: **Shluk 1** (obr. 1/1): 34 zloмок keramiky (obr. 2/1-11). 31 zlomek náleží výše popsané středověké keramice, 1 zlomek pochází z těla tuhové zásobnice, 1 zlomek náleží šedé redukční keramice, 1 zlomek je neklasifikovatelný.

Shluk 2 (obr. 1/2): 15 zloмок keramiky (obr. 2/12-18). 12 z nich náleží středověké keramice popsané výše, 1 zlomek šedé redukční keramice a 2 zlomky jsou neklasifikovatelné.

Shluk 3 (obr. 1/3): 13 zloмок keramiky (obr. 2/19, 20, 22-28). Všechny zlomky patří ke středověké keramice.

Shluk 4 (obr. 1/4): 4 zlomky keramiky. Dva náleží tuhovým zásobnicím (obr. 2/21), 2 zlomky jsou pravěké, blíže však neurčitelné.

Shluk 5 (obr. 1/5): 2 nezdobené pravěké zlomky.

Shluk 6 (obr. 1/6): 1 okrajový středověký zlomek (obr. 2/29).

Středověkou keramiku lze datovat do 13. století podle zastoupení vzhůru vytažených okrajů a nepravých okruží. Podle výzdoby radélkem jde snad spíše o 2. polovinu 13. století.

Ztotožnění objevené lokality s některou historicky doloženou zaniklou lokalitou je obtížné. Lákovou možností, že jde o zaniklou ves Kočice, lokalizovanou do jižní poloviny katastru obce Kočí, je nutno odmítnout. Kočice jsou písemně doloženy k rokům 1414, 1444, 1468 a k roku 1561 jako pusté (Profous 1949). Ze sběrů pochází pouze keramika 13. století. Zdá se, že byla zachycena část starší sídlištní struktury, klasifikovatelné jako rozptýlené osídlení, známé v lépe doložené podobě např. z Třebonína na Čáslavsku (Smetánka-Škabrada 1975). V tomto případě je pravděpodobná vazba na již v úvodu zmíněný kostel sv. Jiří. Ten je doložen již v roce 1349 jako farní (Chrudimsko 1926), ale o samotě stojící objekt. Lze vyslovit předpoklad, že kostel jako jediný přetrval po zániku objeveného sídliště. Vazbu sídliště na kostel podporuje i fakt, že všechny shluky jsou v přímém dohledu a průzkum mimo dohled kostela vyzněl negativně. Navíc podobná situace byla fragmentárně zachycena i v okolí kostela sv. Marka v Markovicích u Chrudimi, který je také doložen jako samotný k roku 1349. Třetí případ, kostel sv. Mikuláše ve Rváčově u Hlinska, nebyl zatím ověřován. Rozptýlený typ osídlení byl ve 13. století na Chrudimsku zřejmě častý, jak dosvědčují nálezy z katastru Řestek, Vejvanovic, Mikulovic a jejich bezprostředního okolí.

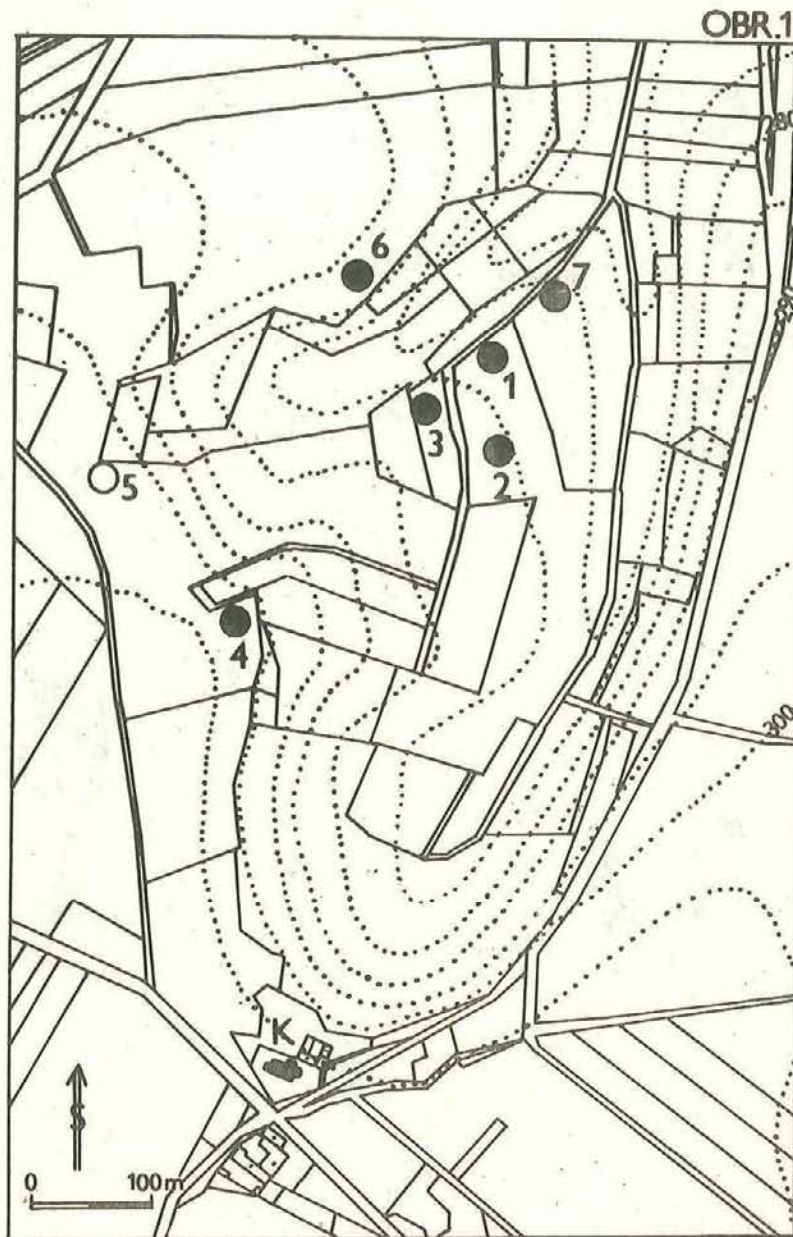
Sběry v katastru obce Kočí přinesly zajímavý doklad středověkého sídliště. Do budoucna je žádoucí sběry opakovat a doplnit tak, aby byla tato slibná lokalita poznána co nejpůlněji.

Literatura:

Chrudimsko 1926: Chrudimsko a Nasavrcko IV. Prehistorie a historie obcí na Chrudimsku. Chrudim.

Profous, A. 1949: Místní jména v Čechách, díl II. Praha.

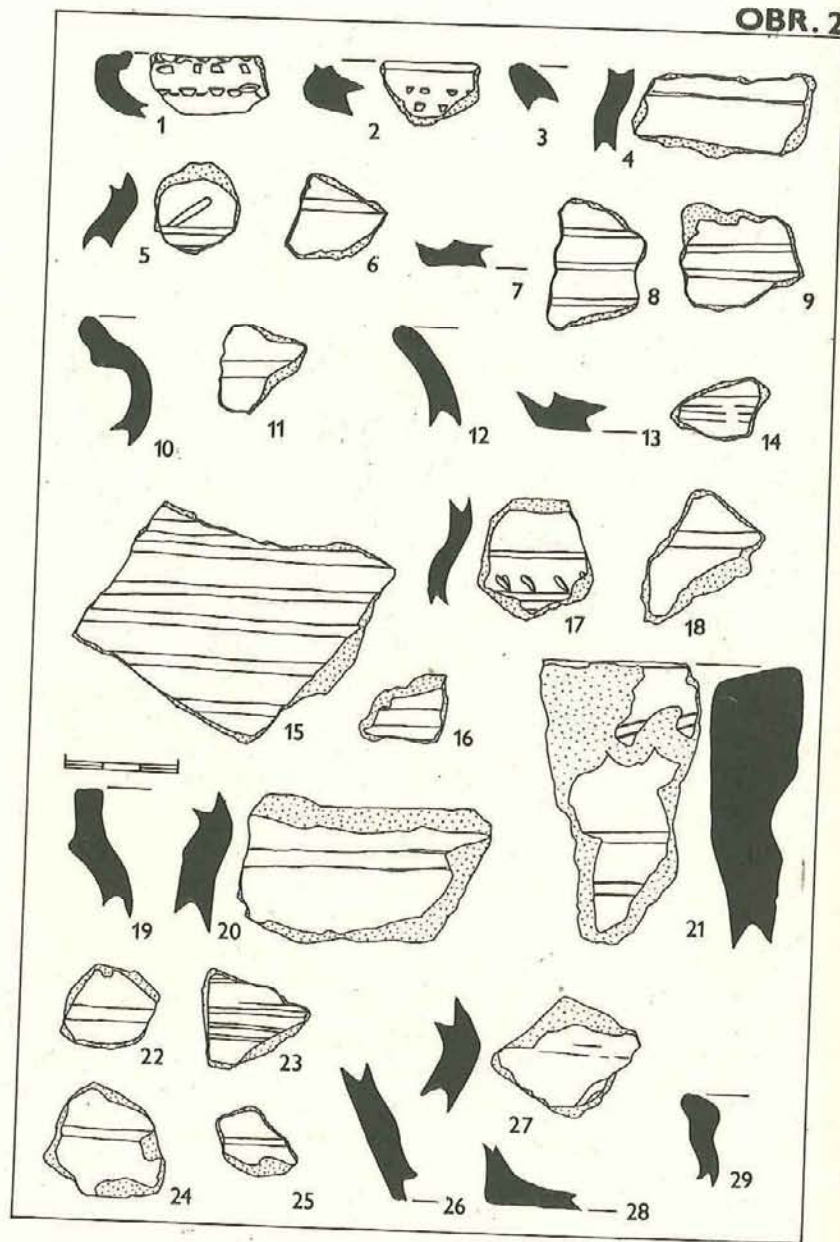
Smetánka, Z. - Škabrada, J. 1975: Třebonín na Čáslavsku v raném středověku (povrchový průzkum), AR XXVII, 72-85.

Obr. 1. Kočí (okr. Chrudim). Situace naleziště. Plná kolečka — středověké osídlení, prázdné kolečko — pravěké osídlení, K — kostel sv. Jiří ve Třech Bubněch.

6 = 4/4
4/1-3 => 1, 2, 3

4 = 4
6 = 4C

Obr. 2. Kočl (okr. Chrudim). Keramika.

PAVEL ROUS
DVA STŘEDOVĚKÉ SÍDLIŠTNÍ SOUBORY ZE SBÍREK
CHOTĚBOŘSKÉHO MUZEA

V Městském muzeu (MM) Chotěboř jsou ve skrovné archeologické sbírce uloženy i dva malé soubory středověké keramiky s neúplnými informacemi o lokalizaci, stratifikaci a dalších okolnostech. V muzeích není takových kolekcí málo. Přesto mohou mít jistý význam pro poznání svých lokalit a souvisejících mikroregionů, kde zatím chybí archeologická fakta.

V roce 1955 byl do sbírek MM Chotěboř zapsán pod př. č. P 1955/96 soubor 56 střepů, které zachránil a muzeu předal Alois Záruba (učitel v.v.). Keramika byla odkryta při terénních výkopech předcházejících stavbu úzké a cca 1 km dlouhé silnice, jež spojuje Horní Studenec s osadou Hudeč v Železných horách. Podle přírůstkového zápisu objevil A. Záruba střepy "záp. od osady Hudeč", v intervalu 120 - 150 cm pod úrovní terénu, v písčité vrstvě překryté povrchovou vrstvou jílu (Katalog městského muzea v Chotěboři, 1955 - 1966, odd. "Vykopávky", P 1955/96). Nález byl v muzeu původně uložen v kartonu označeném "Hudeč". V r. 1986 se mi nepodařilo zjistit pamětníka, který by naleziště blíže určil. Jeden ze 13 brigádníků - kopáčů, pan František Marek (Hudeč čp. 13) pouze upřesnil rok terénních úprav na 1953. Z terénní obhlídky je zřejmé, že jediné místo, přicházející do úvahy jako naleziště, je na uvedené silnici západně od Hudeče a to na hranici či těsně za hranicí intravilánu osady. Prakticky vzápětí se totiž silnice stáčí k jihu a klesá stísněným údolím - erozním zářezem ve hřbetu Železných hor - k Hornímu Studenci.

Soubor fragmentů keramických nádob sestává jednak z 19 zlomků charakteru 15. - 16. století, zbývajících 37 kusů vykazuje znaky starších období, přičemž zřejmě nejstarší jsou z nich dva okraje hrnců (T 1 : 24 /průměr okraje: cca 120 mm/, T 1 : 25 /cca 210 mm/), okraj misky zdobený vtiskovanými důlky (T 1 : 33 /cca 230 mm/), výduť hrnce či lahve (T 1 : 28) a četné nezdobené zlomky výdutí. Tato keramika nejstarších

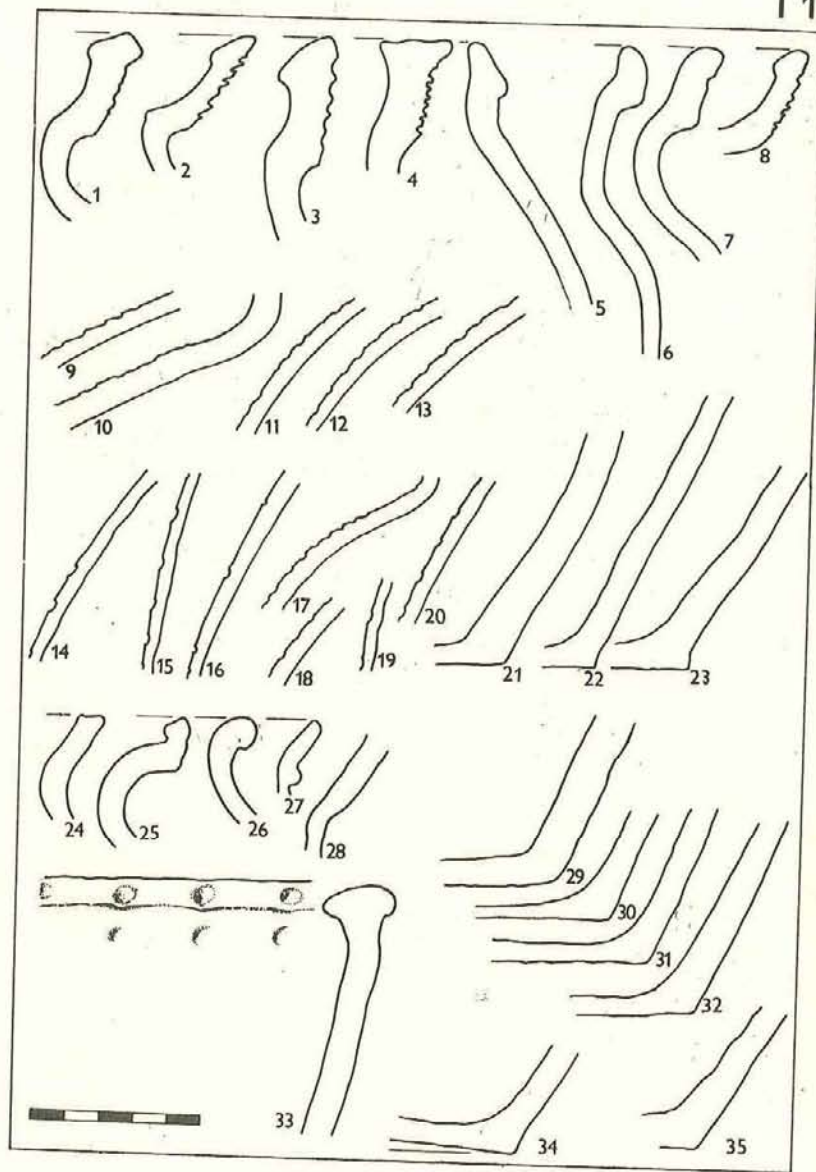
pozdně hradištních rysů vykazuje stopy obtáčení, černou tuhovou hmotu hrubě ostřenu kaménky, povrchový okrově zbarvený povlak s lokálními náběhy do šedé a cihlově červené.

Osada Hudeč (k. ú. Horní Studenec, okres Havlíčkův Brod) zaujímá polohu v rozpětí 520 - 550 m nadmořské výšky v poměrně strmých svazích údolí těsně za hranou Železných hor. První historická zmínka o Hudči pochází z r. 1596 (Profous, A. 1947: Místní jména v Čechách ... Praha, str. 699). Přestože má popsání soubor nálezů narušenou vypovídací schopnost a představuje pouze nahodilý malý vzorek, posouvá počátky osídlení předběžně do 13. století. Koresponduje to s toponomastickým předpokladem časného průniku osídlení (po r. 1140) úvalem řeky Doubravy podél hrany Železných hor (Šmilauer, V. 1960: Osídlení Čech ve světle místních jmen. Praha, str. 94, 127). Svým typem místního jména patří v horním Podoubraví Hudeč do jedné ze zdejších zvláštních enkláv, do které spadají dále Odraneč, Maleč a ZSV Hudeč (v k. ú. Rušinov) (Šmilauer, tamtéž, str. 176). Hudeč u Horního Studence leží v prostoru raně středověkého Libického újezdu, v němž podle listiny Vladislava II z r. 1146/1147 byli v lesích podél Libické cesty usazeni obyvatelé s funkcí zemské strážce (Škabrada, J. - Smetánka, Z. 1975: Neznámý románský kostel na Libické cestě, AR XXVII, str. 178, s další literaturou).

Druhý popisovaný soubor 46 fragmentů bezuchých hrců pochází z Vilémova (okr. Havlíčkův Brod), kde jej na podzim r. 1981 sesbírali žáci místní ZŠ z vyvážky vybagrované zeminy a přinesli svému učiteli Petru Hájkovi. Ten je bezprostředně nato předal do MM Chotěboř (zde je soubor uložen bez ev. čísla). Petr Hájek zjistil a ověřil ve dnech, které následovaly po nález, i původní naleziště: Před nově budovanou mateřskou školou v Klášteře (místní část Vilémova) byla odtěžena bagrem část svahu, aby se umožnilo rozšíření silnice o chodník. Bylo to podle P. Hájka v místech někdejších pozemků školní a farní zahrady.

Technologicky a tvarově homogenní soubor keramiky (z něhož vyobrazeno: T 1 : 1 - 23, 29 - 32, 34, 35) vykazuje stopy obtáčení, tuhovou hmotu s nevýraznou příměsí slídy, drsný až jemně drsný povrch šedočerného zbarvení s místními odstíny do okrova, hněda až červená, výzdobu vodoremnými rytými žlábkami. Povrch je místy pokryt vrstvou černavé krusty. Průměry okrajů hrců: T 1 : 1 (cca 250 mm), 2 (cca 250 mm), 3 (cca 240 mm), 4 (cca 240 mm), 5 (cca 230 mm), 6 (cca 250 mm), 7 (cca 190 mm), 8 (cca 230 mm). Průměry den: T 1 : 21 (cca 160 mm), 22 (cca 180 mm), 23 (cca 150 mm), 29 (cca 160 mm), 30 (cca 150 mm), 31 (cca 130 mm), 32 (cca 150 mm), 34 (cca 160 mm), 35 (cca 230 mm).

Svým charakterem, zejména okrajů, se soubor vymyká z dosud poznané středověké keramiky Havlíčkobrodská, což odpovídá poloze Vilémova v severním okraji okresu, kam zabíhá část úrodné Čáslavské kotliny. Vilémov byl, jak známo, sídlem benediktinského kláštera, založeného na konci první čtvrtiny 12. století.

PETR CHOTĚBOR
POVRCHOVÝ PRŮZKUM TVRZE V KONECCHLUMÍ
(OKRES JIČÍN)

Ves Konecchlumí leží asi 9 km východně od Jičína. Nepravidelná zástavba je soustředěna kolem komunikace na mírném svahu pod výrazným hřebenem Chlumu. Jihovýchodně od této komunikace přibližně uprostřed vsi leží areál hospodářského dvora, východně od něho kostel sv. Petra a Pavla. Součástí dvora je i budova tvrze, přestavěná na sýpku. Na situaci z r. 1842 je v její blízkosti malý rybníček; ten již zanikl, ale před jihozápadním průčelím tvrze je dnes veden regulovaný potok (obr. 1).

Obytným jádrem tvrze byla mohutná palácová budova obdélného půdorysu, dnes obklopená mladšími přístavky (obr. 2). Interier stavby nebyl v době průzkumu přístupný, přesto však je zřejmé, že vnitřní prostor není rozdělen. Všechny nezazděné okenní otvory jsou dodatečně upraveny. Jsou to sýpková okna ve formě ležatých obdélníků s kamenným ostěním, rámovaným obvodovou lištou. Jejich umístění na fasádě odpovídá třem sýpkovým podlažím. K jihozápadní stěně je blízko nároží připojen přístavek, částečně doplněný mladším zdívem. V jeho severozápadní zdi je osazen hrotitý portál s okoseným pískovcovým ostěním. Účel přístavku, odděleného od vlastní budovy spárou, je nejasný; v úrovni 1. patra je patrná zezdívka většího otvoru, takže mohlo jít o vstupní nebo schodišťový rizalit. Rozvrh barokních sýpkových oken se opakuje v 1. i 2. patře, v pásu mezi nimi se však zachovaly zbytky starších otvorů (celkem čtyři). U jednoho z nich v severozápadní stěně je dokonce pískovcové nadpraží, z něhož je zřejmé, že okno mělo okosené ostění a bylo děleno kamenným křížem. Nároží stavby, provedené jinak z lomového pískovce, jsou armována velkými opracovanými kvádry. Na ně navazují na jihovýchodní fasádě zbytky šedohnědé omítky s bílým malovaným kvádrováním. Původní otvory byly asi rámovány omítkovými paspartami, jak ukazuje zazděné okno v téže stěně. V jeho zezdívce je vloženo ležaté okno sýpkové, později rovněž zazděné. Zbytky nástěnných maleb v interieru, zmiňované pracovníky družstva, nemohly být ověřeny.

Z rovné nezastavěné plochy před jihozápadním průčelím tvrze byla sběrem na hromadách vytěženého materiálu získána středověká keramika. Zemina pochází velmi pravděpodobně z úprav při regulaci potoka, který protéká v nevelké vzdálenosti od tvrze. Nevelký keramický soubor se rozpadá na dvě výrazné skupiny. Prvá z nich (36 ks) obsahuje fragmenty o větší tloušťce stěny, oxidačně pálené a makroskopicky ostře-
né. Pro tuto skupinu je charakteristická mladohradištní tradice; dna nádob byla podsýpána (4 ks), podhrdlí a těla byla zdobena rytými liniemi, někdy i vícenásobnými (13 ks), jeden fragment je kromě toho zdoben ještě vícenásobnou vlnicí. Profilace okrajů dochovaná jen ve dvou případech (jedno-
duše upravený okraj a starší typ okruží) k datování příliš nepřispívají. Keramiku této skupiny lze rámcově datovat do 13. století s tím, že část zlomků může být i starší. Druhou, početně menší skupinu tvoří 9 fragmentů, patřících většinou pozdnímu středověku. Mezi nimi nacházíme střep z podhrdlí červeně malované nádoby (15. stol.), okraj trojnožky se zelenou polevou (15. stol. ?), 2 redukčně pálené zlomky a 3 mladší glazované fragmenty (16. stol.). Nalezenou keramiku lze spíše než s tvrzí spojovat s životem vesnice nebo pří-
lehlého dvora.

Ves je zmiňována r. 1226 v predikátu Dalibora (Profous 1949, 296). Ve 14. stol. byla patrně rozdělena mezi několik majitelů, svědčí o tom výkon podacího práva r. 1355 (Jan z Verdeka a Žlutic, Jošt a Marta, vdova po Načeratovi z Konecchlumí) a skutečnost, že Petr Šilhář z Konecchlumí držel r. 1397 jen část vsi (Sedláček 1887, 205). Teprve r. 1511 je při prodeji zmiňována tvrz, dvůr, ves a podací (Sedláček o. c.).

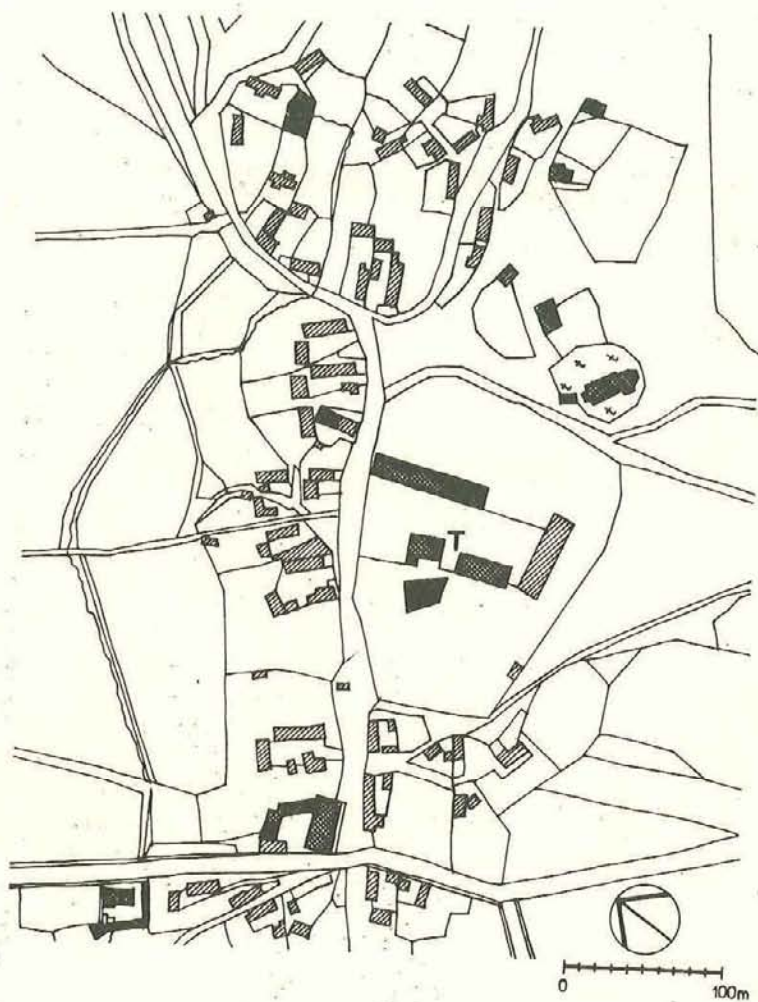
Obytné stavení tvrze v Konecchlumí je palácového typu. Vnější opevnění není dochováno; lze však usuzovat na možnost opevnění vodou (nevýrazná poloha v mírném svahu, blízkost vodního toku). Poměrně čitelná je ze zachovaných fragmentů

architektonická podoba paláce. Obytné 1. patro mělo obdélná okna s kamennými kříži, lemovaná hlazenými omítanými paspartami, které kontrastovaly s tmavší omítkou s bílým kvádrováním. Tyto detaily dovolují stavbu datovat nejspíše do přelomu 14. a 15. století. Přístavek s hrotitým portálem je patrně dodatečný.

Literatura:

- Profous, A. 1949: Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny, díl II., Praha.
Sedláček, A. 1887: Hrady, zámky a tvrze království českého, díl V. (Podkrkonoší), Praha.
Umělecké památky Čech, díl II., Praha 1978.

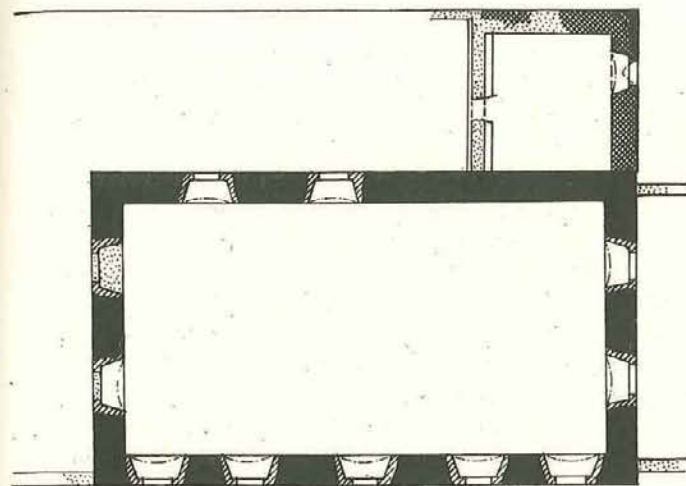
OBR.1

KONECCHLUMÍ 1842

Obr. 1. Výsek z mapy stabilního katastru obce Konecchlumí z roku 1842. Jednoduše šrafované objekty dřevěné, křížem šrafované zděné, černě vodní plochy. T — tvrz.

OBR.2

0 10m

PŘÍZ.

Obr. 2. Konecchlumí. Půdorys přízemí tvrze. Černě zdivo gotické (konec 14. století), křížem šrafované z mladší gotické fáze, šrafované barokní a tečkované novodobé. Zaměření a kresba autor.

MARTIN BURANSKÝ, RADOMÍR TICHÝ TERÉNNÍ PRŮZKUM TVRZE KALTHAUS V LETECH 1984—1985

Lokalita KALTHAUS se nachází SV od Hradce Králové, asi 4 km S od Černilova a 2 km Z od Libřic. Je umístěna v lese J od silnice z Libřic do Smržova při Malostranském potoku, v S části katastru Černilova (ZM 13 - 22 Jaroměř, ODS 236 mm, ODZ 398 mm).

Tvrziště je situováno pod mírnou vyvýšeninou, na které ve vzdálenosti asi 100 m, stojí myslivna Kalthaus. Ze S strany je obtékána zregulovaným potokem, který je v blízkosti tvrziště přemostěn cestou vedoucí od myslivny do bažantnice. Cesta vede patrně po hrázi bývalého rybníka, který chránil tvrz z V strany a jehož polohu se nepodařilo bezpečně určit.

K tvrzi náležela ves Předboř, která ležela S od lesa, v němž je myslivna, při potoku Čibru a potůčku tekoucím od Lejšovky. (Domečka - Sál 1928). V těchto místech byl nalezen i nepočtený keramický materiál, ale přesnou polohu vsi se nepodařilo určit. Tvrz je doložena urbářem smiřického panství. První zmínka pochází z roku 1428, kdy majitel Nykl z Labouně svědčil při prodeji dědictví Jana ze Žampachu ve Přepychách. V souvislosti s tvrzí se připomíná ves Předboř opuštěná již kolem roku 1500. Na tvrzi však ještě roku 1511 "sedí" Vilém z Veselice. Roku 1588 smiřický urbář připomíná rybníky Velký a malý Kalthauský, pod nimiž je pusté tvrziště. To už se však území náležející ke Kalthausu objevuje v majetku smiřického panství (Sedláček 1883).

Prvním autorem, který tvrziště lokalizuje, je August Sedláček (Sedláček 1883). Skromné zmínky se objevují také u dalších autorů, kteří však různou měrou vycházejí z díla A. Sedláčka. Např. L. Domečka a F. L. Sál (Domečka - Sál 1928) přídávají k dosavadním znalostem přibližné určení polohy vsi Předboří, nevíme však na základě jakých poznatků. V některých publikacích se objevují rozdíly v datu zániku tvrze a vsi, ačkoli jediným písemným pramenem je patrně urbář smiřického panství, či spíše jeho výtah v díle A. Sedláčka.

V knize F. Roubíka (Roubík 1959) se ves, nazývaná zde Kalthaus a Předboř, přiřazuje dokonce třem odlišným lokalitám.

Vlastní tvrziště je kruhové, obklopené vodním příkopem a valem. Výška valu na Z straně je 1,5 m, na V zhruba 0,75 m. Na V a SV straně je val poškozen stavbou lesní cesty a na S regulací potoka, na SV pak příkopem, jehož stáří nelze určit. Vstup do opevněného areálu byl v JZ části, kde je zachována část přístupové rampy. Další části komunikace jsou druhotně poškozeny. Vně valu na Z straně bylo opevnění zesíleno vodním příkopem, který patrně vznikl sekundárně při stavbě valu. Tvrz má tvar komolého kužele a je převýšena o 2 m nad současnou hladinu okolního vodního příkopu, jehož šířka kolísá od 3 do 7 m a který byl napájen z blízkého potoka. Jeho hloubka je na V 0,4 m, na Z 0,6 m. Tvrz je tvořena okolní sypanou hlínou bez patrných stavebních zbytků.

Archeologický materiál získaný povrchovým sběrem na tvrzišti tvoří 224 zlomky keramiky, 2 železné blíše neurčitelné předměty, bronzový kroužek, 4 zlomky patrně vnitřní omítky, 2 zlomky středověkých cihel a velké množství přepálené mazanice. V keramickém materiálu jde o zlomky kachlů, džbánek, hrnců, poklic, zásobnice (?) a blíše neurčitelných nádob. Ve výzdobě převažuje rytá vodorovná rýha v podhrdlí nádoby. Z dalších výzdobných motivů je zastoupena červeně malovaná horizontální, vertikální linie a vlnovka. V nepatrném množství je zastoupena výzdoba radélkem (Tab. I - IV.). Popsaný nálezo-
vový soubor náleží do 2. poloviny 14. století a do průběhu století 15. Nálezy jsou uloženy v KMNČ v Hradci Králové.

Na závěr shrnujeme výsledky terénního průzkumu na lokalitě Kalthaus do několika bodů.

1. Archeologickým terénním průzkumem byla ověřena existence lokality známé jen z písemných pramenů a nejstarší odborné literatury.
2. Na popsané lokalitě byl prokázán typ středověké vodní tvrze.

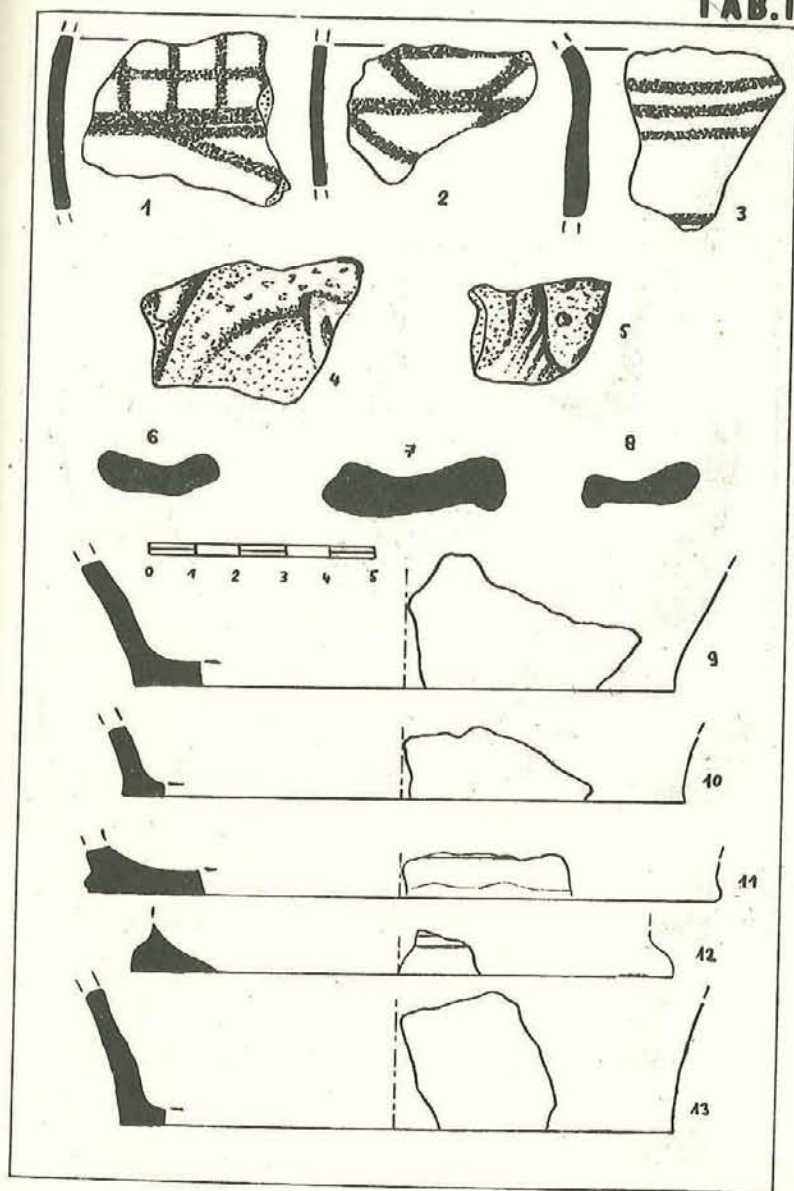
3. Povrchovým sběrem byl získán soubor keramiky, určující funkci tvrze do 2. pol. 14. století, hlavně pak do průběhu století 15. Podle toho můžeme usuzovat, že období největšího rozvoje tvrze spadá do 15. století.
4. Veliké množství přepálené mazanice nám dokládá, že tvrz zanicla požárem. Způsob zániku však povrchovým sběrem nelze zjistit.

V samém závěru chceme poděkovat za pomoc a rady při průzkumu pracovníkům KMVČ v Hradci Králové, zvláště PhDr. Jiřímu Kalferstovi.

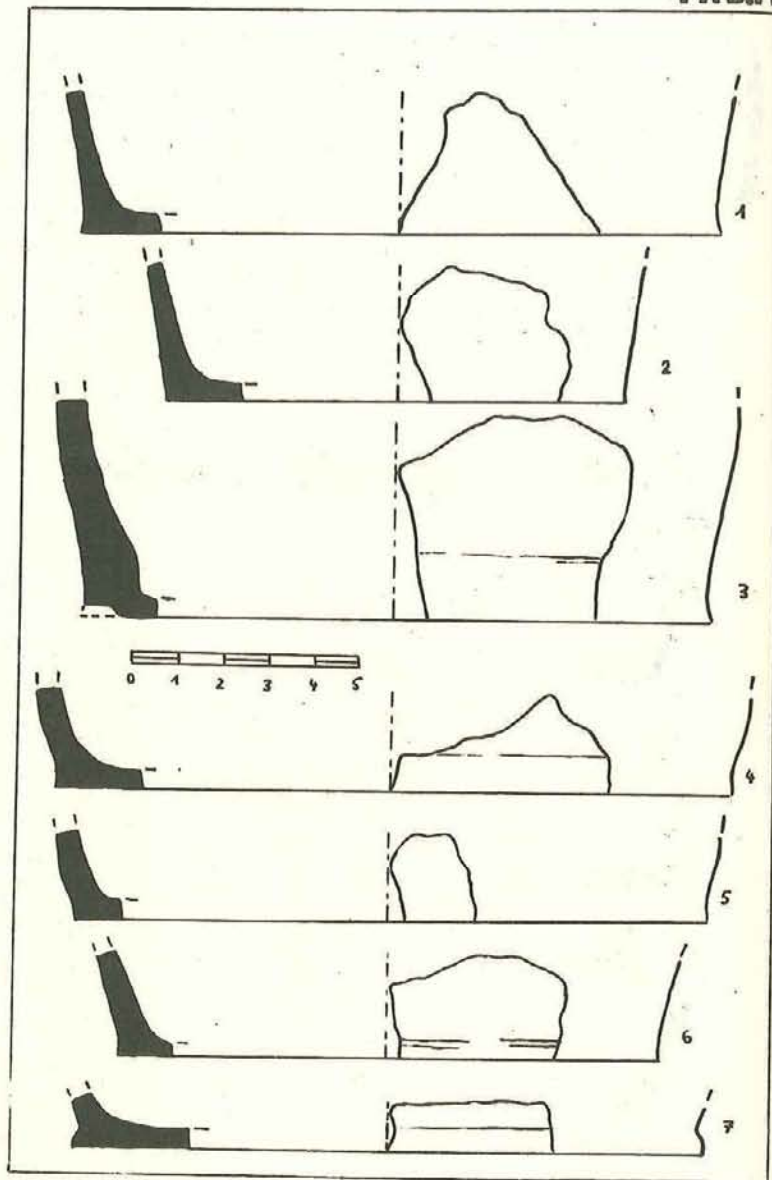
Literatura:

- Domečka, L. - Šál, F. L. 1928: Královéhradecko I/1
Místopis soudního okresu královéhradeckého, Hradec Králové
- Roubík, F. 1959: Soupis a mapa zaniklých vsí v Čechách, Praha
- Sedláček, A. 1883: Hrady, zámky a tvrze království českého, díl II., Královéhradecko. Praha.

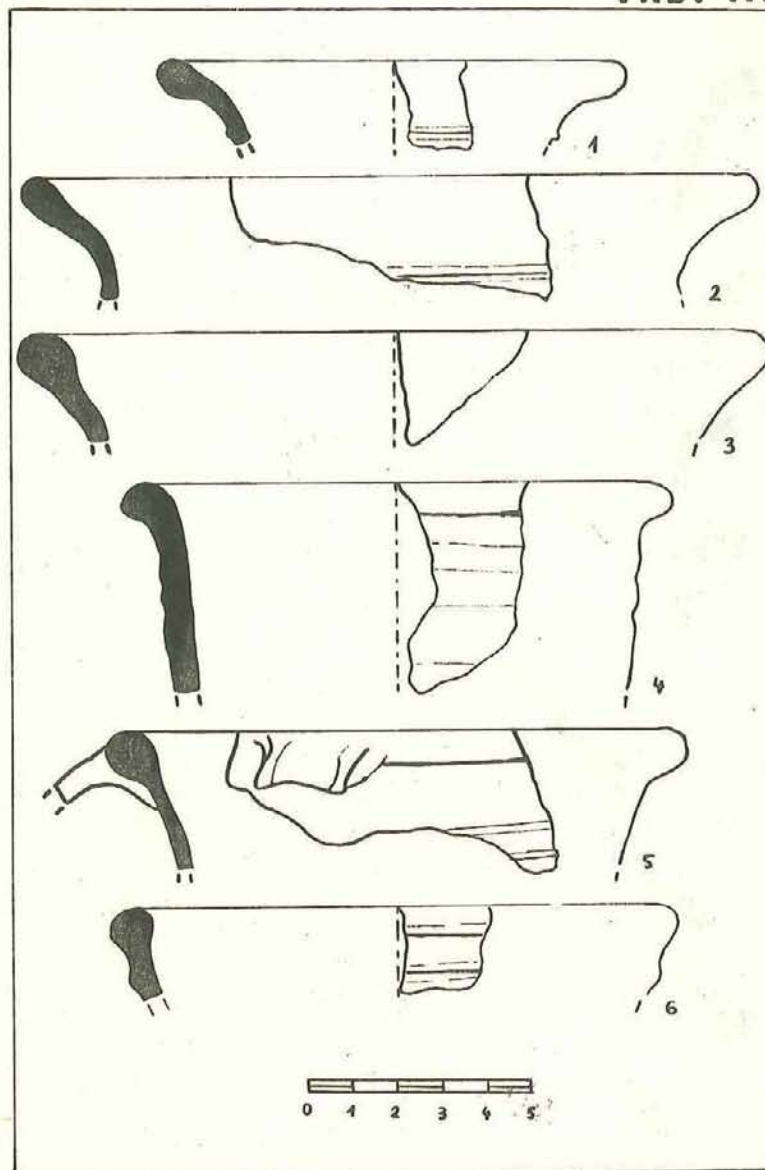
TAB. I

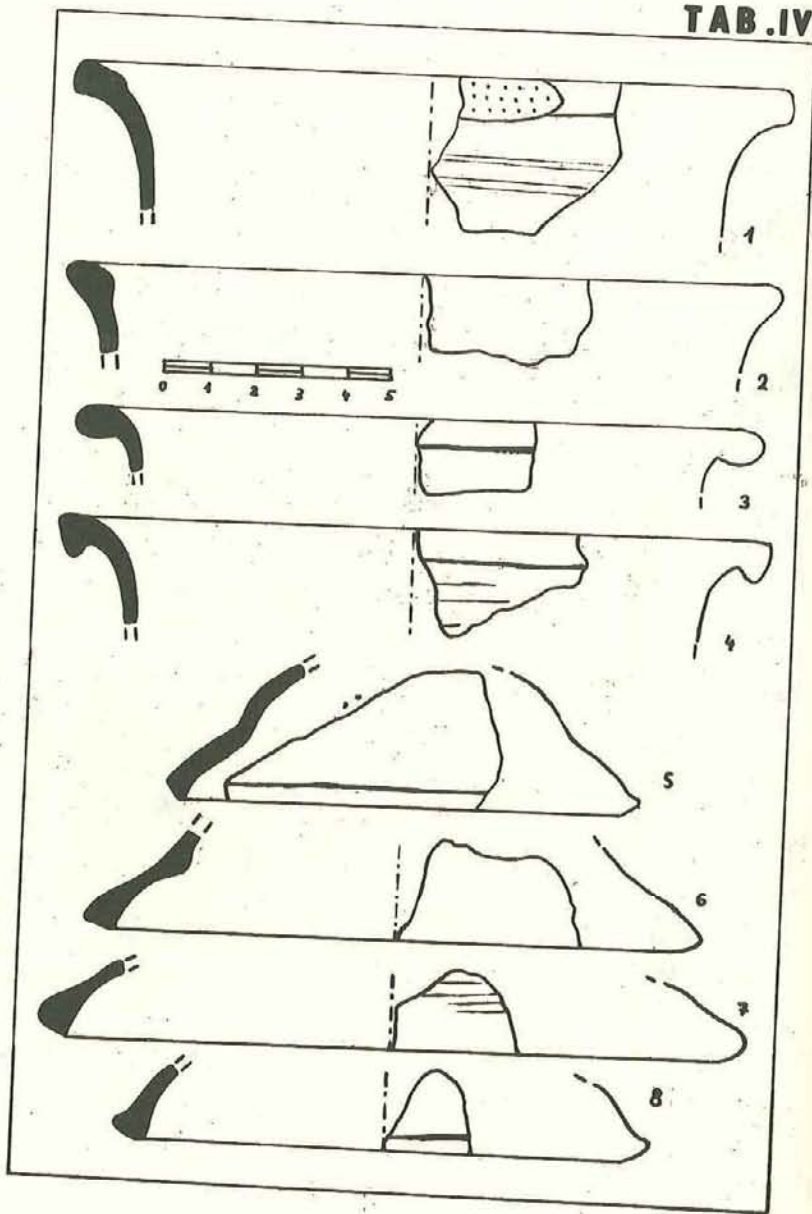

TAB. II

TAB. III

TOMÁŠ DURDÍK
NĚKOLIK POZNÁMEK KE STŘEDOVĚKÝM MILITÁRIÍM
ZE SBÍREK OKRESNÍHO MUZEA V HAVLÍČKOVĚ BRODĚ

Několik středověkých zbraní a jednu součást zbroje, které se nacházejí ve sbírkách Okresního muzea v Havlíčkově Brodě, prezentoval v nedávné době na stránkách Zpravodaje P. Rous (1985). Tuto drobnou publikaci, seznamující naši odbornou veřejnost se zajímavým materiálem, doposud stojícím stranou zájmu, lze jako příspěvek ke korpusu našich středověkých militarií jen přivítat. Autor soupisu kromě stručného popisu jednotlivých předmětů nastínil důležitost bitvy u Německého Brodu v roce 1422 a nadhodil možnost souvislosti nálezů ve sbírkách muzea s touto významnou válečnou akcí. V těchto úvahách zůstala překvapivě zcela stranou zájmu výpověď předmětů samých, jejich typologická, funkční a chronologická interpretace. K těmto okruhům bude cíleno několik následujících poznámek.

Povšimněme si nejprve torza meče č. přír. 2464/79 (Rous 1985, Tl - 1), známého autorovi z autopsie. Jde o zlomek horní části čepelě a spodní části širokého (cca 2,5 cm) řapu. Z morfologických znaků je nutno upozornit na široký oboustranný výbrus pozorovatelný prakticky po celé délce fragmentu. Typologická klasifikace čepelě (ve smyslu užívaných typologií - např. Oakeshott 1964, Seitz 1965, Glosek 1984) je těžko vzhledem k fragmentárnosti možná - délka výbrusu by snad mohla odpovídat např. Seitzovu typu E. Na čepeli se dochovala značka provedená v kovu mosazného vzhledu v podobě berličkového kříže v kroužku. Poslední soupis značek, nápisů atd. na čepelích středoevropských mečů podal M. Glosek (1984, starší např. Demmin 1983, Boehm 1890). V jím shromážděném souboru se berličkový kříž vyskytuje na čepelích 8 mečů (4 z území Polska, 2 Maďarska a 2 NDR). Z Československa není Gluskovi znám žádný exemplář - v této souvislosti je ovšem nutno upozornit na skutečnost, že tento autor z našeho území registruje pouze 106 mečů, což zdaleka nereprezentuje dostupný, souborně samozřejmě nezpracovaný nálezový fond. Ve všech 8 případech je berličkový kříž kombinován s dalšími symboly a až na jednu výjimku z 2. pol. 14. - poč. 15. století

zbruně pocházejí z 13., eventuálně 1. poloviny 14. století. Část značek se symbolem rovnoramenného kříže může být považována za značky mečířů, svou roli jistě sehrála i obecně křesťanská symbolika s mečem často spojovaná. P. Rousem (1985, 108) naznačená souvislost s pasováním na svatém hrobě sotva přichází v úvahu.

Pokus o dataci fragmentu meče č. přír. 2464/79 zůstane vzhledem k neúplnosti exempláře nutně rámcový, nicméně celkové proporce dochovaného zlomku i užitá značka dovolují uvažovat nejspíše 13. - počátek 14. století.

Velmi kvalitní zbraň reprezentuje meč č. přír. 990/82, jehož dochovaná délka dosahuje 93,5 cm. Rousovo vyobrazení (Rous 1985, T1-2) bohužel neobsahuje dvě klíčové informace - profil čepelce a profil záštity. Pádny, evidentně jezdecký meč s přímou záštitou lze vzhledem k délce řapu (cca 14 cm) i užitému typu hlavice interpretovat jako jedenapůlruční. Podoba patrně mosazné hlavice (jejíž vyobrazení rovněž není bez problémů) umožňuje přiřadit ji nejspíše k typu T3 či T4 Oakeshottovy typologie doplněné M. Gloskem (1985, 26). Užití hlavice řady T, označovaných též jako "hruškové" souvisí s nástupem jedenapůlručních mečů koncem 14. století (např. Wagner - Durdík - Drobná 1956, 69, Müller - Kölling 1981, 32) a největšího rozmachu dosahuje v 1. polovině 15. věku (např. Glosek 1985, 35). Užívání tohoto typu hlavice, zvláště v mosazném provedení, je doloženo ještě koncem 15. století. Pro časové zařazení havlíčkobrodského meče by bylo nutné posouzení profilace čepelce a záštity. Vzhledem k tomu, že P. Rous profil čepelce nezakreslil, lze předpokládat, že tento nebude komplikovanější. Záštita dle vyobrazení nejspíše reprezentuje prostou přímou variantu (nejspíše Oakeshottův typ 1). Celkové proporce (pokud jsou posuzovatelné) umožňují zbraň předběžně datovat nejspíše do konce 14. až počátku 15. století (možné analogie viz např. Glosek 1984). Zcela unikátní je dochování

dřevěné části jílice s ovinutím drátem. Jako celek meč představuje kvalitní, honosnější zbraň, která jistě nepatřila řadovému bojovníkovi. Nepochybně by si zasloužil detailnější pozornost než těchto několik poznámek na základě neúplného vyobrazení a především zodpovědné restaurování a adjustaci (v této souvislosti lze jen doufat, že P. Rousem uvedená "částečná konzervace" nepatří k těžkým poškozením neodborně provedenou "konzervací", které postihly sbírky zbraní několika východočeských muzeí).

Další význačný nález představuje čtvercový dílec brněního pletiva o straně cca 11 cm, č. přír. 2475/79 (Rous 1985, T2-2), opatřený po okrajích většími kroužky, sloužícími původně montáži. Technologii kroužků P. Rous bohužel neuvádí. Vazba kroužků je nápadně řídká. Celkový habitus napovídá, že se jedná o brnění doplněk zbroje jiné konstrukce (např. plátové). Ze všech součástí, které by mohly přicházet v úvahu (např. Blair 1958), je vzhledem k rozměrům, tvaru a patrně i řídké vazbě kroužků možno uvažovat víceméně pouze lac. Otázka přímější datace zůstává vzhledem k nedostatečným vědomostem jak o nález samotném, tak především o vývoji brněních doplňků ochranné zbroje obecně těžko řešitelná. Uvažovat je však nesporně možno mladší fáze středověku.

Soubor tří detailněji pojednaných militaríí doplnil P. Rous o fragment zcela nedostatečně popsaného komorového římsového kachle s plastickým dekorem čelní vyhřívací stěny v podobě čtyř husitských bojovníků (bez č. přír., Rous 1985, T2-1). Zuby cimbuří nad tordovaným obloukem se dochovaly pouze fragmentárně. Soupis nálezů kachlů s husitskými bojovníky podal J. Kouba (1966). Od jeho vydání došlo jen k nevelkým korekturám a několika novým, dosud nepublikovaným nálezům (např. na Pražském hradě). Kachel z OM Havlíčkův Brod náleží do skupiny kachlů s pěšími bojovníky; analogický exemplář (ovšem základní rádkový), který může snad pocházet i z téže

formy, byl nalezen na nedalekém hradě Lipnici (Kouba 1966, obr. 3), kde je jednou ze dvou variant téhož motivu. U kachle z OM Havlíčkův Brod je nutno upozornit na úpravu reliefu původně základního řádkového kachle na římsový. Vzhledem k výšce postav bylo možno torčovaný obloun, oddělující zuby čámbuří, i za cenu zániku per na přílbách bojovníků nasadit až značně vysoko, takže kachel nejspíše získal na výšku lehce obdélný formát. Jak z publikovaného materiálu vyplývá, jedná se o prvý známý exemplář kachle s hustiskými bojovníky v římsovém provedení. Analogie z Lipnice umožňuje rekonstruovat i výzbroj prvního bojovníka, dochovaného fragmentárně. Tento muž nesl štít s křížem. Za současného stavu vědomostí ani exemplář z OM Havlíčkův Brod, posuzovatelný ještě na základě kresby zcela pomíjející komoru, nelze datovat přesněji, než rámcově do 15. století.

Jako celek představuje kolekce středověkých militarií OM Havlíčkův Brod v kontextu ostatních východočeských sbírek (blíže zpracováno pouze OM Chrudim - Durdík 1983 a formou katalogu MM Skuteč - Frolík 1982) malý soubor, obsahující ovšem velmi kvalitní materiál. V této souvislosti je nutno zdůraznit, že mnohé sbírky mohou obsahovat předměty dosud plně nepoznané hodnoty. Bylo by proto velmi žádoucí, aby si této skutečnosti byli odpovědní pracovníci dostatečně vědomi a k různým úkonům, především pak restauračním a konzervačním zásahům přistupovali s plnou zodpovědností a tyto byly provedeny způsobem, který by neznamenal znehodnocení památky. Konzultace s odpovídajícím specialistou by jak po stránce odborného vyhodnocení, tak především dalšího zachování a prezentace měla být samozřejmostí.

Literatura:

- Blair, C. 1958: European armour. London.
 Boehme, W. 1880: Handbuch der Waffenkunde. Leipzig.
 Demm, A. 1883: Die Kriegswaffen. Leipzig.

- Durdík, T. 1983: Středověké zbraně. Sbírkový Okresního muzea v Chrudimi. Chrudim.
 Frolík, J. 1982: Archeologické nálezy a minulost Skutečska. Skuteč.
 Glosek, M. 1984: Miecze środkowoeuropejskie z X. - XV. w. Warszawa.
 Kouba, J. 1966: Středověké kachle s husitskými bojovníky. ČNM - HM CXXXV, 25 - 34.
 Müller, H. - Kölling, H. 1981: Europäische Hieb- und Stichwaffen. Berlin.
 Oakeshott, R. E. 1964: The sword in the age of chivalry. New York - Washington.
 Rous, P. 1985: Nálezy v havlíčkobrodském muzeu s možným vztahem k husitství, Zpravodaj KMVČ v Hradci Králové XII/1, 106 - 112.
 Seitz, H. 1965: Blankwaffen. Braunschweig.
 Wagner, E. - Durdík, J. - Drobná, Z. 1956: Kroje, zbroj a zbraně doby předhusitské a husitské. Praha.

JAN KOSINA
ZPRÁVA O ARCHEOLOGICKÝCH AKCÍCH OKRESNÍHO MUZEA
V TURNOVĚ ZA R. 1982—1985

V letech 1982 až 1985 provedlo archeologické pracoviště Okresního muzea v Turnově následující prospekční akce a záchranné výzkumy:

LEVÍNSKÁ OLEŠNICE, okr. Semily

KULT.: Středověk. **LOK.:** Pozemková parcela č. 1025, poloha "Hradiště". **OKOL.:** 22. 10. 1982 při odklizení kamene a zeminy na pozemku JZD. **NÁLEZ:** 836 kusů brakteátů z pol. 13. stol. **ULOŽ.:** Ke zpracování v NM v Praze.

TURNOV, k. ú. Daliměřice, okr. Semily

KULT.: Středověk. **LOK.:** Pozemková parcela č. 732/1. **OKOL.:** Sběr a záchranný výzkum při stavbě chaty na ostrožně předpokládaného slov. hradiště na Vápeníku, který byl proveden koncem srpna a v září v r. 1984. **NÁLEZ:** Nepatrné množství keramiky z cca pol. 13. stol. V místě položených sond byl výsledek negativní. **ULOŽ.:** Okresní muzeum Českého ráje v Turnově. **KOMENTÁŘ:** Místo výzkumu bylo geodeticky zaměřeno.

PACEŘICE, okr. Liberec

KULT.: Středověk. **LOK.:** Poz. parc. č. 149/3, k. ú. Paceřice. **OKOL.:** Při kopání sklepa na zahradě domu č. 78. **NÁLEZ:** Nádoba s větším počtem mincí z pol. 15. stol. **ULOŽ.:** Nálezce předal uvedenou nádobu NM v Praze. **KOMENTÁŘ:** Místo nálezu bylo geodeticky zaměřeno spolu s ing. Mlejnkem a ing. Brunclíkem.

LOUČKY SEKERKOVY, o. Chutnovka, okr. Semily

KULT.: Právek (ŠI ?), středověk, novověk. **LOK.:** Pozemková parcela č. 414, k. ú. Loučky Sek. **OKOL.:** Záchranný výzkum při stavbě rod. domu v červenci a srpnu 1985. **NÁLEZ:** Tři zlomky štípané industrie, početný soubor keramiky a kachlů příslušících konci 15. a pol. 16. stol. **ULOŽ.:** Okresní muzeum ČR v Turnově. **KOMENTÁŘ:** Místo výzkumu bylo geodeticky zaměřeno spolu s ing. Mlejnkem a ing. Brunclíkem.

VŠEŇ, okr. Semily

KULT.: Středověk. **LOK.:** Poz. parc. č. 123/1, k. ú. Všeň. **OKOL.:** Podnět k záchr. výzkumu dalo narušení lokality místním JZD a později i amatérskými výkopy v bývalém Bulířově lomu koncem října 1985. **NÁLEZ:** Větší množství keramiky a několik kovových zlomků (cca pol. 13. stol.). **ULOŽ.:** Okresní muzeum ČR v Turnově.

ROTŠTEJN, o. Klokočí, okr. Semily

KULT.: Středověk. **LOK.:** Zříceniny hradu Rotštejna. **OKOL.:** Povrchový průzkum v červenci a srpnu 1985. **NÁLEZ:** Zlomky keramiky datovatelné do 14. a 15. stol. **ULOŽ.:** Okresní muzeum ČR v Turnově. **KOMENTÁŘ:** Bylo zjištěno, že dochází k narušování lokality amatérskými výkopy.

Předběžná zpráva o průzkumu jeskyně a převisů v Klokočských skalách a v Proskalí pod Kozákovem

Od července do září 1985 byla prováděna rekognoskace, fotodokumentace a povrchový sběr na jeskynních lokalitách a převisích v Klokočských skalách a v Proskalí pod Kozákovem. 1. a 2. července 1985 se takovéto akce účastnil též dr. V. Matoušek z OM v Berouně. Bylo zjištěno, že téměř 90 % těchto lokalit bylo porušeno recentními zásahy. Jeskyně jsou z velké části vybírány do podloží. Znamená to, že z archeologického hlediska se jejich vypovídací hodnota blíží nule. Zatím zcela neporušena zůstala jeskyně "Pod jelenem". Při sběru, provedeném v této jeskyni, byly nalezeny menší zlomky středověké keramiky. Při provedené rekognoskaci převisů a jeskyně v Proskalí pod Kozákovem bylo zjištěno, že jejich ničení nedosáhlo zatím takových rozměrů jako v oblasti Klokočských skal.

JIRÍ KALFERST
VÝSTAVA „SOUČASNÝ VÝZKUM
VÝCHODOČESKÝCH HRADIŠŤ“

Výstava, uspořádaná na sklonku roku 1985 AO KMVČ ve vestibulu přízemí hlavní budovy, zachytila stav současného výzkumu a poznání východočeských hradišť. Mimo akce KMVČ byl na výstavě prezentován i dlouhodobý výzkum ARÚ ČSAV v Praze na keltském oppidu Hradiště u Českých Lhotic.

Pro nedostatek místa nebylo možné předvést prospekční a výzkumnou činnost v plném rozsahu, a tak byla veřejnost ve čtyřech vitrínách seznámena pouze s reprezentativním výběrem nálezů a materiálu.

V první vitríně byla zastoupena nejstarší zkoumaná opevnění v Topolu (lengyelská a slezskoplatěnická kultura) a v Praseku (kultura lužická), doplněná materiálem z výzkumu v Topolu a výzkumu lužických vrstev v Hradci Králové. Druhá vitrina obsahovala především dokumentaci a nálezy z patnáctiletého výzkumu na Hradišti u Českých Lhotic. Fotodokumentací byl rovněž připomenut výzkum opevněného dvorce v Plotištích nad Labem. Třetí vitrina byla věnována prvním slovanským hradištím ve východních Čechách. Zastoupené výzkumy v Holovousích (nejstarší dosud známé slovanské hradiště na území kraje) a v Ostroměři (nálezy prvního dvorce) představují nálezy z posledních let. Fotodokumentací byl připomenut i dosud blíže nezkoumaný Češov, datovaný rovněž do střední doby hradištní. Čtvrtá vitrina byla zaměřena na nově vzniklá hradiště, jejichž počátky jsou spojené s přemyslovským sjednocením země. Mimo staršího Hradce Králové bylo toto období na výstavě prezentováno především novými nálezy z výzkumů v Chrudimi.

Výstavu připravili dr. J. Sigl a dr. V. Vokolek, výtvarně ji realizoval Z. Bláha.

Do tohoto čísla přispěli:

Martin Buranský, Gymnásium Hradec Králové
 Tomáš Čurda, KMVČ Pardubice
 PhDr. Tomáš Durdík, CSc., ARÚ ČSAV Praha
 PhDr. Jan Frolík, ARÚ ČSAV Praha
 PhDr. Jitka Hralová, NM Praha
 Ing. arch. Petr Chotěbor, Kancelář presidenta republiky
 Praha
 PhDr. Jiří Kalferst, KMVČ Hradec Králové
 RNDr. Jaroslava Kocourková, ARÚ ČSAV Praha
 Jan Kosina, OM Turnov
 JUDr. Milan Princ, ARÚ ČSAV Praha
 Pavel Rous, OM Havlíčkův Brod
 PhDr. Jiří Sigl, KMVČ Hradec Králové
 Radomír Tichý, Gymnásium Hradec Králové
 PhDr. Vít Vokolek, KMVČ Hradec Králové

OBSAH

Jubileum Víta Vokolka	3
Jiří Sigl, Vít Vokolek Archeologické nálezy v roce 1985	5
Jiří Kalferst Předstihový a záchranný výzkum v Benátkách (okr. Hradec Králové)	24
Tomáš Čurda Záchranný výzkum pohřebiště kultury zvoncovitých pohárů v Hrochově Týnci-Stičanech	32
Jaroslava Kocourková Lidské pozůstatky z hrobů č. 2/84 a 8/85 kultury zvoncovitých pohárů v Hrochově Týnci-Stičanech	46
Jitka Hralová Výzkum v Milovicích v roce 1985	48
Vít Vokolek Výzkum v Chrudimi-Pumberkách	50
Milan Princ Archeologický výzkum keltského oppida v Hradišti u Č. Lhotic (okr. Chrudim) v roce 1985	56
Jiří Kalferst, Jiří Sigl, Vít Vokolek Archeologický výzkum hradiště v poloze Vala na k. ú. Kal (okr. Jičín) v roce 1985	59
Jiří Sigl Výzkum sídliště u sv. Kříže v Chrudimi	70
Jan Frolík Sídliště 13. století u obce Kočí (okr. Chrudim)	79
Pavel Rous Dva středověké sídlištní soubory ze sbírek chotěbořského muzea	83
Petr Chotěbor Povrchový průzkum tvrze v Konecchlumí (okr. Jičín)	87
Martin Buranský, Radomír Tichý Terénní průzkum tvrze Kalthaus v letech 1984—1985	92
Tomáš Durdík Několik poznámek ke středověkým militáriím ze sbírek okresního muzea v Havlíčkově Brodě	99
Jan Kosina Zpráva o archeologických akcích okresního muzea v Turnově za rok 1982—1985	104
Jiří Kalferst Výstava „Současný výzkum východočeských hradišť“	106

Zpravodaj KMVČ: Vydává Krajské muzeum východních Čech se sídlem
v Hradci Králové

Číslo 1, XIII roč. (1986)

Připravil: PhDr. Jiří Šigl

Grafická úprava: Zdeněk Bláha

Náklad 400 výtisků — pouze pro interní potřebu muzeí

Povoleno OK VČKNV čj. 1514/kult.

Hradec Králové 1986

Vytiskly VČT Trutnov